23,385/B/2

O ~~b4494~~/1 ap 1874

Dup.
M.M.S.

54800

DE

CURANDIS HOMINUM MORBIS

EPITOME

PRAELECTIONIBUS ACADEMICIS DICATA

AUCTORE

JOANNE PETRO FRANK

SAC. CAES. ET R. AP. MAJEST. A CONS. MAGISTRATUS POLITICI ET OECONOM. MEDIOLAN., FACULTATIS MEDICAE AC NOSOCOMIORUM PER INSUBRIAM AUSTR. PRAESIDE, XENODOCHII PAPIENS. AD S. MATH. MODERATORE, THERAPIAE SPEC. ET CLINICES IN TICINENSI ACADEMIA PROFESSORE P. ET O. ACADEMIAR. REG. SCIENTIAR. GOETTING. MANTUANAE, ET ELECT. MOGUNT. TUM SOCIET. PATRIOT. MEDIOL. ET MEDIC. HELVET. SODALI.

LIBER IV.
DE IMPETIGINIBUS.

MANCHESTER MEDICAL SOCIETY

MANNHEMII MDCCXCIII.

Apud. C. F. Schwan et C. G. Goetz Bibliop. Aul.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

DE CURANDIS IMPETIGINIBUS.

LIBER IV.

MANCHESTER MEDICAL SOCIETY

CLASSIS QUARTA.

IMPETIGINES.

MANCHESTER MEDICAL SOCIETY

GENERALIA DE IMPETIGINIBUS.

§. 369. Magnam efflorescentiae, quas *exanthematum* sub nomine hucusque (Lib, III.) delineavimus, cum coeteris affectionibus, quae humanae cutis levitatem, nitorem, integritatem deturpant, similitudinem ostendunt, et hanc ob rationem mox ab illis, istarum non incongruens nobis videtur consideratio, Sed cum exanthemata febrium plerumque castra sequantur, atque harum divicto furore plerumque dissipentur et ipsa; vel saltem, dum sine febrts auxilio ad cutem illa proruperunt, breviori hic mora divagentur, nec primarium facile in pelle aegritudinem constituant; hinc ad aliam certe morborum classem hos *diuturnos* cutis humanae affectus referri oportet; et cum nomen desit, quod illam Notio, gener.

satis exprimat, et ab exanthematum familia distinguat; *impetiginum* illud hunc ad finem potissimum, atque cuivis tum generi, tum speciei adaptatum esse censemus, Ad *cachexias* haec classis morborum a Nosologis, ut nos quidem opinamur, sine fundamento demandatur: nec etenim morbi cutanei tam evidenter ex *malo corporis*, ut ajunt, *habitu* originem ubique sumunt; ut non *localem* saepe, atque cum nullo humorum vitio sociatam offerre aegritudinem cernantur; ac manifesta in multis cachexia, color cutis foedus atque a naturali quamplurimum recedens, immunem ac intactam prorsus in multis pellem esse sinit.

Definitio. §. 370. Hinc per *impetigines* propriam nos morborum classem intelligimus, quae cum cachectico, ut vocant, habitu frequenter quidem, — sed et sine hoc non raro incedit, ac in diuturnis plerumque cutis aut maculis, aut aspredine, papulis, vesiculis, squamis, fissuris, crustis, aut demum in spontanea integumentorum exulceratione, vel et variis excrescentiis consistit, ac febrim, nisi *secundariam*, pro comite sat raro agnoscit,

Ipsa certe exanthemata, cum *chronicam* induere naturam observantur (§. 375.), ad *impetigines* revocari nil impedit; atque non raro illa, dum flore vix non perenni, sine febre, in cute persistunt; in istius magis contextu, quam fluidorum in vitio, originem agnoscunt. Plures quidem morbi cutanei, exanthematum in modum, febrium hinc inde *erisin* efformare, atque evidentem cum istis affinitatem ostendere videntur; sed, praeter illud, quod *impetigines* ad interiora repulsae, febribus non paucis occasionem largiantur, atque, dum naturae, vel artis auxilio ad superficiem revehuntur, non criticum exanthema, sed aegritudinis cutaneae, seu causae febrilis, ad antiquam, ex qua depulsa fuerat, sedem repristinatae nobis specimen exhibeant; diuturna hujus efflorescentiae in cute perseveratio lentusque sine febre progressus, impetiginum ab exanthemate quovis differentiam abunde manifestant.

§. 371. Cum verso sat claram *exanthematum* imaginem quotidiana eorum in febribus observatio, ac major circa has ipsas medicorum industria nobis offerant; fatea- Doctrinae obscuritas.

mur oportet, *impetiginum* illam tam densa oculis hucusque caligne nascondi: ut major eorum, qui de his diffusius egerunt, verborum profusio, difficultates rerum auxisse magis, quam solvisse videatur. Ardui scillicet laboris opus est, morborum tam inconstantium, tam longorum, tamque diversis sub formis in cute luxuriantium fidelis descriptio; atque huic rectius tradendae, *pictorum* potius peniculi, quam, cui colores desunt, scriptorum calamus, pares esse videntur. Quae non immaturi adhuc in cute morbi, ab eo, qui pleno jam flore hanc occupat, aut in eadem jamjam marcescit et excicatur, diversitas observatur! . . . Quam varius non unius ejusdemque morbosi seminis hoc in agro progerminantis aspectus est! . . . Aut quam sibi similes non causarum, indole sua diversissimarum in corporis superficiem furientium effectus in hac ipsa occurrunt! . . . Atqui in hoc ipso, tam inconstanti, aegrotantis naturae sermone, latet morborum, qui cuti adcribantur, et causarum, quae illos inducant, inexhausta apud Scriptores multiplicatio, rerumque unius ejusdemque penitus originis atque indolis, pro

diversissimis inter se affectionibus prolixa Nosologorum enumeratio, ac indigesta prorsus nominum confusio.

§. 372. Interim, cum simpliciori *impetiginum* expositioni nos ipsi studemus; non minor nobis causarum, ex quibus illae pendent, obscuritas ac incertitudo obest, atque ea nos potissimum difficultas premit: quod cutaneorum pars magna morborum, aliarum potius affectionum *symptoma*, quam idiopathicam hujus organi aegritudinem constituant. Illae tamen *impetigines secundariae*, exanthematum symptomaticorum vix non observantes naturam, cum primariis cutis affectibus confundi non debent; atque sic integumentorum maculae, echymoses, vesiculae, ac ulcera, quae ex ictero, scorbuto, viscerum infarctu, ex luis venereae viru, ex scrophuloso, aut rheumatico acri, aut alio ex morbo, *secundarie* gignuntur, licet cutem insigniter defoedent; ad istum tamen magis; quam ad *impetiginem primariam* revocanda erunt, ac methodo non alia, quam quae morbo, ex quo pendent conducat, superantur. Hinc minor longe, ac a Nosologis recenseatur, *cutaneorum* mor- I. Diversitas.

borum est numerus, atque pars major istorum, calido sub coelo delectatur, ac *endemicam* saepius naturam in istis observat. *Contagiosam* non paucae impetigines, quo solo potissimum dominantur, indolem ostendunt; sed in aliud transvectae, matata rerum, quae novo incolae favebant, positione, contagium deponunt, atque vel a causis plerumque obscuris eodem sub coelo, sine illo, foventur ac persistunt; aut temporis successu extinguuntur in totum. Aliae tamen impetigines, licet multis eodem in loco communes, ex causis tamen similibus oriundae, contagio obser, vantnr expertes: atque aliae *universam*, quo late patet, cutem adoriuntur; aliae non nisi partem istius, *locales*, invadunt, atque *fixa* ad pellem potiuntur sede; vel ex una in alteram incertae *divagantur*. *Internas* quoque dari impetigines, ex chronicarum inflammationum, quae viscerum superficiem vix penetrant, — ex macularum, phlyctaenarum, papularum, ulcerum superficialium, ex epidermidis, materiae puriformis, ichorosae, per trachaeam, nares, intestina, per urethram, copiose excretorum, — ex aphtharum, acuti licet

morbi, historia, et ex retropressae, ac redeuntis impetiginis externae affectibus, conjicimus. Non rarum est, impetigines sub certis anni temporibus redire; ac in genere tum vere, tum aestate potissimum recurrentibus, cutaneorum abundantior est seges morborum. Alii ex istis, qui tamen vix non ubique ad symptomaticos spectant, *periodice* prorumpunt, ac menstruorum, haemorrhoidumque natnralem aut consuetum typum, *habituales*, fere sequuntur. Quod ad divisionem ex causis petendam spectat, paucae quidem impetigines *primariae* praevium sibi humorum vitium, licet adultae hoc ipsum valeant inducere, necessario exposcunt; ac illarum hinc cura *internis* solicite nimis tentata remediis, plerumque successu frustratur. De *secundaria* aliud dicendum est impetigine; atque licet haec ipsa in *primariam*, longiorem post moram, abire et possit, et soleat; nihilnominus princeps in hac *complicata* impetigine pertractanda consideratio medentibus incumbit; atque illa, quae efflorescentiam repellunt; aut exsiccant, sine damno administrari vix queunt. *Haereditariae* impetiginis exempla nobis non pauca occurre-

runt: atque plurimae ex istis, solidorum, seu cutis ex vitio deriventur oportet.

Ipsa vero, quam impetigines in cute sibi eligunt, sedes, non ineptum his in rebus exponendis ordinem nobis suggerit. Aliae nempe ex istis, superficiem quasi lambentes, vix ultra *reticuli mucosi* confines descendunt; aliae, profundius demersae, pellem ipsam exedunt, consumunt. Quodsi utrumque a quavis, aut neglecta aut mala methodo exasperata impetigine perpetretur subinde; est tamen manifestus cuivis ex istis a natura concessus character; quo limites sibi ipsis plerumque ponant, atque nunc modo cutem *maculare*, nunc pellem *depasci*, cribrare, ac in ipsa corii humani substantia pertinaciter nidulari observantur.

Alibi scilicet cutis modo aspectus et nitor a naturali abludunt, ac sine magno tumore, vel aspredine, in eadem *maculae* coloris albi, rubiginosi, lutei, flavi, castanei, cuprei, rubri, brunei, lividi, nigri aut variegati comparent; alibi epidermis indiratur et callet; aut informis luxuriat; vel asperatur, siccescit, finditur, ac in furfures, in squamas, aut majora in frusta secedit, ac affines huic pili, vel ungues

canescunt, finduntur, complicantur, craſsescunt, emoriuntur et cadunt, Nunc pellem inter et cuticulam, in ipso retis mucosi contextu expansus humor hydaticulas, vesiculas, vel acri tenuique, vel puriformi materia praegnantes, inducit; aut vasculorum glomeres atque glandulae sebaceae incenduntur, ac in papulas, pustulas, tubercula, abscessulos mutantur. Nunc demum cutis ipsa, cum subjecta huic adiposa inflammatur, intumescit, tenditur, distrahitur ac dolet; secretionis hoc in organo pervertitur, depravatur opus atque rancidum et infestum huic ipsi virus praeparatur; quo haec tot fibris, nervis, vasisque tam mirifice contexta tela cribri in modum exeditur, perforatur, ac in foedissimum, malignissimumque colliquescit.

Interim non singulos hos cutis affectus, peculiari quemvis tractatu, hic nobis considerandos assumimus; sed qui ex illis, ut *calli*, *verrucae*, *clavi*, *condylomata*, *excrescentiae coeterae*, *unguesvitiosi*; *ulcera antiqua*, *ad Chirurgiam* magis pertinent; hos ista Vobis jam satis exposuit eximia scientia. De *Trichomate*; singulari, ac *Poloniae* inprimis ende-

mico pilorum morbo, nobis necdum ipsis conspecto, quae alii dixerunt, hic modo repetere, consultum non ducimus; atque sic omnis *impetiginum* materia duos modo in ordines divisa, hoc volumine circumscribetur.

Causae. § 373. Quae de origine, rationibus, ac differentia *exanthematum* a nobis dicta fuerunt (§§. 274. 275. 276.), ea, si diuturniorem, seu chronicam causarum in peripheriam corporis actionem, vel primariam, vel secundariam, superaddamus, *impetiginum* generationem ac modum in multis illustrant. Multa interim, quae vitiorum cutaneorum naturam respiciunt, hic attentius considerabimus, plurima nos latent, ac futuri solertiam saeculi, — utinam non inanem! expectant. Illorum forte, quae in coeteris animalibus, ac in ipsis plantarum cortice ac foliis contingunt, attentior consideratio, non parum quondam hic lucis accendet. Ex animalibus, minora non pauca, vel ipsam quotannis pellem aut testam, sub manifesto aegritudinis, dato tempore redeuntis, apparatu, abjiciunt, novaque tunica ab ipsa cooperiuntur, non satis intel-

lecta hoc in opere, natura. Quas plumis haec ornavit, aviculae, quo tempore illas ammittunt, obmutescere illico, solitudinem quaerere, appetitu privari, languere, ac manifeste aegrotare observantur. Sub minoribus turbis, sed non sine praevia et fere simili in pelle mutatione, hybernos belluae ac domestica animalia deponunt crines; atque ipso demum in homine communis est, redeunte vere, epidermidis hinc inde a cute, ac pilorum e capite multorum separatio. Quodsi vero haec annua naturae in pellem operatio diversos in ista morbos explicare non queat; in hoc tamen, quod varia, quae aliis animalium partibus communia haud sunt, in cute contingere demonstrent, a medicis praetervideri non meretur. Pars major morborum arboribus infensorum, primam in cortice, foliorumque externa superficie, ceu vegetabilium cute, originem agnoscit, atque cum illis, quae animalia, — et cur hac in parte patiantur, collata, cutaneorum affectum, istisque medendi scientiam ditabit.

Quae vero utrique viventium classi praecipue insidiantur, sunt: tum impedita illorum, quae per cutis superficiem, vel Transpir. impedita.

sana, vel morbosa, expelli debuissent; exhalatio, sub epidermide effusio, stagnatio, depravatio, ac multiplex a stimulante hac materia irritatio; tum amplissima *parasitarum* familia, quae, jure quodam dolendo, sed vicissim eheu! Viventibus, a natura imposito, succi vitalis cum labore ab aliis parati avidissima, beneficae sese pelli insinuat, ac, ibidem recepta, hanc ipsam depauperat, corrodit atque devorat.

Immundities. Immundities hinc, frigus sudanti corpori incaute admissum, et quaecunque sensibilissima cutis spiracula constantius obturant, - tum vel communia, vel propria cuivis animalium speciei insecta, non parvam cutaneorum in illis morborum partem sibi vindicant. Alias quidem transpiratio insensibilis, quam quae cum statera aurificis examinari, queant, leges agnoscere videtur; nec homo, socialis vitae puritati renuncians, nec populus a solita nobis munditie alienus, pluribus, adeo gravioribusque cutis subjicitur affectionibus; ut non integrae Nationes contrariis conservandae salutis momentis instructae, corpus omne oleo perfundere, cutisque poros hoc ipso opplere sine damno consuescant.

Ast vero, qui continuo corpus robustum labore aut cursu exercent, ac in aura liberiori ruralis vitae fruuntur beneficiis; hi multas morborum causas, quae aliorum saluti insidiantur, superare, et unius partis functine, alterius defectum supplere observantur: nec vel spurcissimus aut undas semper fugit populus, aut, quo natura vel pennigerum cogit descendere vulgus, flumina abhorret. Hinc summa in ordinandis balneis ac thermis tum rituum Sacrorum, tum Legislatorum ubique cura fuit posita; et si forte ob lanarum apud antiquos, quam recentiores apud populos, quibus linteaminum est copia, majorem usum, ablutionum urgebat necessitas; fateamur tamen oportet, morbos cutaneos non paucos ex neglecta corporis munditie, ex insana mulierum, suspectis faciem jugulumque pigmentis obducendi libidine, et ex abolito balneorum usu hodiernos apud homines esse derivandos; ac nullibi impetigines, quam apud plebem mendicam, ac impurioribus in habitaculis, frequentius inveniri.

Plura quidem, uti coeteris animalibus, sic et homini molesta sunt, et cutem vel Insecta.

pungendo, vel proprio, quem isti aspergunt, instillant, succo, irritare, inflammare observantur insecta; sed propria humanae cuti et duplex pediculorum est species: quarum prima, infantibus communior, est *pediculus humanus*, qui caput inprimis, et cutem, — altera, quae pubem, axillas, supercilia inhabitat, ac *peticulus pubis*, seu *morpio* vocatur. Haec ambo insecta, fertilitate insigni instructa, ac impuros apud homines ad incredibilem subinde copiam adaucta, sub epidermide sese insinuando, cutemque subjectam irritando, pruritum continuum, porriginem ac foeda ulcuscula producunt. Qua sub laesae salutis conditione *pediculus humanus* sub universi corporis cuticula, sine impuritatis suscipicione, eam ad copiam generetur, ut ex istius poris undique ac acervatim prorumpens, *Phthyriasin* graecorum, *seu morbum pedicularem.* Lat. exhibeat; hoc Virorum fide dignorum observationibus confirmatum morbi genus, propria, quae nobis deest, experientia illustrare non possumus. Praeter *pediculos* vero, ac communem aliis quoque animantibus, *pulicem*, *acarus exulcerans* seu *acari* species, homini, ut videtur, pro-

pria, saltem ex *acari farinarum, acari domestici*, aut alterius, extra corpus humanum existentis, acari familia non derivanda, in recentibus illorum, qui *scabie* aut *psora* infecti sunt, pustulis, ante saeculum in *Italia* reperta, atque tum ab immortali *Sveco*, tum ab egregio et amico nobis Viro *germano* nuper confirmata fuit (§. 436.) Ex *musca Leprae*, Elephantiasis *Nigritarum* ab eodem illo historiae naturalis hodiernae parente, disciplui experientia suffulto, derivata est; sed cum in graecorum Elephantiasi seu Arabum lepra, vermiculum, ut vocant, celebris alter Goettingae examinasset, eundem hic in *muscae domesticae* larva ex ejusdem muscae ovis, communi ulcerum sorte, huc depositis, oriunda consistere observavit; ac plura certe ex insectis aut simplici escae animalis desiderio; aut ulcerum cutaneorum foetore sub aestivis caloribus potentius allectis, sub cuticula, vel in praesentia nec custodita satis ulcera, tum ovula; tum larvas deponunt: quae loci fotu exclusa, aut vivae, nudam jam cutem irritant et horrendo aspectu infestant.

Vermes. Sed ex vermium quoque, cum insectis non confundendorum, classe, *Gordius*, tum *aquaticus*, vitulorum, equorum, porcorum etiam pulmonibus aliquando infestus, — tum inprimis longissimus interdum G. *Dracunculus*, seu *Vena*, ut dicunt, *Medinensis*, palustrium uterque aquarum incola, tum demum *furia*, ut referunt, *infernalis*, humanam subinde cutem penetrant, ac prope ossa, ad tibias, genua, brachia, quo loco carnes fere desunt, vix unquam ad faciem, tumorem, pruritum intolerabilem, dolores, inflammationem, nisi cautius vermis extrahatur, facile funestam inducunt. In ipsa iterum elephantiasi, quae *Norvegos* infestat, vermiculus, Gordios ac ascarides inter medius, quem *Gordium marinum* nunc vocant, et ex frequenti his gentibus piscium marinorum victu derivant, accusatus est. Interim praeterquod vermes animalis unius speciei, cui proprias jam illorum species natura commisit, alterius domicilium vix quaerant, aut in eodem diutius morari non soleant; ulteriorem haec observatio confirmationem meretur; nec ea, quae in parte aegrotante fortuito deteguntur, pro morbi causa haberi mox debent.

In genere dolendum est, historiae naturalis partem illam, quae *parasitica* et fere consanguinae homini animalcula concernit, utilissimam licet magisque necessariam, minus tamen, ac alias omnes, quae res nobis non tam vicinas respiciunt, hucusque a multis fuisse excultas. Mirum quidem non est, cum *putredinis* ex fonte minora haec entia Antiquorum derivaret credulitas; majorem illis, quae fortuita putabantur, attentionem non adhibuisse; et cum microscopia deessent: eorum oculos quamplurima, quae nunc admiramur, fugisse; sed a quo tempore et futilis illa de *generatione aequivoca* theoria eviluit, et oculus nova lente armatus novum quasi in vilioris guttula liquoris orbem detexit; parum admodum hac in naturae provincia perlustranda, humana profecit industria; ac si *vermium visceralium* historiam excipiamus, utilitatem Medicina, scientiae naturalis progressibus non est experta aequalem.

Atqui haec eo quidem fine non movemus, ut *pathologiam*, quam *animatam* dixerunt, et qua morborum contagiosorum vix non omnium, ac ipsius demum pestis, causam in subtilissima, visumque fugien-

tia animalcula, — neonatorum vero atrophiam in *Comedones*, ridicule conjecerunt, ut verisimilem denuo revocare contendamus; sed hoc unum hic nobis concedi optamus: inter causas, quae cutis morbos rebelles hinc inde producant atque exasperent, tum *insecta* quaedam eorumque ovula, larvas, tum *vermes* omnino spectare; atque plures forte, quam nunc, industriae majoris his rebus impensae defectu, suspicemur, *impetiginum* species ex *causis viventibus* originem agnoscere. Plures nunc ad viscera, quam alias credebamus, ac vix non visum fugientes, a nobis ali hospites, fatemur; ignotum ſorte mundum aliquando in pelle humana quis deteget; ac ignotas fortisan morborum causas propria, alieno semine populata, nobis offeret superſicies.

Acria. Aliae vero morborum causae humanae cuti insidiantur, atque huc *acre* quodcunque ex massa sanguinis hoc in colatorium transvectum, aut in hoc ipso, ignotis secretionis morbosae legibus paratum, pertinet (§. 247.) Summum apud *ictericos* in cute pruritum toties moderari, aut cessare observavimus, quoties sub illo in urinis prius pallidis, aut parum flavis, copiosa

iterum bilis, ac lateritium sedimentum comparerent. Ex assumptis copiosius aut sale, aut aromate conditis cibis, qui impetigine laborant, pruritum in cute majorem, quam sub victu minus acri, patiuntur. Magnum renes inter et cutaneae transpirationis organum, quoad secernendi copiam liquidi, commercium existit; et quemadmodum sub aucto urinarum fluxu, sudores, — ita sub transpirationis incremento, lotii imminuuntur rivi. Sed cum ea, quae per istos e corpore eliminantur, aut eliminanda fuissent, non raro ipsa, per quae fluunt, aut in quibus moram patiuntur, receptacula et canales irritare, inflammare, exulcerare observentur; sic et similes ejusdem causae, cum ad cutem convertitur, effectus esse, omnino oportet. Saepius hinc, cum urina vel cruda magis, vel justo partior per renes excernitur, saturati magis sudores, — aut, si nec hi quidem urinas supplere queant; irritatae cutis phoenomena occurrunt; et quemadmodum apud infantes crusta lactea affectos, ea, quae urinarum secretionem adaugent, efflorescentiae non parum detrahere observantur; sic et in senibus, quibus parca est

lotii secretio, non paucae ad cutem molestiae, pruritus continui, herpetes, ac ulcerae se manifestant. Magna hinc a lixivio illo, quod per urinas excerni debuisset, ad cutem, renibus affinem, converso, ac ne per hanc quidem rectius excreto, incommoda fluunt; et major; quam solet, dum superficies impetigine defoedatur, urinarum habenda est ratio.

Maxime vero huc acre, quod vel in corpore generatur, vel parentum, jure vel contagio suscipitur, revocandum est: a quo scilicet, valde diverso, ut scrophuloso, nereo, rheumatico, varioloso, etc. impetigines *symptomaticae* complures oriuntur.

Ipsum quidem digestionis opus, quaecunque a sanis adhibentur alimenta, in blandum ac nutrientem chylum convertit; sunt interim, quae, istis commista, huic scopo resistant, ac indolem sibi propriam nec secundis in viis deponant. Huc iterum aromatica, et alia, quae cibis superadduntur, condimenta, vel his ipsis inhaerentia acrioris aut volatilis naturae principia revocentur oportet: ut quae sanguini copiosius, longoque usu remista, nisi sub vita laboriosa continuo difflentur, arteriosum

non modo systema stimulare, sed et corporis peripheriam inprimis petere, irritare, secretiones hic pervertere, ac lympham, otiosi saltem hominis, subtilili acredine inquinare valebunt, Hinc aut laesa diutius ciborum digestio, aut talium, quae mutari, ac animalem in substantiam converti non queunt, — aut quae vel suspecto, vel stimulante principio abundant, commestio, frequentem apud divites inprimis aulicosque homines, quorum palatum alii, quam artificiali ac urenti quasi stimulo non amplius respondet, — velipsos apud pauperes, qui corruptis aut carnium aut piscium, mytulorum edulium reliquiis, — qui pane ex farina, seminibus suspectis, aut modo alio inquinata, — qui caseo vetusto putrefacto ac acerrimo, — vel cepis, rapis, ac allio fere solo vescuntur, frequentem utique impegitinum vel maxime rebellium rationem in se continent.

Si quis alius, — hepatis certe liquor, utpote gustum magis feriens, tingendisque partibus prae alio opportunus, inter praecipuas morborum cutaneorum causas, cum *atra* inprimis *bile*, ab Antiquis repositus, et a Recentioribus non paucis hac in po- **Bilis.**

tentia nocendi confirmatus est, Quid cor-
rupta in abdomine bilis in producendi
exanthematis possit; hoc a nobis ipsi
expositum habetur (§. 274. 290.); se
simul hujus causae fallacias non reti
cuimus (§§. 107. 288.); ac licet cutem a
felleo liquore in *ictero* flavedine obduc
videamus; non tamen vel quaevis in pu-
stulis vesiculisque cutaneis contenti hu-
moris flavedo, *de bile*, *ut causa*, testatur;
flavissimas nos, in *Clinico instituto*, ad ma-
nuum volas pedumque plantas in scorbu-
tica virgine observavimus maculas: quae
instantem alias aegrotanti haemorrhagiam
per nares pulmones, supplebant, vel hac
insecuta, disparebant: quin vel minimum
ad hepar in cadavere defectum conspicere-
mus; ac in simplici ex cutis contusione
echymosi, color partis ex atro in lividum,
viridescentem, — tandemque in flavum,
bilis sine culpa, mutatur. Saepius vix emissos
matrum e sinu proles intense per primos
a partu dies ubique rubere, et cocti quasi
cancri colorem in cutte referre conspexi-
mus: qui, erythemate quasi, ut vocant,
correptae, cutis color, post tres, quatuorve
dies, in flavescentem ac fere ictericum

abivit: quin pro bilis id effectu continuo cum aliis haberemus; quod in multis neonatorum ab in assueti contactu aeris in cute sensili ac laxa contingit, ac in ipsius interdum epidermidis desquamationem furfuriam terminatur. Quae vel in sanissimo homine per cantharides exciatur vesica: ea croceo frequentius liquore, sine bilis suspicione, turget; ac in genere, quae ex *coloribus*, *odoribusque* petitur causarum in morbis cognitio: ea falsis plerumque inductionibus fundatur.

Bilem, quae remoram in cystide fellea longam experta est, resorpta parte illius tenuiori, viscidiorem non modo ac tenaciorem reddi; sed et colorem profundiorem ac atrum, singularemque amaritiem, acredinem acquirere; atque interdum non modo vesiculam, hepar ipsum irritare, inflammare, exedere; sed et totum systema nervosum in fatalem homini consensum provocare, aut, in tubum intestinalem effusam hanc amurcam, calculorum felleorum matrem, *liquefactae picis* adinstar, hunc ipsum stomachumque obducere, similisque materiae vomitum aut dejectionem per alvum, sub horrendis torminibus et cardial- Atra bilis.

gia, inferre: hoc nemo prudens negabit, atque tum frequens cadaverum sectio, tum instituta nuper ab egregio *Galliae* chymico hujus materiae analysis, abunde demonstrant. Quodsi igitur *atram* hoc ipsum *bilem* vocare velimus; aptius certe, quo morbosae hujus materiae character circumscribatur, nomen non habemus. Sed ob id ipsum, non omne illud, quod, et colore, et tenacitate huic inspissato humori simile, per oesophagum alvumque rejicitur, aut *atra bilis* est, aut ex eadem originem trahit. Nigras saepe faeces et sani deponunt homines; nigro saepius colore ciborum reliquiae ab assumptis medicamentis, vel a propria particularum mistura, tinguntur, aut diuturna in abdomine mora nigredinem eadem contrahunt. Nec rarum est sanguinem ad ventriculum, intestina ruentem coagulari, seroque exutum, inspissari, et, quod in vasculum, sani hominis e vena, susceptus, ad pelvis fundum jam facit, colorem atrum, carboni similem, assumere. Atqui has quoque materias, licet atras atque tenaces, *atrae bilis*, ut faciunt, vocabulo insignire, nominum certe abusum sistit, qui majorem in Me-

dicina, quam in alia quavis scientia, noxam inducit. Sed ipsum in vasis suis fluentem sanguinem, dissipatis fluidioribus, crassescere, atque pinguem, magisque terrestrem quasi *faecem* offerre, — tunc vero *humorem atrabilarium*, *succum melancholicum* largiri, — quodsi vero, auctus copia, magisque *adustus* hic humor in partibus haerescat; eundem tunc *atram* iterum nobis *bilem* offerre, docuit Antiquitas, ac Recentiorum denuo scholae hinc inde defendunt. *Lienem* inprimis, ac renes succenturiatos seu *capsulas atrabilarias*, ut *atrae bilis* culinam, illa consideravit; similisque materiae officinam in venae portae systemate non pauci ponunt: ex qua, tum flavus ac cachecticus ille hominum melancholicorum aspectus, tum variae cutis maculae, — et ab aucta, atque per sanguinem diffusa *atrae bilis* acredine, vasculorum cutaneorum erosiones, ulcera maligna, cutisque gangraenam derivant.

Subtilius certe, quam in rebus medicis conducat, et ab fornacem excogitata magis haec de *atra bile* in sanguine generatae ac fermentantis theoria est. Nec etenim cruor per vasa circulans, sicut jus in aheno

spissescit, et sine novi ac recentis liquidi affluxu in rancidam condensatur gelatinam; nec naturae subsidia desunt, quibus aut recenti imperato potu, aut moderatis suppressisque tenuiorum excretionibus, aut demum resorpto ex athmosphaera liquido, nimiam spissitudinem avertat. Quocunque salutis sub statu vix emissus cruor naturalem fluiditatem ostendit, atque pro varia rerum accidentalium conditione, lentius, citiusque condensatur; et quae forte contraria in siccis, melancholicisque hominibus, aut sub febre inflammatoria, institua referuntur experimenta: ea cum sanissimo non minus, quam cum alio sanguine, nunc sic, nunc aliter, inconstanti successus, ac ab externis conditionibus pendente lege, contingunt (§. 125.) In varicibus ultra modum distentis cruorem colligi, ac forte aegrius moveri, non vero prius, nisi dempto vasorum lumine, coire, docent enormes ex illarum ruptura sequentes haemorrhagiae, fluidique sanguinis in vicina loca effusio. Cessante vero in venis fluxu quod ex umbilicalium aliorumque vasorum historia patet, inclusus cruor, tenuiori portione resorpta, sine ullo

corruptionis signo condensatur, ac in duriorem massam brevi temporis intervallo solidescit.

Ex his igitur apparet, ex fonte bilioso cutem quidem hinc inde, aut per consensum affici, aut infenso humore inundari; sed saepius a medicis impetiginum culpam in hepar insons reponi; atque uberiorem certe causarum, quae in cutem invehant, numerum; et diversam admodum earundem naturam existere.

Ac revera, ipsa jam *impetiginum* cum *exanthematis* affinitas (§. 369.), atque nervorum tam evidens in ista imperium (§§. 274. 276.), *nervosam* in multis illarum originem sine dubio manifestant. Vel *aucta* scilicet praeter modum in cute sensibilitas, — vel istius, a consueta impressionum perceptione *aberratio*, — vel demum *imminuta* nervorum cutaneorum sentiendi potestas, variorum in cute phoenomenorum, in chronicis non minus, quam in acutis affectibus, rationem, intellectu licet difficilem, sat tamen apertam, in se continent. **Nerv. actio.**

Major certe in aetate infantili, ac in sexu foemineo, quam alia quavis sub vitae periodo, et quam in sexu potiori, est cutis **Sensibilitas nimia.**

teneritudo ac sensibilitas. Atqui sub hac ipsa, major utique morbosarum ad corporis superficiem adfectionum conspicitur numerus, et causarum minorum promptior est ac certior in cutem effectus. Sanissimae genitricis e sinu vix exclusa, sanissima licet, proles, cutis tamen, jam primis vitae mensibus, non paucis saepe laborat affectibus: capillata pars omnis calvariae mox squamis crustosis, prurientibus obtegitur; post aures epidermis separatur, ac foetida, copiosa sanies exesa e cute per menses destillat; aphthosis oris cavum ulceribus obsidetur in istis; facies in aliis, vesiculis sero flavo repletis, atque, crusta, quam *lacteam* dixere, defoedatur, multisque achores et favi, et tinea prorumpunt. Cutis, inter plicas, ad collum, axillas, ad inguina et nates erosa, ichorem plorat; ac magna pustularum, papularum miliformium, rubrarum, in corpusculi superficie copia florescit. Crassos quidem hucusque viscidosque in pueris humores, ac acidam, aut aliam in istis acrimoniam, tantorum ut fontem malorum, accusant; sed in multis certe alia istorum, quam in *cutis sensibilitate morbosa*, non subest ratio: ac perperam ad

dulcificantia, evacuantia hic non raro recurrimus remedia. Nec etenim, si tanta jam fluidorum labes homuncionem teneret, vel sola natura huic superandae tam saepe sufficeret; vel sola matrum solertia, ac frequens cutis tenerae cum frigida ablutio, aut balneum, in avertendis his cutis affectibus jam tanta praestarent; nec hi ipsi *dentitionis* sub opere, prout faciunt, continuo augerentur, aut liberae hucusque proli, sub hoc majoris irritationis statu, copiose succrescerent; aut delicatulos magis, quam alios, aequali coeterum sanitate instructos, aggrederentur infantes.

Vel ipsi adulti, inprimis puellae, quibus teneram ac albissimam pellem, oculos coeruelos, flavamque, aut ex flavo ruffam indulsit natura comam, vel a simplici radiorum solis verni actione jam maculis notantur, et quasi uruntur ad cutem; vel solius aurae rudioris afflatu jam epidermide spoliantur. Apud mulieres teneriores, ipsa jam conceptio defoedat faciem, ac maculas, quas modo partus abluit, ad cutem inducit. Puerperii potissimum tempore, debilior tunc sensiliorque foemina in miliare exanthema est pronior (§. 324.), atque

ab isto, in chronicam efflorescentiam conversa, nonnunquam per annos obsidetur. Qui cute sensiliori cinguntur: illi vel a minimo aurae frigidioris afflactu erysipelate laborant; et ipse vestium, quibus superficiem ab athmosphaerae injuriis solicite nimis defendimus, abusus, ac major ab isto ad cutem inducta mollities, non parvam impetiginum, quae pellem humanam prae alia defoedant, rationem in se continet. Nec minor est animi pathematum, transpirationis in opere pervertendo, in bilis regurgitatione promovenda, ac in excitanda sensibilitate ad superficiem corporis morbosa, potentia. Vel solus terror fortis jam pilos in cute erigit, juvenisque comam, si vera sunt, quae referunt, vel temporis momento, in senis illamseu niveam convertit. Qui anxio res suas animo considerant, hi post aures pruritum experiri ac scalpere proverbio dicuntur. Ex nervorum magis, quam ab acredinis actione, chloroticarum, ac multorum, qui febre intermittente detinentur, ulcuscula et crustas ad genas, labra, aliisque in partibus, corroborantium remediorum effectu proficuo inducti, derivamus. Qui ingratum

cute insectum ex alio se suscepisse verentur; hi, etiamsi hoc desit, ad universam pellis superficiem pruritum persentiunt, et cum partem cutis unam, ob istum, vel sanus homo scalpit: in altera, vicina, vel ex solo consensu, scalpendi necessitatem persentit. Ipsae, cum cutis prurit, scalpendi voluptas, et, cum haec negatur, singularis anxietas, nervorum in superficie imperium ostendunt.

Sunt, qui ob cutis sensilitatem non tam auctam, quam *a communi abludentem*, vel a rerum innocentissimarum contactu, ab emplastri simplicis, aut blandi linimenti actione, jam pustulis, ac erysipelate ad cutem tententur. Sunt, qui a contusione, laesione quavis levissima, mox diuturna hunc ad locum ulcera, sola cutis, non humorum ex culpa, patiantur; ac apud multos, in chronicis etiam morbis, uti frigoris, sic et caloris extremi in pelle sola, sensum a thermometro negari, et in perverso nervorum cutis affectu consistere observamus. Hinc in tabe, in Phthisi, ardores genarum, volarum, plantarum, corporis sine aestu majori, aegrotis tam molesti, — hinc volatilis illi in hypochon- **Sensibil. perversa.**

driacis, hystericis, ad cutem ignes, ac adustionis non modo sensus; sed et quasi effectus (§. 359.); — hinc parva verticis in plaga apud hystericas, glaciei aut nivis liquefactae, ibi haerentis perceptio, hoc ex perverso sensationis principio descendunt, ac impetigines non paucas hoc ex morboso cutis statu derivari oportet.

Sensibil. imminuta. Sed et *imminutam* nervorum hac in parte potentiam similes effectus habere, sine dubio asserimus. Tactus certe sensus, ac diversa ab isto, seu communis sensibilitas, per cutis superficiem universam extensa, mutationibus non paucis, ad quas sad raro respicimus, subjiciuntur; et ex infracta, vel penitus delata nervorum in pellem actione, quamplurima, quae hucusque non satis examinata fuerunt, phoenomena in morbis dependent. Nec ista, ex longinguo semper nervorum, aut cerebri ipsius errore, ut in apoplecticis affectibus, originem symptomatice agnoscunt; sed ad solam interdum cutis pulpam nervosam spectare observantur, ac in parte agendi ac sentiendi innertiam manifestant. Hanc ipsam non modo jam sola epidermidis per labores inducta densitas, aut in cute cica-

trix, — sed et diuturna ejusdem compressio, extensio, frigus nimium, aut plurimus sub pelle collectus adeps, vel serosus latex, vel tumor subcutaneus, inducunt. Ea ipsa vere, quae superficiei humanae nervis vel ab intus, vel exterius admoventur, potissimum huc spectant. Saepe ex alluente, aut in athmosphaera humida uliginosa, contenta, — vel sub morbis in pellem deposita, ac praecipue nervosam ejusdem potentiam obtundente materia, tum exanthemata (§. 276.), et gangraenae (§. 130.), tum impetigines, seu maculae, vitilligines, sensu quovis destitutae (§§. 452. 455.) oriuntur. Ipsi sudores, qui vel in debilioribus sine causa majore, vel in fortissimo quovis homine, vaporis in balneo, vel demum in aegrotis sub lipothymia, in moribundis, tam profusi prorumpunt: non sanguinis ex vitio, sed ob imminutam vasorum cutis resistentiam exstillant. Hanc vasorum in cute debilitatem et quasi paralysin, in aliis contagia, miasmata, venena, ac inimica nervis materia, inducunt, atque in *febribus nervosis* (§§. 80 — 88.), in *Elode* (§. 85.), in perniciosa, quam *diaphoreticam* appellant (§. 35.), febre, tum

continuus ille, aut colliquativus sudor, tum echymoses, maculae, ac alia quaecunque cutis defoedatio, ex nervorum cutaneorum tenore per causas aut universo corpori, aut solis forte integumentis inhaerentes infracto oriuntur. Non aliter externa, quae dolores sopiunt, spasmosque sedant, ex opio, plantisque narcoticis, stupefacientibus, composita remedia in cutis nervos operantur; ac sicut organa gustos, odoris, ac visus in provectae aetatis hominibus labescunt; ita tactus, et quaevis cutaneorum nervorum sensibilitas, a pellis rigiditate senili obsolent, ac impetiginum variarnm fundamenta in illa ponuntur. Ex fracta nervorum, et, quibus vitam conciliant, vasorum, in scorbuto potentia, tot maculae aegrotantium superficiem contaminant; ac non paucae echymoses, ex eadem ratione, in hydrope provecto ad cutem comparent.

Contagia. *Contagiorum* in pellem humanum actio vel ex ipsa jam *exanthematum* elucet historia (Lib. III.), ac sola *impetiginum* cum illis affinitas, communem in multis originem, in utraque morborum classe, satis prodit. In quo interim haec *contagia* consistant; hoc a

nobis ignorari fatentes (§. 92,), fatemur simul, nos circa impetiginum, quas contagiosas dicimus, causam proximam non minus coecutire. Nec magis dubiis hinc inde caret ipsa his in affectibus contagiorum praesentia; ac mutua inter cives morborum propagatio, sicut fomiti ex uno istorum, in alterum transeunti deberi, — ita causae ejusdem, in omnes simul agentis effectus esse potest. Hinc non paucae de morborum *contagiis* actae sunt inter medicos lites: quas *insitionis* nequidem, tam valido, ut credunt multi, argumento, satis direptas dolemus. Quodsi enim, cutaneorum saltem morborum, quod rationi non adeo repugnat, respectu, ex *vivis* seminibus, ac visum fugientibus animalculis aegritudinum penderet communicatio: haec vitalis moborum, ac saepe mortis humanae causa, cum liquore, quem sanis inserimus, non minus, quam contagia, a nobis posset *inoculari;* atque si cum adulta jam atque *exsiccata* prorsus, quod de *variolis* notum est, hoc opus aeque, ac cum recenti Pure, absolvi concedatur materia; *animalculorum* tamen *infusoriorum*, ut vocant, historia, et continuata, post exsiccationem

corpusculi, vitalis istius potentia, huic quoque non impar foret solvendo enigmati. Fatemur interim, nos morborum, contagio celebrium, qui interna non minus, quam superficiem affligunt, qui ex ista, recentis licet, repercussi, difficiles ac diuturnos viscerum affectus relinquunt, — qui, post longas demum moras, ad cutem iterum emolumento expelli, ac istorum sic crisin constituere queunt, non facile *vivas* intelligere causas; atque ipsa, quae febribus non paucis praesunt, quae veneream luem, jam sanato cutis ulcere, sine novo fomite, per annos continuant, quae blennorrheam, – quae, post multos a morsu canis rabiosi menses, hydrophobiam inducunt, *contagia*, insectorum in his necessitatem ac verisimilitudinem omnino excludunt. Alia vero contagia in solammodo pellem, — alia, in coeteras quoque partes, ac in corporis compagem universam operari cernuntur. Greges ovium integras a scabie infectas, sed alias perfecte valentes, et quarum carnes hominum saluti nec minimum obsint, in provinciis haud paucis observamus; ac ipsa, quae hominem infestant psora, pluresque species impetigi-

num aliae, nisi in longum protractae, praeter cutem, nil offendere videntur.

Ad impetiginum causas, et *plethoram*, tam universalem, quam potissimum *cutaneam* referre, nequidquam haesitamus. Qua scilicet aetate major humoribus in cute molliori vasorum patet numerus, — qua corporis amoenius floret undique superficies, — qua magis grato haec et aequaliori calore fovetur, qua candita magis facies vel a sola verecundia rapidissimo velut ab igne accenditur: hac etiam promptior ad pellem cruoris affluxus, uberior perspirabilis ex eodem humoris secretio, atque major ad *plethoram cutaneam* dispositio, quam vestimentis calidioribus, longo mollioris lecti tepore, sudoriferis, spirituosis, volatilibus remediis, ac balneorum tepidorum abusu; non raro augemus, concurrunt. Vel a sola venaesectionis, aut haemorrahgiae, quibus adsuevimus, defectu, universalem in cute pruritum persentimus; ad hic ipse, quo lecti calore fovetur corpus, tempore, in succiplenis hominibus, ac in quavis impetiginum specie, plus minus, augetur. Frequentissime hanc *artificialem impetiginem*, qua tam vane glorian- **Plethora cutanea.**

tur thermarum non pauci medici, in illis *Marchionatus Badensis* observavimus; novimusque sanum ac plethoricum juvenem, qui ſervidiores has aquas, per breviſsimum licet tempus, incaute ingressus, mox quatuordecim, aut plures, in pelle ſurunculos expertus est. Copiosas adelescentes succipleni, aut qui liquoribus spirituosis indulgent, vel necessario corporis exercitio destituuntur, ad frontem pustulas, — et, quibus menstrua aut difficilius, aut parcius, quam par est, prorumpunt, puellae, efflorescentiam, vel periodicam, vel constantem in facie patiuntur. Insignes saepe, quibus narium haemorrhagia, aut quibus haemorrhoides instant, circa nares, ad ani confinia, pruritus accusant; ac periculosa pulmonum plethora, futuram haemoptysin, ac tussim excitante in bronchiis, trachaea, titillatione afficiuntur; quae singula demonstrant: sensationem ingratam, calorem, ardorem, pruritum, sanguinis, humoris serosi, lymphatici sub epidermide stasin, non istorum ubique vitia, sed frequenter abundantiam, aut veram, aut spuriam, vel difficilem significare per vasa cutis progressum.

Ipse vero, qui in cutem potentius dirigitur, *calor externus*, non exiguam impetiginum partem generare observatur. Quibus hiberno sub gelu vicinius assidemus, flammae hae largas, lividas, ac diuturnas in pelle maculas inducunt; et a suspecto carbonum accensorum igne, quem, ne flammis faciei nitorem inquinet, sexus sequior sub cruribus tunc nascondit, non foedas modo in istis maculas, sed plura sibi ad uterum mala adsciscit. Ipsa vero *solis actio*, non *caloris* modo, sed *proprios*, nec satis intellectos, effectus producit. Quamvis enim atrum Aethiopum colorem ex peculiari reticuli mucosi constitutione magis, ac ab unico solis ardore, derivandum esse arbitremur; est tamen manifesta istius, non modo in cute profundius tingenda vis et actio; sed in ipsis solis radiis, ac varia, qua in pellem incidunt, directione, latet ignota, nec a sola locorum positione determinanda, potestas. In genere quidem, quo calidiori sub coelo vivitur; eo major morborum cutaneorum est ratio; sed illa siccitatis in athmosphaera majoris, minoris, — illa, qua solis radii a vicinis corporibus reflectuntur, — ventorum de- **Calor.**

mum, habitationum, vitae generis, vestimentorumque ratio, hos effectus frequenter immutat. Alia quoque incommoda, ex solius diversitate fabricae: cutem Aethiopis, alia nostram, tenere videntur; sed donec fidelis ac diuturna; quemvis apud Populum instituta, observatio, noctem, qua res istae involvuntur, dissipaverit: impetiginum accuratior historia a mortalium nemine exspectabitur. Quis nempe; experientia destitutus, ex sola *Insubriae* positione et causarum, quibus subjicimur, communium cenfluxu, ad morbi tot ruricularum strage infamis, seu *Pellagrae*, ut vocant, hac in parte felici terrarum praesentiam concluderet? Quis radiorum solis, *Insubros* longe minus ac alios *meridionalis Italiae* Populos urentium, in expositam sibi cutem tam manifestam ac simul tam obscuram actionem, et producendi hac in parte, non in alia, Erysipelatis periodice redeuntis, chronici atque maligni potentiam, ex physicae Geographiae rationibus praediceret? . . . Atque, licet *interna* nimis hoc in morbo urgeant symptomata, atque, dissipato jam Erysipelate, haec ipsa frequentius continuent, quam ut eundem ad *im-*

petiginum classem prudenter referre queamus; est tamen sat evidens radii solaris verni in accendendo apud praedispositos *Insubriae* agricultores tam flebili morbo effectus, ut in illo, solius ratio *caloris* nostrorum nemini Medicorum satisfaciat. Sed plura, quae aeris a sole calefacti in corpus humanum effectus concernunt, non minus nos latent. Nec etenim solus flante ab *Africae* littoribus vento, athmosphaerae calor, sed *nervis* inimica, et sub alio vento a majori solis ardore non observanda, nec thermometro determinanda, illus conditio, nostras, vel media sub hieme, vires inopinato prosternit, ac febris quasi malignae adventum praenunciat. Nec *aestivorum morborum*, licet hi caloris intensitatem fere sequantur, sub eodem tamen athmosphaerae aestu diversorum, causis ex manifestis semper caloris in animalia vel haec, vel illa, effectibus explicare valemus.

Sed, quae cutem calidiori sub coelo affligunt, aegritudines, hae forte non *solis* adeo in illam actioni, quam *secretionis cutaneae* a colore incitatae, mutationi morbosae debentur. *Inflammationis* in pervertendis, qui sub eadem separantur, humoribus, aucto-

ritatem exposuimus (§. 121.); sed et sudor abundans, quo continuo inundatur, ac fere maceratur pellis, istius contextum aggreditur, tenorem infringit, sensibilitatem adauget. Vel sanissimi hominis sudor ad pedes, axillas, sub aestivis caloribus, — non ob humorum, ut putant, in sanis corporibus non admittendam, corruptionem; sed, vel ob auctam in folliculis cutaneis, qui suum sudori liquorem commiscent ac proprium odorem conciliant, vel ob mutatam exhalantium vasorum in liquidum perspirabile potentiam, — foetore majori infestatur. Quam scilicet morbosa sanorum; si hic, vel oris foetor, ex sanguine corrupto scaturiret, massae circulantis conditio, — et quam infelix hominum illorum, optime licet valentium, status foret, qui, vel hiberno sub frigore, ob peculiarem constitutionem, intolerabilem ex faucibus, axillis, aut pedibus odorem spargunt! Quantum non foetoris ex ulcere cutaneo a causa externa non ita pridem generato, continuo, et sine morbi interni suspicione, spirat cujus in sanguine principium non haeret? In ipso hinc secretionis cutaneae ictu, illud, quod acredine, quod

foetore obest, in multis generatur, ac major humorum in pellem sudoribus perpetuo madentem appulsus, facilisque illorum, ab occlusis vel levi etiam frigore cutis ostiis, stagnatio, aut in vicinum rete mucosum effusio, hanc pellis ad morbosas secretiones dispositionem, atque ipsas demum impetigines non paucas, aestatis tempore, inducunt. Ipse jam sudor, licet parvus, morbus tamen est; ac vasa, quae, praesente illius causa, hunc per extrema oscula expellere non possunt: lateraliter ac per poros, ut vocant, inorganicos, vel inter cuticulam ah rete mucosum, vel inter istud et cutem, vel demum in arctam istius cellularem, eundem, aut purum, innocentem, aut, si major cutis stimulus accedat, excretionis legibus morbosae submissum, et acrem, irritantem, effundunt: atque nunc pruritum majorem, nunc maculas, nunc vesiculas sero limpido, vel turbido liquore repletas, nunc pustulas, atque phymata, vel abscessulos, in corporis superficie, squamis saepe arescente, inducunt.

Interdum ex causis allatis nulla subesse, sed ex primario atque *congenito*; nec expli- Impet. congen. haered.

cando cutis vitio originem habere impetigines videntur. Saepius per *haereditatem* ex parentibus in proles tam infelix scaturit dispositio: ac visae sunt familiae, aliae, quae, perfecta in coeteris valetudine instructae, excrescentias tamen in cute, aut maculas, in quavis prole easdem offerebant; — aliae, quae impetigines simul cum vita ex istis miserabili in filios, licet modo non eodem viventes, propagabant. Quas ex utero matris deformitates, huic ipsi non proprias, ferunt neonati; has facile praegnantis *imaginationi*, ac denegatae gravidis rei desideratae, cui forma similes esse interpretantur, impressioni adscribunt, et cum in cute vitium subsistit, *naevi materni* nomine salutant; sed cum hanc quidem rerum originem ob validas rationes admittere recusamus; verisimilem tamen aliam, quae parentum non modo imaginem ac lineamenta, sed et certos partium defectus in prolem transfundat, licet experientia de his testetur, proponere aequimus. Interim solidorum magis compagi, ad parentum similitudinem, lege nobis ignota, in filios ex utero transvectae, quam fluidorum in isto cum prole commercio, *congenitorum* vi-

tiorum originem, ac *haereditatem morbosam* adscribere jubent copiosae prolium sanisſimarum ex matre infecta genitarum historiae, ac *tardissima* in multis, et ad certam usque vitae periodum dilata, haereditariae aegritudinis manifestatio. Atque in hac certe, tam obscura, natura lege, *dispositionis* illius *cutaneae*, qua, sine causis manifestis, ac sine humoris morbosi praevii in massa sanguinis contenti auxilio, stato fere tempore impetigines in una eademque familia eaedem in cute efflorescunt, latet impenetrabile hominibus mysterium.

§. 374. Causarum, quae impetigines producunt, diversitas, prompta illarum cognitio, ac temporis, quo cutis laborat, longitudo, aegrotantis aetas, coeli conditio, efflorescentiae in coeterum corpus ac in viscera effectus: — cutaneorum malorum pericula et curae difficultates determinant. In genere cuivis diuturnae per cutem excretioni, tum sano in corpore, a causis externis nascenti, tum solidorum, fluidorum ex vitio oriundae, facile tandem natura *assuescit*, ac, si incaute hic fluxus supprimatur; nunc ob retentae materiae mor- Prognosis.

bosae actionem interioribus insidiosam, nunc ob *habitudinis interruptae* pericula, a nervorum, ut videtur, imperio derivanda, innumerae hominibus minitantur miseriae; atque ars medici saepe major in judicio, *num* praesens cutis vitium exstirpari *conveniat*, quam in promptiori ejusdem sanatione, consistit. Sed vel sub locali prorsus, ac solius pellis a vitio pendente impetigine, si diutius continuaverit; vel a resorpto quotidie ac in sanguinem deducto ichore, vel ob functionis cutaneae defectum, subvertitur sanitas: ita ut, quam sub initio absque internis, curare licuisset aegritudinem remediis; hanc, infecta jamjam humorum massa, externis modo auxiliis tractare sine damno nequeamus. Interim per longum interdum tempus naturae viribus internae partes ab infectione defenduntur, et sub variis impetiginum speciebus, quod miremur, sanitas non modo seros in annos illaesa persistit; sed quaedam quasi ab aliis morbis *immunitas*, sic affectis concedi videtur. Quae *crisin* alterius aegritudinis constituunt impetigines; has caute externis tractare lex esto! Sed quemadmodum febres ipsae frequentius ex illis,

quam impetigines ex febribus, oriuntur: sic, ne, quae istarum forte causa fuerunt morbi pro effectu habeantur et curari differantur, oportet. Major vero hic medentis requiritur perspicacia, eo quod ab instante non minus, quam a praesente jam febre, impetigines non raro promptissime *dispareant*, et sic morbum, quem modó *praenunciarunt*, fecisse videantur. Ipse etiam. qui impetigines praecessit, morbus, quin semper ad cutem quid morbosi deposuerit, mutationem in ista, efflorescentiis faventem, ac morbosas secretiones, inducere valebit: quae singula, judicii his de rébus fallacias, — et cur Empyricis audacter his in morbis militantibus, cautioris interdum medici tentamina superare concedatur, ostendunt. Quae per *haereditatem* acquiruntur impetigines, aut certa in easdem dispositio: hae, solidorum, non vero contagii forte cogniti, innixae vitio, radicitus auferri vix unquam possunt. Similis *congenitas* difficultes premit impetigines; ac si pellis universa in morbosas excretiones hac lege inclinet; exsiccato in una cutis plaga istarum fonte: in altera mox eaedem repullulant. Locale, seu ad parvam modo

integumentorum regionem restrictum vitium, *exstirpationem* subinde admittit; sed exempla non desunt, ubi institutae aegrotantem poenituit curae; ac, lege nobis haud perspecta, vel mediocris, ut vocant, *naevi* sectionem incommoda secuta sunt insignia. Quae pubertatis ante tempus in cute contingerunt: ea, hac vitae revoluta periodo, maturiori sub aetate sponte nonnunquam disparent. Senilis impetigines aetatis, nisi a causis externis inductae, curationem difficulter, si unquam, admittunt, atque indies exasperasae sub extremis cruciatibus, ad mortem usque persistunt. Similis impetiginum universalium multarum, quae per plures jam annos superficiem roserunt, exitus observatur; ac lenta febris, et tabes tandem, quod superest virium vitalium, consumunt.

Cura prophilactica.

§. 375. Pars vitae major ab animalibus, quae cutem pilis aut plumis a natura ornatam tenuerunt, in illa ab impuritatibus mundanda, et ab inimicis insectis defendenda consumitur; atque ad mutuas has inter viventia pugnas, sua quivis arma concessa fuerunt. Quo haec non pertingunt,

illinc rudior corporis ad lapidem, vel ad arborem affrictus, aut balneum, nunc vicino a flumine, nunc a subtiliori arena subministratum, in auxilium vocatur; ac si haec agressoris insecti non deludant insidias: tunc inutiles animal in furias raptum, vel escam illius, vel nidum, et quasi ovarium constituit. Si tamen has externas impetiginum causas excipiamus; vix tantis coetera animalia, ac humanum genus, ad cutem aerumnis laborant. Etsi nempe hoc ipsum, tum vestimentis ex pellibus animalium vel alia e materia consutis, tum manuum mobilissimarum beneficio, insectorum ausus a cute propria, fere nuda, facilius avertat; pars tamen causarum (§. 373.) hominem longe major, ac alia animalia, tangit; et quam insectis praedam subtrahere conatur: hanc coeteris impetiginum occasionibus quotidie exponit.

Primum igitur in cute ab impetiginum causis praeservanda curationis momentum consistit. Has maxime illa avertunt, quae hominis superficiem contra nimias a parvo stimulo impressiones, vel a *sensibilitate morbosa*, defendant; et quae robur cutis sustentare, nimiamque tum mollitiem, tum ri-

giditatem in eadem impedire valeant. Ab ipsa quidem totius corporis sanitate haec potissimum pendent: sed matura cutis cum athmosphaerae impressionibus consuetudo, frequens infantum in frigidam immersio, quotidiana cum hac ipsa superficiei abstersio, et moderata frictio, vestium calidiorum, comprimentium depositio quamplurima hic praestant.

Hac ipsa jam methodo munditiei necessariae satisfacimus praeceptis. Haec scilicet tam cutem ipsam, quam illa, quae huic admoventur, concernunt. Unctuosa illa, quae nascentes obducit, materia, ut facilius abluatur, tepidam praeter aquam, alia, quae utramque combinent, requirit. Similes fere illorum, quae pellem impregnant, aut conspurcant, et in adultis et conditio: et ut rectius cum aqua uniantur, saponem interdum, ac illius teporem exposcunt. Summa hinc balneorum tum frigidorum, tum calidorum in quavis civitate est necessitas, ac istorum institutio, in calidis praecipue regionibus, non exiguam *Magistratus* curam sibi quondam promeruit, ac eandem sibi hodie apud omnes meretur. Nec etenim sola cutis mundities in censum

hic venit; sed repentina, ac saepius repetita frigidae in nervos, non modo cutis, sed omnes, ac in vasa singula, actio, — transpirationis insensibilis, ac resorptionis restauratio, augmentum, — ipsa corii humani humectatio ac jucunda pertractatio, hujus subsidii naturalis beneficia multiplicant.

Ipsa vero cutis puritas ab illa linteaminum. quae hanc involvunt, at a vestium munditie quamplurimum pendent. Frequens hinc istorum, pauperioribus eheu! nimis denegata, permutatio, athmosphaerae, in qua vegetamus, ac habitationum solicita (purificatio, ad cutis integritatem summopere contribuunt.

Maxime fere interest, in prima jam hominis aetate, caput pueri, quod impetiginis tot speciebus exponitur, non modo sensim sensimque athmosphaerae mutationibus assuefieri; sed capillos quoque frequentius tondi, et a nimio sic humorum affluxu non minus, quam a pediculorum caterva inimica liberari.

Sic et ab alimentorum, potuumque tepidorum, ac illorum, quae principio volatili, aut acriori in cutem prae aliis ten-

dunt, abusu abstinendum est. Ipsa jam potulentorum calidorum in stomachum actio, digestionis, a quo cutis integritas non parum pendet, infringit officium; et ista non minus, quam spirituosa, aromatica, acria, volatilia, quemadmodum sudorem facile solicitant: sic et plenitudini cutaneae, et morbosis hac in parte secretionibus favere observantur. Non tam stricte interim haec sumenda sunt, ut non contrarii subinde calefacientium effectus in calidis regionibus ab experientia suggerantur. Vel sub coeli non tam ardentis caloribus aestivis, supperadditum frigidae spiritus Vini pauxillum, eorum, qui sub sole labores pertractant, et sitim, et sudores egregie moderatur. Aromatum, quibus Africae Asiaeque populi solis aestu vexati utuntur, copia, languenti stomacho non parum conducit, ac nimios forte in illis sudores coercet. Ast vero condimentorum tam acrium frequentiori sub usu, a potu calido, quo ista magis ad cutem diriguntur, prorsus abstinent hae gentes, in frigidam quotidie descendunt: quibus auxiliis ac celeriori stimulantis materiae per cutem difflatione, noxii condimentorum in cutem moderantur effectus.

Oleo superficiem, quod Antiquis in usu fuit, frequentius perfundi, et cutem strigili, qua longe patet, perfricari, ad potiora, licet neglecta, hanc a morbis praeservandi auxilia pertenet. Ipsa jam natura ab innumeris cutis folliculis sebum, quo necessariae ejusdem flexibilitas ac mollities obtineretur, secerni jussit; et ab aucto corporis partiumque motu, hoc smegma majori ex illis copia exprimitur, frictionem imminuit, ac siccitatem, rigiditatem avertit. Sub aetate juvenili hoc oleum animale in cute abundat, et ad loca, quae pellem aut cartilagini aut ossibus superimpositam agnoscunt, copiosior illius proventus, ac pinguis splendensque integumentorum habitus observatur. Apud adultos, senes, athmosphaerae calidiori expositos, aut continuo exercitio exhaustos homines, siccessit, induratur cutis, ac non modo vasa exhalantia quamplurima, sed et folliculorum sebaceorum, ut videtur, ductus obliterantur, ac functionum hoc in organo pars major languescit. Hinc omnes fere Africae populi in cute cum oleo, aut pinguedine animali pertractanda continuo versantur; atque per hanc propria superfi-

ciei curam, non tam nimios sudores, quam cutis exsiccationem, asperitatem, lentamque phlogosin, ac demum inimica insecta avertere, experientia didicerunt. Hinc senum inprimis, hominumque adustorum seu macilentorum superficiem non exigua ex oleo beneficia expectant; atque cum hujus sub usu praesentes jam impetigines non paucas illico disparere videmus: hoc saepe, non tam effectibus, quam istotium causis, resistendo, ab unctionibus praestatur. In conservanda pilorum, qui caput ornant copia, pulchritudine, vis magna in adipe, quo calvariam quotidie ungunt, habetur; ac pars magna virtutum, quas linimentorum, unguentorumque in profundiores partium affectus penetranti adscribimus efficaciae, ex superficiali protinus illorum in cutem actione derivanda videtur.

Potissimum vero in dirigendo *secretionum* opere, sanitatis, tum corporis universi, tum illius, quae cutem concernit, ponitur momentum. Prima quidem ex illis ea est, quae, insensibilis sub specie vaporis, per cutem absolvitur: et hujus integritas ab allatis non minus rationibus, quam a pro-

vido vestimentorum usu, a corporis exercitio, a ventriculi, et ab animi pathematum regimine quammaxime pendet. Sed et aliarum secretionum, atque excretionum, tum naturalium, ut urinae; bilis, lactis, seminis, inprimis vero illius, quae per uterum periodice absolvitur, — tum morbosarum quidem, sed ex causarum latentium ac habitudinis lege fluentium, ut haemorrhoidum, haemorhagiae narium, fonticulorum ac ulcerum, non minor est auctoritas; et recto istarum moderamine cutis nitor ac sanitas praecipue conservatur.

Praecipuum vero impetiginum curandarum in eo haeret punctum: ut, quae causa has produxit, quam citissime eruatur, atque haec ipsa, priusquam morbosae secretionis consuetudinem cutis ineat (§. 374.), quanto cyus exstirpatur. Quodsi nimirum in hominibus perfecta in coeteris salute instructis, ab *externis* laesionibus, ab insectis, a contagio, vel a solius modo cutis actione morbosa, impetigines oriantur: *internis certe tempus terendum non erit remediis*; et sicut vanus istorum usus esse consuevit: ita promptioris procrastinatio auxilii, prae- Cura general.

ter majores tandem impetiginis auferenda
difficultates ipsius quasi necessitatem mal
saepissime inducit. Si causa forte *intern*
cutis morbo subfuerit; tunc omnis pri
mum attentio in iliam convertenda, ac im
petigo, ut alterius *symptoma* morbi, ad lege
huic proprias, vel salutaris interdum u
crisis, tractanda est. Non raro interim
qui profundiorem agnovit originem, no
tamen internis in totum cedit, morbus cu
taneus, atque vel continuato istorum usu
exasperatur; vel locale tandem, sive exter
num sibi auxilium, ut sanetur, exposcit.

Magnae interim his in rebus difficultate
medentem premunt. Morbosa saepe ho
minum dispositio ac latens in lympha vi-
tium, non prius, quam accedente lae-
sione ad cutem violenta, vel contagie,
evolvi, atque tunc non aliis comitari
symptomatis observatur; quam quae vel
in sanissimis corporibus, ob majorem mo-
do partis affectae sensibilitatem, simplicis-
simum subinde cutis vulnusculum sequan-
tur. Atqni cum, hoc ultimo in casu, ex-
terna promptissime aegrotis conducant re-
media; in illo certe, ob complicatam lae-
sionis cutaneae, licet satis recentis, natu-

ram, cum damno subministrantur. Sic octogenarii nobis exemplum viri occurrit, qui, cum perfecta omnino salute, pro aetate, frueretur, contusionem ad tibiam, et exhinc ulcus molestum expertus est. Per sex modo hebdomadas hoc ipsum, sine alio sanitatis detrimento, abunde fluxerat: cum impatiens morbi senex, consilio chirurgi, exsiccantia medicamenta, — dum vero haec non prodessent, fasciam constringentem adhibuit: atque hac incauta sub methodo, paucarum modo dierum intervallo apoplecticus expiravit. Qui diathesi scrophulosa, aut scorbutica laborant, his superaccedens forte, externa ab origine, psora, nisi citius auferatur, mox complicatum, nec solis amplius externis, sine periculo, dissipandum cutis morbum accersit; atque sic nec recens satis impetigo mox, quovis in casu, sine praeviae constitutionis examine percuranda erit; nec ea semper, quam profundius latentis causae comitari signa videntur, internis adeo subsidiis indigebit.

Alteram in curandis cutis affectibus difficultatem, *remediorum internorum*, quae propria his virtute opponantur, *inopia* con- **Int. remed. incertitud.**

stituit. Quodsi nempe symptomaticas, easque non multas, excipiamus impetigines, quas *specifica*, ut ajunt, methodo per interna dissipari medicamenta conceditur; in coeteras, vix ulli tam certum est, ut externis illae carrere queant, remedio imperium. Actionem prae aliis manifestam, sub debita athmosphaerae conditione, antimonialia, refractis dosibus porrecta, in cutem ostendunt; sed ipsa haec virtus partim ex longinquo magis abdominales in nervos effectu, quam ex specifica, ut vocant, stibii in pellem actione pendere, nec aut istius secretionem morbosam, aut latens in humoribus vitium corrigere videtur. Quae principio subtiliori atque aromatico instructa, cordis, vasorumque vires intendunt, ac simul nervis amica sunt remedia, sales volatiles, olea aetherea: haec equidem, tepidis inprimis, praeter athmosphaeram, potulentis, aut balneo, fomentatione locali, suffulta, sudoris, quem promovent, testimonio, prae coeteris ad cutem appellunt; atque tum aquae thermaler, sulphureae, tum evolutum ex ipso sulphure principium, ad hanc usque potentius penetrare videntur; sed peculiaris, aut specifica, ut

appellant, virtus, paucis, quod sciamus, ex istis concessa est, et laudata toties *dulcificantium*, *involventium*, *corrigentium*, viperarum, lacertarum viridium, lignorum, sarsaparillae, solani scandentis aliorumque coctio, impetiginum aliquid vix detrahit ferociae. Sic et acidorum mineralium usus, non alia. quam quod nimiam haec irritabilitatem infringant, ratione impetigines, quae cum *suppuratione* incedunt, moderare dicendus est. Mercurialia, efflorescentias cutaneas, nisi veneram forte indolem agnoscant, vix mutare observantur. Quae alvum, aut urinam potentius movendi virtute instruuntur; ea, sicut vasorum lymphaticorum actionem indendunt, ac stagnantis ad pellem acris resorptionem secundant: ita impetigines exsiccare, aut e superficie protinus dissipare cernuntur; sed aut nec causas istarum satis auferunt; aut, si hoc praestent, abdominalem ac symptomaticam potius illae, nec secundas ad vias extensam, originem habuere.

Quodsi vero istorum per experientiam quotidianam confirmata sit veritas; fatendum tamen est: aut paucas certe alias, quam *symptomaticas*; et *criticas*, solis internis

superari remediis impetigines, aut, si contra *primarios* cutis affectus interdum ista quid possint vix alia, qnam complicationis causarum ratione, et actione *secundaria* id ipsum efficere.

Externa remedia.

Alia omnino remediorum, quae corpori *exterius* applicantur, contra impetigines *primarias* est auctoritas; ac licet istarum non paucae illis modo pertinaciter resistant modo cum damno totius dissipentur; hoc tamen vel tardiorem topicorum ob usum ac dilatatum jam ad interiora vitium, vel ob neglectas in cura morbi habitudinis leges, sic evenire consuevit.

Externa vero, quae ad impetigines primarias adhibenda sunt, remedia, licet odioso *repellentium* sub titulo vix non omnia veniant; non sola tamen adstringentium ex classe, sed, pro variis illarum indole ac causis, nunc ex illis, quae cutem humectant ac emolliunt, nunc exsiccantium, stupefacientum e numero, nunc exfamilia excitantium, roborantium repetuntur, ac multorum ex istis ad solam corporis peripheriam non limitantur officia. Vel salivae solius externo usu impetigines haud raro dissipantur, ac animalia, quae cum lingua

attingere queunt, cutis ulcera lambendo sanant; nec ideo, quod de succi gastrici, a saliva vix distincti, virtute exspectant, hoc vel istius, vel *aquae simplicis* ac purioris superabit efficaciam. Sordidissima crurum cutisque ulcera in *thermis*, quae saepe vix majori, quam ista, virtute pollent, sanari conspicimus, et a solo recenter mactati animalis, cui, ut balneo, partem herpete affectam committimus, vapore, hunc di- Balneorum. sparuis se experientia commonstrat. Sub majori cutis ab impetigine tensione, ac rosionis quasi sensu, mucilaginosa certe magis, ac emolliens fomentatio, nec non balnea tam simplicia, quam cum lacte commista atque tepida conveniunt; et ab istis non modo symptomata sedantur; sed ipsam hinc inde efflorescentiam dissipari observamus.

Qua demum agendi ratione *oleosa* et pin- Pinguium. guia, dum cuti inunguntur, impetigines tam saepe ex ista dispellant, ignoramus, sed partem certe remediorum, quae contra efflorescentias cutaneas vix non omnes vulgo adhibentur, principalem, oleum pingue constituit: a quo, non modo rancido, sed etiam recente atque blandissimo,

impetigines, saepe nimis cum summo aegrotantium damno ad superficiem disparent. Ipsa certe, quae sub unctione adhibetur, frictio, licet vasorum, nervorum cutis actionem abhinc excitari fateamur, hos effectus non explicat; et poros ab oleo, ut plures defendunt, obturari, experientia populorum refutatur (§. 373.). Quodsi cutaneorum pars major affectuum ab *insectis* nasceretur; non difficiles tunc foret, actionis, quam oleum, his animalculis infensissimum, in hanc morbi causam exerceret, explicatio; nisi altera, ex curationis effectu tot aegrotis funesto, difficultas reluctaret. Sed et ista disparebit, si cutis morbos, qui *symptomatice* prorumpunt, aut quibus, ob adultam secretionis morbosae indolem, natura jam *adsuevit*, aut a quibus forte jam aliquod in lympham vitium redundavit, a *primariis*, nec vetustis efflorescentiis separare velimus: ut in quibus, aut vivens, aut inanimis earundem supponatur origo, oleosorum frequenter utilissima esse solet applicatio. An forsitan relaxatis per pinguia integumentorum fibris, tum istarum, tum vasorum, nervorum, quae morbosae secretioni praefiguntur, sedantur motus,

ac, sicut ab effuso super procellosas maris undas oleo placantur aquae, ita partium, quae cutem constituunt, frenantur impetus? . . an haerens in cute acrimonia oleosis involvitur, nervorumque obtunditur sensibilitas? . . . an tristes aliquando pinguium, aliorumque externorum in *primaria* licet impetigine, effectus a suppressis quidem in cute, sed ad viscera transvectis solidorum turbis, ac sicut violentos hominis convulsi motus per fascias sistendo, ad interna hos ipsos augemus: ita ab irritatione a superficie corporis aversa, majores partium internarum agitationes excitantur? . . . Ast, quaecunque his subsit effectibus ratio; certum tamen est, innumeras a pinguibus impetigines *primarias* medicinam habere, methodique istius non ex remediorum natura, sed ex perversa eorum applicatione, infamiam venisse.

Summos quoque *sulphur* exterius adhibitum in varias impetigines imperium exercet: quod, licet partem et pinguia, quibus illud plerumque commiscetur, habeant; ex cognitis tamen vel illius, vel istorum qualitatibus, nisi ubique iterum insecta pro morbi causa statuantur, explicare ne- **Sulphuris.**

quimus. Ipse quidem sulphuris, vel hepatis, ut vocant, sub forma, vel cum adipe remixti foetor, principii, cutem, ac vasa inhalantia penetrantis praesentiam testatur; ex cujus in illam actione, hujus remedii effectus interpretari viderentur; sed, sicut ex *psorae*, seu scabiei, per sulphur curatione apparet, non hanc, sed peculiarem illius, in viventem morbi causam agentem, virtutem hos effectus producere: ita; cum idem remedium et in aliis quibusdam impetiginum speciebus prodesse observamus, ad eandem et in istis causae viventis traheremur suppositionem: nisi argumentorum, quae solo remediorum effectu nituntur, in causarum mobosarum indagine fallacias nosceremus.

Plumbi. Conspicuos in cutem effectus edit *plumbum*: cujus tamen copiosae praeparationes ad omni fere aevo ad impetigines adhibitae non aequali ubivis ratione operari videntur. Salis certe sub forma, acidisque saturatus, *Saturnus*, adstringentem in solida potentiam exercet; sed aut oleo, muco animali remixta, aut pulveris sub specie adhibita, et a vapore cutaneo ex parte soluta calx plumbi, tam ſortiter vix partes, ut

contenta repellant, aut ab istis infarciantur, strangulentur, constringit. Aliud vero hoc in metallo continetur, quod nervis blandiatur quidem, sed, vaporis potissimum sub forma his admotum, insidias saepe struat, ac, dirissimis ad inętstina excitatis cruciatibus, vitalem in extremitatibus potentiam frequenter extinguat, principium. *Sedantem* interim in plum boexterius adhibito virtutem experientia testatur, atque hoc magis, quam alio, impetigines *primarias* non paucas dissipari, ac radicitus interdum sanari, lubentur fatemur. Ex insidioso plumbi principio a vasis lymphaticis ad cutem resorpto, internorum stragem complures verentur: ac certe tristes impetiginum plumbeis tractatarum, qui illorum ab istis aversionem explicent, non desunt exitus; sed cum hi ipsi, in *secundariae* potissimum impetiginis speciebus, aliorum non minus sub usu remediorum occurrant, ac certum, quo nocivi plumbeorum effectus ab aliis distinguantur, signum non existat, hinc facile injustum his de rebus fertur judicium, ac summa rei dignitas, ne insons forte et non parva agendi potentia instructum, criminis damnetur

remedium, nobis cautelam injungit. Certe non omne, quod interno usu sanitatem laedit, -- hoc, extus admotum, cessat esse remedium; nec idem semper a re eadem, vel ore, vel corporis superficie suscepta, in hominem effectus obtinetur. Aliorum nos quidem, prout decet, experientiam veneramur; sed si nostram simul, certe non paucam, hoc de argumento consulamus; fatemur, nos plumbeorum externo ab usu, quotiescunque haec nobis indicata videbantur, non semper quidem bonos, sed nec tam flebiles, ac multi recensent, effectus observasse.

Mercuralium. Salium quoque *mercuralium* celebris in multas, diversas licet a venereis, impetigines est actio: et in illis, vel aqua solutis, vel unguento receptis, istarum non paucae medicinam agnoscunt. Nec tamen adeo in fluida, quam in solida agendo, mercurium, ut qui ore assumptus, in impetiginem, sub media licet salivatione, saepe non agit, hic operari censemus; ac singularis et hujus medicamenti in necandis insectis potentia, *viventem* impetiginum plurimarum causam iterum confirmaret: nisi *excitante* magis, aut caustica interdum, quam alia in pellem virtute hoc idem,

saltem in multis impetiginum speciebus, operari videretur.

Optimos interdum ex *malis balneo* in morbis cutaneis effectus experimur; atque ab illius virtute tum stimulante, tum simul, ob undae frigus, roborante, morbosa cutis actio mutari, ac languens diu transpirationis opus excitari, promoveri videtur. Sed et *acidorum* tum vegetabilium, tum mineralium, cum aqua communi dilutorum, quin ipsius adeo *urinae*, non raro conspicua, ac forte similis maris balneo, ad abigendas imdetigines est virtus. Salium coet.

Nec vanae ubique sunt laudes multorum quae cutem manifesto condensant, *adstringunt*, ac orientem ex vasorum debilitate humorum impetum non minus, quam sensibilitatis excessum a parte aegrotante avertunt. Hinc solo *fasciarum* usu non pauca crurum ulcera radicitus auferuntur; ac ipsum jam athmosphaere *frigus*, aut cutis cum aqua frigida fomentatio, nunc meliori, nunc pessimo sub rerum eventu, efflorescentias coercet. Eadem est tum aluminis, tum vitrioli albi, cupreorum, sacchari que saturni conditio: ut quae singula, nisi rectius indicata, atque vel in *sympto-* Roborant. adstring.

matica, vel jam in *consuetudinem* deducta impetigine, aegrotantis quidem interitum; sed sub attenta causarum indagine, soloque cutis sub vitio, sanationem promovebunt.

Escharoticor. Ea ipsa interdum, quae fortiori cutem stimulo exasperant, alienum in eadem motum excitare, ac morbosam in pellis particula secretionem invertere, delere valebunt. Hinc tum cantharidum, ipsi, quem impetigo defoedat, loco applicatio, — tum escharoticorum, ipsiusque ignis, aut solaris aut artificialis, in ulcus, cujus superficiem consumit, atque corrigit, actio, antiquas non raro impetigines perfecte sanarunt.

Vegetabilium. Quae vero in cutem impetigine correptam, manifestam satis actionem exercent, aut amara, aut acria, vel et stupefaciente, ac sedante instructa principio vegetabilia; ea, sicut morborum, qui ab insectis oriuntur, causae viventi resistant; ita solidorum in cute actionem, vel augendo, vel deprimendo, immutare videntur. Hinc summos ex seminum Delphinii satphisagriae, Sabadillae, Apii petrosellini, ex Hellebori nigri, Ledi palustris; Nicotianae tabaci, Cicutae virosae, Veratri albi, Menispermi cocculi, Juniperi sabinae, etc.

externo usu, in cutem vitiatam effectus observamus; et sicut alia prorsus medicamentorum, cum extus applicantur, quam cum ore hauriuntur, in hominem est actio: ita optandum foret, ut, qua ratione potentiora ex illis vel solam in pellem, tam sanam, quam aegrotantem, vel in universum systema operentur, experimentis sat fidis innostesceret.

Quemadmodum vero ex suppressa sanguinis evacuatione aut naturali, aut in habitudinem conversa, — vel et sine hac causa, ex peculiari vasorum cutaneorum plenitudine impetigines interdum gignuntur (§. 373.): sic non infrequens in curandis cutis affectibus tum venaesectionis, tum scarificationum necessitas occurrit. Jam ipse cutis irritatae pruritus aut dolor, affluxum sanguinis vel in illis adeo impetiginum speciebus, quae ex cruoris abundantia originem non habent, ad pellem in multis adauget; ac spasmodica hac in parte contractio facilem humorum circuitum in eadem impedire non raro videtur. Hinc major saepe in cutis affectibus, quam ab inexpertis crederetur, cucurbitularum scarificatarum observatur utilitas, atque tam V. S. et scarificat.

importunum hae ad peripheriam pruri-
tum, quam facilem ab externis remediis
quae cutem roborant ac vel minime coar-
ctant, phlogosin, his praemissae avertunt.

Fontical. Maxima in morbis cutaneis, quos tan-
dem externis tractare coguntur, in *ulcera
artificialia*, *setacea*, *fonticulos* multorum col-
locatur fiducia; ac desumpto ex hydrauli-
cis argumento, quam illinc aquarum ob-
turare scaturiginem, — hanc, excavata in
carnibus fossa, humiliorem ac declivem
ad locum derivare nituntur. Ast vero
quem sibi forte natura locum, quo pec-
cantem expellat materiam, hac in parte
eligit: hunc ab arte, in aliam, quo lubet,
transferri, tam facile non sinit; nec sola
pellis incisio, et excitata, cum peregrino,
quod huic committunt, corpore, ejusdem
exulceratio, conditionem, sub qua noxius
illinc humor fluebat, novo fonti ubique
concedit. Jam dictum est, frequentius so-
lidorum; quam fluidorum e vitio impeti-
gines oriri (§. 373.); ac si ille, qui ex fonti-
culis quotidie distillat, humor, et mani-
festam prodere acrimoniam, et foetorem
intolerabilem spargere observatur; hoc
ipsum in sano non minus, quam aegrotante

n corpore contingit; atque insignem ite-
rum cutis laesae aut irritate in contentos
omores, sub ipso, quo hos secernit, actu,
ervertendos, potestatem ostendit. Non
lius certe, quam qui per singula humani
orporis vasa circumfertur, liquor ex ar-
ificiali integumentorum apertura utpluri-
num expellitur; sed inflammata, vel exul-
erata istius superficies peregrinum ab illo,
ui in vasis agitatur, humorem sibi prae-
aret: cujus excretio saepe non aliter,
uam si fluidorum quid forte abundet, ad
anitatem conferre, — saepe vero prae-
entem jam machinac debilitatem augere,
rritationem vicinis partibus infensam
ommunicare, aut resorpto intendum,
has ad oras corrupto, liquore, internis
obesse observatur. Quae ex clausis incaute
his, diuturno jam fluxu confirmatis, ul-
ceribus propullulant, lethalia non paucis,
infortunia: haec saepius non tam ob re-
tentam in sanguine acrimoniam, quam ob
infractas cum impetu *consuetudinis*, quae al-
tera natura est, leges, in hominem redun-
dant, ac impetiginis cujusvis primariae
quidem, sed jam inveteratae, sequuntur
pericula (§. 374.)

Summos interim setaceorum, fonticul rum in medicina usus, quos sola ratio no satis explicat, experientia persaepe confi mat; atque sub cutis ipsius forte magis quam partium profundiorum sub affect bus, conspicuam artificialia haec ulcer virtutem, non paucos apud homines ma nifestant. Non ipsis adeo in vasorur canalibus, quam in cellulosa, qua istos, nervosque cutis, — aut quae han ipsam cum musculis ac ossibus colligat acrimoniae colliguntur et stagnant. Atqui ut ex *anasarca* hydrope docemur, ad in flictum cuti vulnusculum, non modo va sculorum, quae in hoc ipsum hiant, sed sed cellulosae vicinae diriguntur ac con tinuo destillant humores; atque sic pellis infarctae depletio, ac irritantis ex cretic materiae per praescriptum ab arte colato rium obtineri, impetiginisque symptoma ticae causa breviori via eliminari e corpore potest. Profundius, quam primo quidem aspectu crederetur, hoc beneficium descen dere: ex summo fonticulorum in *cyphosi* propespinam positorum effectu, — ex ar tificialis in nervosa, ut ajunt, ischiade ul ceris prope poplitem virtute, — et ex

oxae, in rheumate pertinaci actione com-
aret; atque si forte ob excitatem magis
n parte sana inflammationem, quam ob
eccantis excretionem materiae, haec ul-
era prosint; fatendum tamen est, in hoc
oso, illud, quod impetiginum sub cura
uaeramus, consistere; et quocunque de-
uum haec ulcera modo operentur; se-
retionem tamen in superficie morbosam
l parvum saepe ac circumscriptum ab
rte ulcus limitari, ac stimuli prius in-
ogniti indolem in cogniti illam, seu in
mplicem fonticuli phlogosin atque sup-
urationem permutari,

Non vana hinc ulcerum artificialium in
fectuum cutaneorum medela ubique di-
enda est theoria; atque tum in *symptoma-
ca* impetigine, quae, priusquam morbi
omes extingui valeat, externum sibi prom-
tumque auxilium aliquandc exposcit, —
um in primario quidem, sed *inveterato*
utis vitio, fonticulus in vicina impetigini
arte, et antequam spontanea ac morbosa
n cute secretio supprimatur, excitatus, ad
otiora securitatis majoris ac desideratae
anationis momenta referendus est. Non
men igitur, fonte licet novo ad cutem

vix aperto, impetuosa nimis antiqui vit curatio suscipienda, aut naturaliam excr tionum negligenda sunt subsidia; sed flu xu ulceris jam satis confirmato, et abacti in quantum hoc licet, morbi causis, a m tioribus initium faciendum, et ad fortior gradatim ascendendum est.

Quod vero de ulceris artificialis ab im petigine ipsa, quam forte, alias tam re bellem, sine alterius auxilio remedii exsic cavit, differentia testatur, est summa il lius, licet jam vetusti, ad *spontaneam* sana tionem dispositio, ac diversa multum a impetigine in cicatricem perfectam prom ptitudo. In eo quidem utrumque mali ge nus conspirat: quod ex praepostera fonti culi non minus, quam ex incauta impeti ginis suppressione, ob dictas jam alibi ra tiones, non exiguae sanitati ac vitae struan tur insidiae; sed praeter haec, aequalia sibi, pericula, singularis ab impetigine provecta remediis opponitur resistentia quae reducto in fonticulum cutis vitio, vel ab ipsa, quovis certe ulcere facilius, su peratur natura. Major scilicet in pelle non in totum soluta, sed ad superficiem modo, vel ad dimidiam quasi substantiam, ab im-

etigine distracta, erosa, et inaequaliter
acerata, irritatio occurrit; atque difficilior
umoris iniqui in cellulas cuti subjectas
imul effusi, per corium impervium,
uam per ulcus hoc ipsum penetrans, ex-
pectabitur separatio. Nec ideo tam *perpe-*
ua sunt, ut ajunt, fonticulorum incom-
noda, quin sub iisdem, quas pro impeti-
ine inveterata, ac in consuetudinem de-
ucta jam praescripsimus, cautelis, cir-
umspectam ac lentam sanationem in mul-
is admittant.

His igitur de impetiginum natura, di-
versitate, causis et cura generali praemis-
is, ad specialem earundem pertractatio-
nem descendimus: atque primum de *ma-*
ulis, seu coloris proprii in parte cutis una
vel altera vix, aut modo parum super
sana elevatae, mutatione morbosa disse-
remus,

ORD. I.

IMPETIGINES MACULOSAE.

GEN. I.

EPHELIS.

Solis effectus. §. 376. A levissimo cutis vitio, *Ephelide*, impetiginum ordimur historiam. *Solis*, in cute hominis non modo, sed in fructuum horreorum pellicula, petalisque florum tingendis potestas, quocunque demum, a *calore* certe diverso (§. 373.), nitator principio; insignes in gentium diversarum superficie, ac in hominum eodem sub caelo viventium pelle, colorum differentias inducit, Ipsa Aetbiopum, retis mucosi sub epidermide peculari structura suffulta, nigredo, hac a causa intenditnr; ac vestium in conservanda partium albedine effectus. quas cutis hoc a sydere mutationes patiatur, abunde demonstrat. Nec

tamen ideo vel quaevis humana pellis eandem a sole eodem actionem agnoscit, vel quaecunque, in cute eâdem, particula cum eodem effectu a solis iisdem percutitur radiis; sed aut tenerior, ac pervia magis integumentorum, vel in toto, vel in parte, textura, aut major hinc illinc sensibilitas, aut certa demum ac incognita dispositio, diversos, a causa eàdem, in superfficie humana effectus inducit.

§. 377. Qua igitur in circumscripta cutis parte color nativus a sole, magis, quam ad vicinam, in subflavum, aut fuscum, aut fere nigrum mutatur: in hac ipsa nascitur *ephelis* vel a *sole macula*, quae vix aliam in cute, quam coloris mutationem, nec tumorem, nec aliud, quam laesae venustatis, incommodum producit. Definitio.

§. 378. Nunc vero sat largam in cute plagam haec macula, et densam quasi umbram, in longum, latumque diffusam, nec interruptam, praesentat: *umbrosa* hinc a nobis *ephelis* dicenda; nunc partes tot quasi punctis subflavis, fuscis, mox densius, mox rarius, quasi guttatim inpersis, Diversitas. Eph. umbrosa.

lenticularum figuram et colorem aemulan-
tibus obsidentur, quod cutis vitium *epheli*
Eph. lentigo. *lentigo* vocatur. Sed et ignis actione, qu
vicinius huic assident, similes ephelid
maculas, subflavas, obscuras; pertinace
et amplas ad tibias et crura experiuntur
Eph. spuria. quibus *spuriae* nomen *ephelidis* impertimur.

Extensio ephelid. §. 379. Infantes, foeminae, et qui fulvo
rubroque capillo, cute vero tenera, albi
diori instructi sunt, *ephelidi* tum *umbrosae*
tum *lentigini*, prae aliis, subjiciuntur. A
prima solis ad nos redeuntis, licet debi
lioris, in pellem actione, fere major, quan
aestivis a radiis, macularum in facie, ju
gulo, ad superiorem thoracis partem, at
que ad manus, prorumpit copia. Nec te
neriora quidem plantarum folia, ne
fructuum, qui ab illis pendent, cuticula
hac impetiginum a specie sunt immunia
ac licet ab insectis haec frequenter con
spurcentur, maculentur; post tenuissima
tamen pluvias, quas solis urens mox exci
pit radius, tot puncta fere nigra, quo
aquae guttulae, in iisdem comparent
Nunc vero segregatae ab invicem lentigi
nes, nunc racematim congestae, aut ubi

que partium dictarum tam confertae exiſtunt: ut intermedia vix cutis albedo transluceat, et color hujus obfuscetur in totum.

§. 390. Nec tam levis quidem in cute mali originem sat clare intelligimus. A *bile* quondam, solis a radiis exusta, ut vix non omnes coloris nativi mutationes sic et ephelides immerito derivarunt. Sanitate coeteris hominibus aequali gaudere illos, qui ruffo, fulvoque capillo signantur, tum ratio, lum experientia confirmat. Atqui cum hi ipsi, prae aliis obtectam nobis ephelide superficiem exhibeant, — cum haec ipsa verno magis, quam alio quovis tempore, e cute progerminet; oportet aut in tenera magis ac sensibiliore integumentorum his in hominibus compagine, aut in copiosiore ac magis foetido, qui horum e cute propellitur, sudore, veram ephelidis causam latere. Quae in foliis plantarum, fructuumve in extrema pellicula a sole nascuntur, subtiliorem post imbrem, lentigines, hac ex illius radiis ab aquae guttula, quasi a lente vitrea, aut speculo, ut vocant, ustorio, in centrum, seu fo- Causa.

cum collectis, producuntur. Au similis et *lentiginum* in homine subsistit ratio? Ad poros certe eorum qui copiosius transpirant. invisibilis haerens sudoris guttula, non minus, ac plantarum in foliis, a solis percutitur, penetratur radiis: et qui ex istis, aqueam post lenticulam, in focum collectis, concentrati adinstar ignis in cutem agerent; hi similes in ista, quam iu vegetabilibus, maculas relinquere, ac lentigines formare possent. Nec obest, nullam hujus ignis in cute sensationem excitari, aut effectus causae ejusdem in alios, qui fusco ornantur capillo, non similcs haberi; aut aestate, qua solis magis urget ardor, qua sudor copiosius porumpit, vix tantas in cute lentigines formari; ac demum illaesam in lentigine epidermidem subsistere. Nam primo, celerior, ac nimis superficialis radiorum solis in summam cutem, quam dolorem ut inferat, actio hic est; secundo, fuscorum minor cutis observatur teneritas; tertio, sub aestivis caloribus, sudoris, et copia. et impetu majore propulsi, guttulae mox diffluunt: neque cutem, calori jam magis, quam verno tempore, assuefactam, lentis vitrae in modum

perurere queunt, ultimo vero, qui epidermidem transgreditur, et ad rete mucosum formatur, — non illam certe, sed istud, pro *foco* agnoscit, radiorum concursus. Quod vero aliquam huic opinioni probabilitatem conciliat, est velorum tenuissimorum quidem et cribriformium, sed solis radios divertentium in praeservanda, non a calore, sed a maculis cute, formosis non ignota puellis potestas. Rete igitur mucosum in cutis punctulo solis igni subjecto, pro stagnantis atque coactae in eodem lymphae conditione, colore nunc subflavo, nunc fusco transparens, lentigines, easque mox perennes, mox vagas; ac redeunte solisastro redeuntes, formaret. Cui praedicta lentiginum non arridet derivatio; hic citius forte nodum discindet, si esdem non aliter, ac *petechias* (§, 317.), in cute oriri contendat; ac sub delicatulo istius contextu, radii solaris, ut ex vasculis cutaneis humoris guttula coagulabilis hinc atque illinc transudet, lentiginemqne creet, jam fortisan sufficit violentia. Hoc saltem modo *ephelides umbrosa*, ac *spuria* oriri videntur; et cutis a sole, aut ab igne rubor, ariditas et quasi erysipela-

cea constitutio, praeviam ephelidi, leviorem licet: sub epidermide phlogosin, aut echymosin confirmant.

Pognosis. §. 381. Nulla quidem salutis hic pericula, — sed plurimae; nec injustae, apud foeminas, fugientis ab ephelide formositatis sunt curae. Vix multum hoc cutis in vitio ab arte sperandum est; ei innumera, quae hic celebrantur, auxilia. venientis potius efficaciam hiemis, quam propriam virtutem, in ephelides confirmant. Spes major in praecavendis, vel saltem in illis, quae vix semel apparuere, dissipandis, ponenda est maculis. Quod interim Medicina non aufert, — hoc mulierum astutia fuco occultare jam nimis edocta est vitium. Quo tempore *lepra* domicilium in Europa fixerat, nec *lentiginosa* quidem in cute *macula*, dum *sensu* simul *privaretur*, ad illius morbi non pertinebat, diagnosin (§, 451.)

Cura. §. 382. Ad ephelides avertendas, quod eripi foeminis cura cultus sui non possit, tum radiorum solarium, flammaeque vicinae fuga, tum solicita partium per velamenta custodia requiruntur; et verni potissimum solis, et, ab instituta vix faciei aut

manuum lotura, aeris rigidi in cutem evitanda est actio. Hanc ipsam praevertit, qui has partes cum ovorum albumine, aut seminum cydoniorum, gummi tragacanthae, arabici mucilagine, in frigida solutis, defendit.

Contra prasentes jam ephelides interna nil possunt remedia; externo vero, quae interdum hic prosunt, in sequentibus consistunt. Cutis primum cum sero lactis, vel aquis destillatis, iisque tepides, aut cum massa saponacea (N. XXXIX.), cremore lactis dulci, ac similibus, emollienda et abstergenda est. His vero peractis, ad illa, quae cuticulam magis penetrant, extravasatam sub ista, condensatamque materiam eliquent: ac vasculorum lymphaticorum in hanc ipsam actionem promoveant, recurrimus. Hinc vapor aquae et aceti, quibus sambucus infunditur, — aqua distillata, aromatica, cum aceti salisque ammoniaci pauxillo remista, linimentum camphoratum (N. XXXVII.) superaddita salis volatilis portione, — acetum camphoratum (N. XIV.), aut mitior compositio (N, XL.), — ac disparente demum ephelide, fomentatio cum frigida, cui iterum albumen ovi,

ac aluminis, vet sacchari saturni portio superaddi potest, tentari merentur. Fortiora, et quae cutem nimis irritant, remedia, non sine majoris, quam quod auferre contendimus, mali administrantur periculo.

ORD. I. GEN. II.

CHLÓASMA.

383. Non aequo satis consilio, quas *gra-* Definitio.
idae maculas, sine ignis aut solis effectu,
1 cute patiuntur, has *ephelidum* (§§. 376, 377.)
ubordinare familiae, — et alias, quae ab
epate originem vix ducunt, has et *hepa-*
cas nominare, et ad *vitiliginem* referre vo-
ıerunt. Hinc *chlóasma* has, affines sibi im-
etigines vocare, ob coloris et causae com-
ıunioris rationem, arrisit: atque hoc no-
ıine intelligimus maculas ex flavo viri-
escentes, aut pallidas, subinde fuscas,
t ex flavo nigricantes, nunc faciem, nunc
ectus, abdomen, aut inguina occupantes,
ı longum ac latum extensas, indolentes,
aepe leves, alias paullisper asperas, quae
uam ex causis internis originem, mitio-
em plerumque, agnoscunt, ac alia, prae-
er cutis foeditatem, vix afferunt incom-
ıoda.

Differentiae.

§. 384. In *gravidis* frequentius, quam in aliis, hac maculae comparent (*chlóasma gravidarum*), atque frontem potissimum, ac genas, sed et collum similiter et manus ad pollicis, vel et palmae latitudinem fere luteae, sub virides, aut fuscae, interdum subnigrae, aspredinis plerumque expertes, deturpant. Incertum quidem factae conceptionis hac maculae signum constituunt; nec prolis, ut ajebant, hae sexum manifestant; non paucac interim mulieres, si utero non ferant, hanc ignorant, — si ferant, mox patiuntur impetiginem; nec desunt aliae, quae, *puero* onustae, his semper maculis carere, — quae sinu *filiam* occultant, ab eisdem continuo obsideri, aut licet, miri ratio nos lateat phoenomeni, contrarium affici in modum cernantur.

Chloasma gravidarum.

Sed et foemina non praegnans, et vidua, et virgo *chlóasmate* non raro laborant; quod, cum ex suppresso plerumque fluxu menstruorum oriatur, *amenorrhoicum* vocari nil impedit.

Chloasma amenorrh.

Et menstrui sine vitio mulieres, ac viri adeo non pauci, ad partes, non tam nudas, quam vestimentis munitas, ad pectus in-

Chloasma pseudoporrig.

rimis et ad inguina; a chloasmate, per
nplam cutis superficiem extenso, quid-
iam aspero, atque pruritus, caloris ex-
rni sub augmento, interdum summi,
on semper experte, foedantur. Haec est
patica, ut injuste appellant, *macula*:
iam, ob aliquam cum porrigine (§. 413.)
militudinem, *chloasma pseudoporriginem* vo-
mus.

§. 385. Velut primo impraegnationis jam tempore, aut tardius in aliis, hae maculae (§. 384.) comparent; sic vel cum coeteris, quae gravidas infestant, incommodis, post primos jam menses dissipantur; vel ad partus ipsam periodum, et ultra, rebelles subsistunt. Major vero illis in foeminis macularum esse numerus consuevit, quae praegnationis sub statu esculenta fastidiunt et vomunt, vel quae subtumido et chlorotico fere corporis habitu hoc tempore incedunt Sic et pallidis aspectu, languidisque, aut menstruo privatis mulieribus, puellis, similia contingunt, et circumscriptam, ac unius quasi plagae in cute chlorosin hae maculae praesentant. In tertia demum chloasmatis, indicata vix specie, Morbi natra.

sicut major interdum pruritus occurri ita volubilior macularum conditio, ac f cilis in loca dissita transitio est. Sic *Clin cum* nuper adiit vir robustus *institutum*: cu et pectus et axillae hac impetiginis a spec pridem undique obsessa, vix pallida huju vitii vestigia offerebant; sed diuturna a fauces, et ad palatum phlogosis, et magn deglutitionis difficultas successerant: qua ab illita thoraci cantharidum tinctura, r vocato hic loci chloasmate, brevi mor disparuerunt.

Causae. §. 386. Quae ratio in gravida his maculi subsit, difficilis est quaestio. Nec enim menstruus, qui fluere hic desinit, sangui acredinis prudenter accusari, — nec ple thora, nec uteri, humorum circulo advers moles, in morbi causam, apud omnes, e quavis praegnationis in periodo, revocar queunt. Ipse hinc uteri cum pelle consen sus, et mirum nervorum hujus visceris in corpus omne imperium hic attendi prae aliis merentur. Hac certe ex causa, periodicus ille sub oculis *livor*, ac singularis in facie mutatio, mulieri, cui menstrua prorumpent, vel quae utero vix concepit,

ntingunt; et ex principio non alio, in
ıellis hoc fluxu privatis, quo tempore
ınc expectant, tot in fronte tubercula,
: postulae, maculae ad labra, ad mentum,
lorescunt. Sic ulcusculum in fronte foe-
inae quadragenariae per duos fere annos
nspeximus rebelle: cujus perfecta, ut
debantur, cicatrix, quotiescunque men-
rua, sat abundans, *successit* excretio, ite-
m iterumque aperta est; atque sic non
nguinem ab utero repulsum, et copia
ccantem; sed pecularem ac periodicam
oc ex viscere in cutem faciei actionem,
ertinacis ut causam ulceris, manifeste in-
cavit. Similia in *chloroticis* hinc inde oc-
ırrunt: ut quae, licet menstruis fere
reant; minus tamen cruoris plerumque
copiam, vel acrimoniam, quam ob sin-
ılarem, atque symptomaticam in cute ir-
tationem, pustulis ad superficiem cru-
osis obteguntur, quae veram, — non in
nguinis missione, non in rebus acrimo-
iae observis, sed in solis corroborantibus,
t restituto menstruorum fluxu, medici-
am agnoscunt. Suppressas, quibus jam-
ım assuevimus, haemorrhoides, non ab-
imili principio in cutem operari, suspi-

camur: et hoc quidem sensu, ex opposi sanguini venae portae ad *hepar* obstacul corporis interdum superficiem maculi si ita lubet, *hepaticis*, foedari concedimu Interim, non tam simplex forte chloasm tis *pseudoporriginis*, quam macularum in gr vidis, chloroticis, natura est; ac late aliquando, quocunque demum in viscer defectus, aut acre rheumaticum, scroph solum, aut aliud, hoc porriginosum subi de ac inconstans in cute vitium genera valebit.

Prognosis. §. 387. Nullum gravidarum in maculi nisi spontaneum, vel primos post mense vel tardius, ex partu veniens, auxilium, — sed nullum quoque ex istis, nisi faciei de foedatae, est incommodum. Quin ipsa in terdum foetus exclusio, has, in illis, qua saepius citiusque concipiunt, non dele maculas. Quod ex amenorrhoea, haemor rhoidumque suppressione procedit chloas ma: hoc morborum, quos comitatur, inse quitur, — vix auget, pericula. Difficilio plerumque *pseudoporriginis*, si ab acri in cognito, viscerumque oriatur vitic, sana tio est, Nec haec quidem impetigines spe-

es, ad *leprae* quondam signa revocata
on est.

§. 388. Nihil est, quod certas praegnan- Cura.
s his a maculis praeservet; et vix ullum
abetur, quo praesens jam cutis vitium
epellatur, auxilium. Nec enim causae ex
tero in cutem imperantis indolem, mo-
umque agendi tam bene perspicimus: ut Chloasma gravid.
ternis hanc debellare queamus, vel sat
to audeamus, remediis; et quae in illam
x reagit, externorum ad cutem applicatio,
bsidii haud multum hoc rerum sub statu
romittit. Baccarum lauri hic interim, si
ecorticentur, subtilis, cum melle sub-
tus pulvis, — vel unguentum (N. XLI.),
uo facies a balneo illinatur, a quibusdam
roponitur. Cum pomo subacido, aut ci-
ino, per medium dissacto, aliae hic pel-
m, quo loco foedatur, quotidie perfri-
nt; aut cum emulsione ex canabis semi-
bus et lacte parata frequenter abluunt:
uae singula remedia: a nobis quidem, ut-
ote propria hic experientia destitutis, nec
udari, nec tamen ut noxia damnari cum
ndamento queunt.

Quae vel a partu supersunt, vel gravi- Chl. amenorr.
itatis sine causa, oriuntur, maculae, hae,

si languentium, aut suppressorum forte monstruorum: haemorrhoidum ex culpa propullulent: tunc sanguinis missione, hirudinibus, — interdum vero contrariis quasi, ac reborantibus auxiliis tolluntur.

Chl. pseudop. Si viscerum forte abstructio, aut latens in humoribus acre, chloasmatis pseudoporriginis in causae videatur: tunc, pro varia istius indole, resolventia, antimonialia, mercurialia, antiscorbutica, vel demum alia indicantur, atque externis praemittenda sunt auxilia.

His vero aut praemissis, aut, si cutis modo in culpa sit, depositis, ad externa transgredimur, tum allata jam supra, tum paullo fortiora, remedia. Hinc aut illud ex sinapi (N. XLII.). aut cantheridum emplastrum, aut unguentum ex mercurio (N. XLIII.), impetigine applicamus; atque irritatione moderata, et a causae morbosae stimulo diversa, subjectae pellis debilitatem auferre, agendi modum immutare, et alienam a sanitate secretionem corrigere, exsiccare contendimus.

ORD. I. GEN. III.

ECCHYMOMA.

§. 389. Succorum eſſusionem, *ſuggillationem, Ecchymoma* aut *Ecchymoſis* ſignificat; ſed cum plurimas hoc nomen, ſignificatione tam lata, aegritudines exprimeret: hinc modo ſanguinis ex vaſis propriis ſub cute eſſuſionem, atque maculam in illa, ex cruore transparente, cum tumore plus, minus conſpicuo, oriundam, hoc nomine intelligunt. In multis quidem cutis, aut univerſae, aut in parte circumſcriptae, rubor, naturalem ſuperare, atque primo in caſu, *phoenigmum*, — in altero vero maculam, quam, forte congenitam, *naevum* nominarunt, conſtituere obſervatur; ſed quemadmodum ille, ex vaſorum ſanguiferorum in cute teneriori quantitate aut repletione majori, ac fere univerſali, hic vero, nunc ex ſtructura cutis in parte, a naturali abludento, nunc ex retibus vaſorum cutaneorum varicoſis pendere viden- Definitio.

tur: ita *maculae morbosae* materiam in cutis telam cellularem, praeter naturam, effusam, et colore suo a fluidis in sano homine hic loci excretis diversam, nunc liquidam, nunc vero densiorem, atque cum cellulosae telae lamellis concretam, subesse testantur. Sic ex lympha coagulabili inter *corneae* transparentis lamellulas in ophthalmitide deposita ac solidescente, *albuginem*, seu *leucoma* explicuimus (§. 150.); atque sic ex quavis materia, radios lucis aliter, ac serum sanguinis, ac humor lymphaticus ab hoc ipso solutus, vel quam adeps, refflectente, nunc sub epidermide, nunc ipsa sub cute stagnante, oriuntur maculae, quae, si cruoris secum commisti quid offerant: ad *ecchymoma* referri merentur.

Nat. ecchym. §. 390. Haec vero species impetiginum (§. 389.) sine febre plerumque, ac sine dolore incedit; interim nec ista ab ecchymomate perpetuo excludi, tum *petechiarum*, *vibicumque*, jam exposita historia (§. 316.), tum luxationum, vulnerum, inflammationum, ecchymosi junctarum, exempla demonstrant. Hinc pro morbi, *cum quo*, — vel pro causae; *ex qua* haec, aut major, aut

minus extensa, descendit, diversitate, oportet esse diversa, atque nunc violentiora, nunc pauca ecchymomatis symptomata. Nec ipsius adeo coloris sat constans in isto natura est; sed, pro varia cruoris sub cute effusi quantitatae, — pro loci, quo confluit, ab epidermide distantia, — pro materiae aut liquide, aut congrumatae consistentia, — ac demum pro temporis, quo vasa dereliquit, conditione, color maculae nunc coccineus ac laetus, nunc profunde ruber, sublividus, aut niger, vel tandem viridis, flavescens, ac pallidus observatur. Pro ipsius vero cellulosae telae, iunundationi cruentae aut resistentis, aut in longum latumque cedentis ratione, ecchymomatis tam figura, decursus, quam elevatio, durities, ac tensio variatur; et pro vasorum lymphaticorum, quae fluidiora in parte laesa resorbent, numero, liberlate, actione diversis, humoris effusi et tensitas, et color, et natura mutatur.

§. 391. Plures igitur ecchymomatum sunt formae: quae tamen, nisi causae diversae ratione; non tam *species* distinctas, quam *varietates* offerre videntur. Sic certe color Diversitas.

maculae aut ruber, aut niger *ecchymosin* inter et *melasma*, differentiam vix constituit; et *vibex*, alia, quam formae ratione, a *macula* nequamquam distinguitur. Frequentissime alterius modo *symptoma* est morbi ecchymosis, atque contrarios inter se corporis affectus constantia aequali comitatur. Ipsa certe inflammatio, tum phlegmonosa (§. 123.), tum erysipelacea (§. 283.), cruoris in cellulosam, cum rubore partis, effusi exemplum largitur; ac in scorbuto, hydrope, febre tum intermittente, tum continua, in spurio aneurismate, insignis macularum rubrarum, nigrarum est numerus: quae licet ecchymosi consanguineae, ac origine consimiles; vix tamen sortem illius, methodumque medendi eandem sequuntur. Potissima hinc causarum in eruendis ecchymomatis speciebus est auctoritas; et ex illarum consideratione diversitas istius non obscure comparebit. Hae vero, aut *exterius* in corpus operantur, atque *ecchymoma traumaticum* nobis exhibent; aut, ab internis mutationibus orientes, *ecchymoma spontaneum*, quod alterius nunc morbi *symptoma*, nunc *primariam* aegritudinem constituit, praesentant. Frequentius, ac vulgo creditur, *internas* ecchy-

momata partes, sine causis externis, circumdant; ac saepius, cum *intimam vasorum majorum* in cadaveribus examinavimus *superficiem*, ad cordis vicinias prae aliis, hanc undique et per longos satis tractus sine phlogosi *suggillatam* conspeximus. Post mortem forte haec magis, quam in vita contingunt; nec ulla nobis, quae sub ista hanc vasorum affectionem, ut propria, comitentur, symptomata innostescunt. Frequentissima puerperarum in uteris, rudiori obstetricantis a manu, vel ab instrumentis sine cautela introductis, observatur suggillatio.

§. 392. Quaecunque vero, aut partium, aut totius, *externa* laesio, contusio, concussio, distensio, compressio, laceratio, vulneratio, vasorum, superficiei non minus, quam viscerum, integritatem infringere, et canales sanguiferos aut nimis dilatare, aut penitus aperire, destruere, ac liquidi contenti vel in solam cellularem, vel in cavum vicinum, vel simul per vulnus, effusionem excitare valebit. Quae tegumenta quidem penetrant, ac vasa plura, aut majora offendunt; sed cutem non satis Causae.

aperiunt, aut vulneris oras collabi atque claudi mox sinunt, laesiones, ut illae, quas instrumente acute, quas sclopetum; inferunt: hae, latiores non modo ecchymoses, sed partium tumores, tensionem, majores inducunt. Quae istarum magis tenorem, concutiendo, contundendo, afficiunt: hae nervorum sensibilitatem, fibrae carneae irritabilitatem, et vasculorum lymphaticorum actionem aut imminuunt, aut prorsus auferunt, atque effusi humoris corruptioni spontaneae, putredini, gangraenae sphaceloque vel maxime favent.

Ad *internas* suggillationum causas referri praecipue merentur, quaecunque vasorum resistentiam a fluidis superari faciunt: ac eandem vel diminuunt, vel auferunt. Si humorum aliquando tenuitas hic subesse videatur; haec ipsa solidorum prius infracto tenori attribuatur oportet. Hinc major sanguinis in vasa sua; vel a cordis imperio pendens, vel modo haec ipsa in parte quadam afficiens, impetus, hinc febris violenta, exercitium musculorum immoderatum, tussis impetuosa, aut vomitus violentus, nixus fortior, contractio fibrarum spasmodica, oppletio vasorum et sangui-

neae excretionis suppressio, — hinc vel sola cutis suctio, vel cucurbitula superimposita, vel aeris vicini subitanea ac major rarefactio, – hinc vasorum atonia, paraesis, aut totius systematis vasculosi, et nervosi, ut in febribus malignis, debilitas, et nunc propria, nunc a consensu derivanda inertia, — hinc demum suppuratio propinqua, vel ulcus, aut acris et corrodens, vel stupefaciens materia, praecipuam ecchymomatis rationem in se continent. Quanta sit *nervorum* in cute maculanda potestas, tum ex dictis (§§, 274. 386.), tum ex terroris ab incubo, a phantasmate effectu te maculis in pelle, inprimis vero ex scroti in strangulatis suggillatione, et ex morientium ecchymosibus, comparet.

§. 393. Ecchymomata *symptomatica*, ipsius morbi, ex quo nascuntur, discrimina, partim sub exanthematum historia exposita, sequuntur, Quae vero ex causis sibi propriis oriuntur, *primaria*: haec, istarum, ac loci, quem occupant, pro indole, — pro sanguinis effusi, vel liquidi, vel coacti, quantitate, — pro febris, aut inflammationis forte conjunctae ratione, — pro va- Prognosis.

sorum resorbentium, nervorumque in parte, quam tenent, integritatae ac robore, exitus diversos, atque vel nulla, vel maxima interdum pericula agnoscunt. Hinc saepius ut *signum*, quam ut *morbus*, ecchymosis timenda, — et non tam color, quam origo macularum attendenda est. Qui vero, in cellulosam effusus, diutius hic stagnat sanguis: hic nunquam in *pus verum*, sed aut in propriam coruptionem, quae putrida est, cum gangraena partis, abire, aut solidescere et cava cellularum delere conspicitur. Mira interim naturae in his avertendis supersunt subsidia; ac si modo aeri accessus denegetur, ac partis affectae non labescat vitalitas; per longas saepe moras immutatus hic sanguis delitescit, ac tandem, licet, sume compactus, fere ligneam in parte, ut in scorbuto ad crura, duritiem inducens, inexpectato resorbetur, ac a massa circulante, labe quavis immunis, reassumitur. Pertinacissima interdum, licet indolens, ad oculi albugineam ecchymosis occurrit, ac plures post menses vel sponte disparet. Diuturna quoque sub unguibus suggillatio (*hyponichon*) esse solet, ac illorum corruptionem nonnun-

quam inducit. Neonatorum calvaria sub partu difficili, obliquo, aut vectis ab impetu, frequenter ecchymomate, et conspicuo tumore afficitur, qui, fluctuationem cum prodat, per cultrum apertus, in mortem non raro terminatur. Sub aponevrosi effusi humore, nisi cito aut resorpti, aut sectione educti febres, violentas inflammationes, deliria, convulsiones, ac mortem hinc inde producunt.

§. 394. Quae ecchymosis exanthematicae curationem concernant, ea satis a nobis (Lib. III.) exposita fuerunt; et quae alias suggillationes *symptomaticas* respiciant, haec ex morborum, quos comitantur, historia patebunt. In ecchymomate *primario*, tum febris ac inflammationis, si quae hoc ipsum circumdet, tum causae praecedentis, habenda est ratio. Si major partis extensio, distractio, contusio, ecchymosin praedicant: tunc cita illius in frigidam immersio, fomentatio cum nive, aut cum glacie contusa, ac interdum compressio, suggillationem ac tumorem avertunt. Si ipsa sub venae sectione in cellulosam subcutaneam sese cruor infiltret: tunc fasciae de- Cura.

tractio, ac brachii, seu pedis, in situm, in quo, cum cutis incidebatur, haerebant, repositio indicatur. Sub ipsius ecchymomatis a causa externa pendentis praesentia, in robustis ac plethoricis hominibus venaesectio praemittenda, ac, nisi inflammatio et partis laesae jam tumor ac durities impediant, fomentatio cum posca, sale ammoniaco et nitro, vel acaetum lithargyri, saccharum saturni, cum frigida, et alcohole, — vel radicis bryoniae recentis rasura, cum aequali spiritus vini portione, conducent. Si fortior contusio, aut ictus sclopeti, partis, quae suggillatur, vitalitatem imminuerit: tunc calida et spirituosa fomentatio cum sale ammoniaco et aceto, requiretur. Si major forte sanguinis, quam quae commode resolvi, ac prompte resorberi speretur, copia, aut cruor in grumos coactus, sub cute integra, vel parvo tantum, aut jam collapso vulnusculo perfossa, vel sub tensa aponeurosi, stagnaverit: tunc pellis, aponeurosis, sine mora incidenda, aut vulnus dilatandum, vel profundae satis scarificationes, ut liquidum cruentum exstillet, ac tandem externa, quae diximus, remedia, et fasciae

comprimentes, in auxilium trahenda sunt. In casu majoris a sanguine in tela cellulosa putrefacto corruptionis, ea, quae ad gangraenam commendavimus, auxilia (§. 136.) indicantur. Nec tamen ob atrum ecchymomatis colorem, de gangraena imminente mox cogitandum est. Nigerrimum undique abdomen, sclopeti, quo scrotum perfossum erat, ab ictu, observavimus. Huic phoenomeno accesserunt et vomitus copiosus, et singultus sonori, et summa anxieatas. Ter interim venam aperiri, fomentationes aromaticas cum vino et aceto calide imponi, ex mox largam opii dosin imperando, nigredo ventris in viridem, ac tandem in flavum, pallescentem colorem mutata, et sanitas moribundo, ut credebant, homini restituta est. Apud teneros, calvariâ a partu suggillatos infantes, sectionem, hac in aetate vix innocuam, vini spiritus cum camphora, infusum aromaticum, vinosum, et calor aequalis, per impositum tumorigos, sypium obtinendus; supplebunt.

Quod ecchymoma *spontaneum* concernit, si menstrui forte, aut haemorrhoidum excretio impedita suggillationem induxerit;

adaptata morbi causae auxilia conveniunt. Si spasmodica macularum observetur origo: tunc opium cum potu aromatico, ac haustu salino propinandum, cutis mador, aut sudor lenis excitandus, ac tepida fomentatio ex infuso chamomillae, roris marini, salviae, cum sale volatili et opio, exterius imponenda est. Quae sanguinem stagnantem *specifice* resolvant, vix noscuntur remedia, et *arnicae* hoc in casu adscripta virtus, ab irritante, vasorumque lymphaticorum actionem augente principio pendere videtur. Vix aliquid a *calaguallae*, ab *Hispanis*, et nuper apud nos, laudatae, radice exspectamus. Si major in parte vasorum inertia ecchymoses inducat: tunc corticis peruviani decoctum cum vino, vel aqua calcis, vinum camphoratum (N. XL.), unguentum cum sinape (N. XLII.), tinctura catharidum, vel emplastrum ex istis, conducent. Si forte primis in viis, prout exanthematum occasione jam monuimus (§. 274.), suggillationis in pelle, causa latuerit: tunc emeticum, aut purgans, quod istam evacuet, ac resorptionem simul augeat, indicabimur remedium.

ORD. I. GEN. IV.

ERYTHEMA.

§. 395. Non sine taedio, morbum cutis, quem *Erythema* appellant, et cujus, sub *erysipelatis* descriptione, mentionem jam injecimus (§§. 280. 285.), ab ista, tam affini, aegritudine divellimus, et alii morborum classi subordinamus; sedhaec est *impetiginum* conditio: ut cum *exanthematum* saepe confluant et ex hac ipsa oriantur familia (§§. 275. 315. 316.): quo in casu, si, ob communem in multis originem, similitudinis quid maternae retineant; non tamen ideo, aut sine ordinis desiderati laesione, aut curationis sine damno, cum illa confundi mox queunt. *Erythematis* igitur nos titulum ad *chronicam* cutis efflorescentiam referimus: quae, erysipelati, externo habitu, simillima (§. 279.), eodem tamen constantior, Nominis ratio.

aut frequenti reditu importunior, hujus quidem, si ita lubet, *habitualis, apyretici* denominatione, ut ipsi nos fecimus (§§. 285. 290.). potest insigniri, sed ad *impetigines* melius, istarum ut genus, quod *guttam*, ut vocant, *roseam* pro specie agnoscat, referri meretur.

Definitio. §. 296. *Erythema* hinc est macula superficialis, a cutis phlogosi non febrili, vel in longum extendi solita, vel habitudinis lege recurrens; cum rubore, aut colore ex rubro flavescente, a compressione albescens, cum pruritus, ardoris, tensionis sensu, tumore plerumque parvo, diffuso, suppurationis, saltem benignae, experte, cute frequenter levi, pustulis interdum obsessa, frequentius ab epidermidis in furfures separatione exasperata.

Diversitas. §. 297. Nunc vero partem fere semper eandem, nunc aliam atque aliam erythema infestat. Frequentius hoc ad faciem et crura, quam aliis in partibus, non tamen raro et in istis, effloreſcit: atque cum in illa, cum ad nasum praecipue, vel ad genas, frontem, aut mentum, rubore pro-

fundo, fere livido, ingratae splendente, interdum pustulis intermistis, longo tempore, sine magno saepe pruritu, aut incommodo, comparet: insulso satis nomine *gutta rosea* appellatur (§. 399.) Quae ad manus et pedes praeprimis, vel ad aures nasumque, a frigore praegresso, oriuntur, — insigni, quavis hieme redeunte, et a calore lecti aut ignis vicini adaugendo pruritu instructae maculae: hae, conspicuos, ac in taediosa cutis ulcera satis pronos, tumores in multis efficiunt, et *pernionum* sub nomine ad erythema revocandae sunt. Nec minus huc spectant cutis, ad *plicas*, quas, apud infantes, praecipue ad collum, axillas, aures, inguina, nates, ad poplites efformat, lenta et in partis exulcerationem inclinans phlogosis, et cognita *intertiginis* sub nomine affectio. Eryth. varic. Eryth. Pernio.

§. 398. Vix magnis hoc morbi genus, nisi forte a superficie repulsum, symptomatis se prodit. Interdum quaedam anxietas, morositas, torpor, horripilationis et caloris interni sensatio praecedunt. Haec, levis in parte tensio, calor, aut pruritus insequuntur. Mox cutis rubor, aut floridus Mat. morbi.

aut profundus, plerumque pallidus, comparat: qui cute compressa, aufugit; liberatâ, revertitur. Tumor quidem, si *pernionem* excipiamus, vix ullus, nisi plana, et late diffusa pellis elevatio; interim a frequente erythematis accessione cutis ipsa crassescit, induratur, molemque informem et acquirit, et retinet; aut pustulis hinc inde obsidetur: quae tenuem acremve ichorem fundere atque irritantibus male tractatae, ad nasum praecipue, carcinomaticam interdum naturam assumere cernuntur. Diutius erythema, quam erysipelas, persistit; ac in multis per vitam, nasi, genarum regionem non dimittit; aut facile, ac fere periodice, sine ullius coeterum functionis laesione, recomparet. Non ubivis, sed plerumque, cuticula arescit, ac terrei coloris in furfures tenuesque squamulas separatur, majorque partis sensibilitas, ac prona in malum idem dispositio reliuquitur.

Causae. §. 399. Sicut erythematis natura ab illa erysipelatis, — ita causae utriusque mali non multum, nisi violentiae; atque constantiae ratione, inter se differunt. Origi-

nem scilicet, nisi forte *externam*, a frigore, ab urinae, faecum, transpirationis acrioris reliquiis, a fucatis saturno linimentis, pulveribus, — plerumque perennem ac rebellem erythema agnoscit (§. 288.); mulieres, senescentes, iracundos, tristes, bibaces, debilesque homines frequentius, quam alios, invadit. Ex menstrui, haemorrhoidum suppressione, ex pedum, axillarum suppresso sudore, ex viscerum infarctu, ex acri latente, specifico, ut quondam, *leproso* (§. 459.) aut alio, ex spirituosorum abusu, ex frigore majori extremitatibus admoto, et adhibito mox istis ab igne, ex cutis debilitate, irritabilitate morbosa, locali, interdum nativa, frequentius hic morbus descendit. Ex matre, crurum ulceribus perpetuo fere obnoxia, filium, et ex ista nepotem, cum cute pedis, in illo, dextri, in isto vero, sinistri, ad melleolum crassiori, tensione, calore ac aliquo rubore frequentius affecta, observavimus. Qui Bacho indulgent, hi ad nasum praecipue, ac in vultu, perpetuo rubore pustulisque frequentius notantur. Haec diuturni species erythematis, si per lentem examinetur, ex vasculorum, quae

cutem innumera percurrunt, minimorum habitu *varicoso* principium, remediis rebelle agnoscit, atque hinc *erytema varicodes* a nobis nominatur. Similis interdum *avaliolis* ad mentum relinquitur macula, quae nitidam puellarum faciem saepe nimis defoedat. *Intertrigo* puerorum, hominumque adiposorum, ex cutis, inter plicas, immunditie originem sine dubio in multis agnoscit; sed certe *lymphaticorum* vis insignis *vasorum*, qua, in partes sibi appositas et vicinas, *erosionis* actionem exercent, quam plurimum huc facere, nobis videtur.

Cura. §. 400. Diversam erythema, pro varia morbi causa, medendi methodum expostulat: quae partim ex dictis de erysipelate habituali (§. 290.), partim ex regulis, quas (§§. 388. 394.) tradidimus, eruenda est: Rarius, ac in erysipelate, venaesectio hic confert. Interdum cucurbitulae scarificatae conducunt; sed in causas magis, et quae aequali humorum circulo in visceribus, et excretionibus naturalibus, aut solitis resistendo, corporis ab illis inundari faciunt superficiem, respiciatur oportet. Hinc resolventia frequenter, et ea, quae men-

struorum, haemorhoidumque fluxum, quae sudorem naturalem, licet copiosum in multis et foetore ingratum, ad pedes, axillas restituant, — maxime vero prudens animi pathematum directio, sobrietas, ciborum acrium, aromaticorum, potusque spirituosi fuga, — tum ea, quae intestina a collecta forte saburra, aut bile acri liberent, leniora ac repetita evacuantia, semicupia, — aquarum mineralium, martialium usus, rectumve corporis exercitium, potissimam hic opem largiuntur. Eâdem, ac in erysipelate (§. 290.), cum cautela, externa subministrentur oportet remedia; in locali tamen affectu, et si forte sola cutis laxitas, aut nimia sensibilitas, erythemati pro causa subesse videantur: tunc proposita jam alibi (§§. 382. 388.) auxilia prae aliis conducent. Ad *perniones*, in hominibus alii lymphae vitio, ut scrophuloso, scorbutico, subjectis aliquando sat maligno, et ad ulcera impura, ipsamque subinde gangraenam dispositos, ab extremitatibus evertendo, tam frigus nimium, quam subitanea partis ab isto correptae calefactio, evitanda sunt. Incipienti vix malo, affecti membri in frigidam repetita immersio,

frictio cum nive, fomentatio cum aqua alcoholis portioni remista, cum aqua marina, aut cum spiritu terebinthinae, cum puro vini spiritu, aut cum muria, salis ammoniaci volatilis portione supperaddita, conducit. Si haec adhibendi jam aufugerit occasio, et dolor fortis et phlegmone partem occupent: tunc impositum gossypium oleo olivarum recenti imbutum, emolliens fomentatio, cataplasma anodinum, interdum venaesectio, scarificatio, hirudines, succus hyosciami assidue illitus, — si forte minor hic phlogosis, sed major subsit partis affectae laxitas; fomentatio cum decocto herbarumaromaticarum vinoso, aut cum vino, et aequis portionibus aluminis ac farinae indicantur. Si evitari hac in parte suppuratio non queat; fugienda sunt, quae partem ultro debilitant, cataplasmata emollientia; ulcusque fungosum cum unguento digestivo, cui mercurius praecipitatus ruber commistus sit, potissime tractandum est.

Ad *intertriginem* curandam summa cutis mundities, et frequens cum frigida, plicas inter, suscepta lotio, detersio, auxilium supedidant; sed in pinguioribus, et quibus

cutis tenerior est, pueris, nisi haec ipsa linteo, aut ſilis mollioribus, aut pulvere farinae, lycopodii, cretae, cerussae, plicis cutaneis interpositis, a mutuo contactu praeservetur; superficiei erosio, exulceratio evitari vix poterunt. Si haec ipsa apud infantem jam diutius continueraverit: tunc usum externorum et hic loci circumspectum esse oportet. Ad *erythema varicodes*, praeter allata, acetum distillatum cum quinque fere partibus aquae purioris, vel saccharum, acetum saturni cum frigida remista, — et si forte tubercula simul cutem obsideant, unguentum saturninum, vel rubrum mercuriale (N. XLIII.) conducent.

ORD. I. GEN. V.

VITILIGO.

Nominis ratio.

§. 401. Cutis firmitas, mollities, crassities, flexibilitas, aequalitas, in variis non modo animalibus, pro speciei, sexus, aetatis, coeli ratione diversa est; sed et ipsos inter homines, aetate, sexu sibi similes, et partium, quas circumdant, et temporis, et valetudinis respectu, quamplurimum differre observantur. A nativo scilicet hujus organi contextu, ab athmosphaerae, vestium, etrerum coeterarum, externa, interna in cutem actione, ac musculorum huic ipsi suppositorum exercitio, inprimis vero a *telae cellularis*, quae pellem cum partibus colligat, laxitate, firmitate, repletione diversis, haec singula dependent; et mutua communis involucri *cohaesio*, cujusvis partis, quod propria vi sua non posset, et formam et habitum determinat, Hinc telae cellularis lamellulis, pellem inter et partes alias, aut firmius contractis,

concretis, aut modo quovis destructis, aut propriis demum succis, inprimis adipe, privatis, ingratas, oculo mox cutis in foveas collabitur, morboso nexu cum ossibus aut musculis concrescit, tenditur, corrugatur, et amoeno nitidoque colore spoliatur in totum; et hinc abolito semel vel a vulnere, vel a laceratione, suppuratione cutis nexu, prompta licet istum *cicatrix* restituat; foeda tamen, et vix unquam delenda superficiem macula infestat: quae depressa, inaequalis, varioque et a sano abludente colore notata, aut et pluribus hujus indolis stigmatibus conflata, aliquando exsanguis, et insensilis, *vitiliginem*, licet eadem haud apud omnes significatio huic nomini tribuatur, constituit.

§. 402. *Vitiligo* igitur nobis maculam, aut maculaxum minorum congeriem in corporis superficie significat: quae, mutata, a causis vel internis, vel externis, cellulosae subcutaneae, vel integrae, vel exesae, actione, cum pellis aliqua depressione, naturalem istius colorem, mobilitatem, levitatem, sensilitatem, et functionem hoc in loco, aut ex parte, aut in totum pervertit. Definitio.

Diverſitas. §. 403. Nunc vero cutis hoc vitium in eadem sola generatur, et non tam partium internarum, aut humorum a sanis aberratione, quam ex propria pellis affectione, producitur (*Vitiligo primaria*). Nunc alio a morbo, et ab acri in cellularem subcutaneam, vel in cutem deposito *symptomatice* exoritur (*V. secundaria*, carcinomatica, leprosa, scorbutica, venerea, scrophulosa, etc.). Utraque ex istis nunc *sicca* est; nunc *humida*, ichorem foetentem et acerrimum profundit: qui ipsam, ex qua distillat, cutem aggrediens, epidermidem in furfures ac in squamas comminuit et separat (*V. squamosa*); vel pellis superficiem exulcerat, pilorum bulbos, quod et *sicca* interdum *Vitiligo* jam facit, infestat, colorem habitumque immutat, aut prorsus e cute evellit (*V. ulcerosa.*).

Morphaea alba. Ipse vero hujus impetiginis (§. 402.) color interdum fere *lacteus* aut et *niveus*, aut superficialis modo, aut profundius demersus, ac pilos albos, lanuginosos ostendens, habitu fere subaspero, vel ut quaedam quasi guttae dispersae videantur, — subinde umbrarum in modum *nigrescens*, squamulis obtectus et pruriens, eandem a

Graecis, Arabibus, curiose nimis, distingui, ac primo in casu *alphon*, *morphoeam albam*, — in altero, *melan*, *morphoeam nigram*, vocari induxit. Vitiligo demum *cicatrix* est macula, nunc depressa, nunc aspera, quasi consuta, a continui laesione, et praegressa utplurimum suppuratione, post illius reunionem, relicta. **Morphaea nigra.**

§. 404. Vitiliginis origo ex dictis (§. 401.) quodammodo elucet. Quidquid scilicet aut cellulosam sub cute telam delere, destruere, ac pellem arctius cum carne, aut ossibus connectere, aut naturalem hujus involucri communis contextum in se ipsum contrahere, et sanguinis influxu, aut nativa sensibilitate privare potest: hoc vitiliginis ad causas pertinebit. Materno subinde ex utero, quasi dissectae ac resanatae cutis, aut vitiliginis, amplioris, *naevorum* iterum sub nomine, vestigia depressa comparent; et famosa sunt vetularum *stigmata* multarum: quae superstitionis injuria, cum, ab acu perfossa, nec sanguinem effunderent, nec dolorem sentirent, pro *Sagis* illas, rogoque dignis veneficis, declarari jam pridem fecerunt. Ad abdomen **Causae.**

[illegible library stamp]

mulierum, quae saepius pepererunt, non simplices modo rugae, sed maculae albescentes, cicatricibus fere similes, atque cuti profundius impressae, nascuntur quae istam, hinc in plicas relaxatam, illinc arctius cum musculis subjectis concretam ostendunt.

Quodsi tamen illarum vitiliginum, quae a suppuratione, a vulnere, ulceribus, variolis, compressione diuturna in utero, aut a cutis nexu cum subjectis partibus vitioso oriuntur, non difficilis intellectu sit indoles; fateamur oportet, illarum, quae fere *sponte*, pluribusque simul in locis, ad pellem nascuntur, disparent, revertuntur, et morbum gravissimum, vix superabilem vel praenunciant, vel ipsaemet constituunt, obscurissimam esse vitilliginum originem. Cum vero tum istae, tum aliae difficultates ad *lepram* magis, quam morbi praesentis historiam, pertineant; sub illius descriptione (§. 454.) hanc iterum quaestionem, pro viribus, tangemus.

Prognosis. §. 405. Si a leprosa, carcinomatica, aliaque symptomatica praescindamus vitiligine, nulla quidem a coeteris speciebus pe-

ricula, — sed curationis difficultates forte aequales exspectandae sunt. Nec enim exesam sub cute cellulosam sic affectis restituere, aut morbosas cutis adhaerentias, et male tractati vestigia vulneris, nisi talia ope chirurgica avertendo, delere valemus. Indelebillis a confluentibus, et a malignis *variolis* ad nasi, menti, genarum confines, — et ab *ulceribus venereis* circa pudenda, et a *scrophulosis* ad jugulum ac faciem; vitiligines generantur.

§. 406. Vitiliginem a vulnere, aut a phlogosi cutanea instantem praeveniunt: illius, recentis, reunio sat prompta, aequalis, et integra, inflammationis majoris, suppurationis aversio. Quae a puris, vel sub cute adhucdum illaesa, vel in abscessu aperto, aut in ulcere collecti effectu, et a cellulosae subcutaneae concretione, consumptione timetur vitiligo: hanc, pro varia materiae illinc haerentis acredine, et pro loci, quo colligitur, indole, prompta maturatio, puris, ichoris latentis evacuatio, ac cita demum et aequalis cicatrix, moderabunt. Jam factam ab his causis vitiliginem, nunc oleum, balneum animale, Cura.

fotus emolliens, vapores ex aceto et aqu
— nunc blanda et frequens cutis collaps
agitatio, sublevatio, dilatatio, — nunc al
qua in parte sana, circa maculam, cor
pressio, — nunc sicca huic ipsi hinc ind
apposita cucurbitula, aut frictio, et qua
vasorum, nervorumque hoc in loco vitar
excitent, conducunt. In vitiligine *secund*
ria, remedia morbo ipsi, ex quo haec sca
turit, adaequata indicantur. In humida
aut in squamosa vitiligine, tum alia atqu
alia, ratione causae, subsidia, tum ea
quae (382. 388. 400.) proposuimus, auxili
tententur.

ORD. I. GEN. VI.

ALOPECIA.

.407. Quo loco pars corporis, quam pi- Alopecia.
is natura obtexerat, hac veste animali, fere
plantis parasiticis non absimili, spoliatur:
eo nascitur, non vera quidem in cute ip-
a macula; sed humane superficiei deco-
rem offendens et morbosa mutatio, quam
graeci *alopeciam*, *ophiasin*, *aream* Latini, dixe-
runt. *Alopecia* sub qualibet figura dilata-
ur; si vero in longum et tortuose inter
capillos area proserpuit, *ophiasis* tunc no-
men a Veteribus obtinuit. Si forte sinciput,
vel omnis calvaria capillis priventur, *cal-
vitiem* solutant.

§. 408. Ipse quidem pilus sine sensu re- Pilorum ratio.
scinditur; sed praecipua, quae volatilia,
dum plumas, quadrupeda, cum pilos quo-
tannis deponunt, patiuntur symptomata

(§. 373.), et gravissima ab evulsis vibrissi mala, — et mentis in soporosis per pilo rum evulsionem excitatio, — et istorum summo furore erectio, — a morbis certe ac, si fides est historiae, a terrore canities nervorum in bulbos sub cute pilis conces sos imperium non parum demonstrant.

Causae. §. 409. Hinc et fortior cephalaea, et fe bris nervosa (§§. 87. 88.), et puerperii in commoda, pilorum defluvio favere cen nuntur. Ob ignotam corporis conditio nem, in certis familiis praematura con stantur calvities occurrit. Quo loco visci da et oleosa collulosam, folliculis copiosi stipatam, impraegnat materia: hoc majo latiorque pilorum proventus est; atque hinc auctus sub febre quavis calor, et quae hoc smegma adipemque consumunt, exsic cant; tabes, senecius, ignis, a fero crispan dis capillis admoto, in cutem frequenter agens, pilorum jacturam inducunt. Acre quodcunque, inprimis venereum, lepro sum, purulentum, atque aliae, quae cutis contextum, ut pediculi, tinea, profundius corrodunt, exulcerant causae in teneros pilorum bulbulos agendo, calvitiem aut

areas relinquunt: ex quibus apparet, pellis magis culpa, quam vitio pilorum, alopeciam in multis oriri; hanc que ipsam pro aliorum saepe magis symptomate morborum, quam pro morbo primario, esse habendam. Plerumque certe a parte, quae pilos, non aetatis, sed morbi ratione, ammittet, epidermis in furfures delabitur, aut acris ex area distillat humor; aut crustosus innascitur herpes; aut demum cutis glabra colore mutatur, et subsidet; vel subpinguis et densa tumescit. Interim non ita pridem vir juvenis se nobis, ob *alopeciam universalem*, conspiciendum exhibuit, cui, si luem veneream, 13 jam ab hinc annis superatam, excipiamus, morbosi vix quidquam in vita, nec acciderat, nec sub examine inesse videbatur; licet per *menses* jam *duos* sibi barbam protinus decidisse, capitis, ciliorum, pubisque pilos vix non omnes defluxisse, et ungues manuum emortuos, ac sicca quasi carie exesos ostenderet. Vox erat immutata; potentia coeundi, in homine uxorato, a pristina non diversa; ac omnia, excepta debilitate a paucis modo diebus accusata; de illaesa valetudine testimonium edebant.

Prognosis. §. 410. Pro causae, quae alopeciam, au
ophiasin produxit, differentia, judicium
hoc de morbo, vel morborum magis signo
diversum est. Quae senem calvities pre
hendit, aut quae bulborum destructionen
agnoscit affectio: haec artis superior e
subsidio. Simile de alopecia, quae ele
phantiasin comitatur, aut indicat, feratu
judicium. Cute licet detracta, capillus re
nascitur interdum; quem vero cicatrix lo
cum defoedat: hunc pilus nec unquam or
nabit. Quod lues venerea, aut tinea in
duxit capillorum defluvium; hoc, morbo
primario per artem devicto, novae spem
comae relinquit. Si pallida, aut insensilis
est area, nec adhibita frictione rubescit;
tunc ab arte, ut in ipsa *morphaea*, vix quid-
quam praestabitur.

Cura. §. 411. Nemo certe mortalium, quo cutis
loco pili radix non subest, aut quo haec
ab acri exesa consumpta fuit; eo, crines
per artem educet. Cum vero praesentis
forte sub cute bulbi propriae, ob quas pi-
lus a sua radice secedit, affectiones nos la-
teant: hinc facile intelligitur, cur nullibi
tam empyrice, quam his in rebus tractandis

et versati sint medici, et versari vix non ubique debuerint. In symptomatico pilorum deffluvio, morbi; qui huic ut causa subest, curatio instituenda est. Coeterum, quae pellis pilosae integritatem, nutritionem, munditiem, transpirationem aequalem, ac robur concernunt, et nimiam irirritationem, sensilitatem, debilitatem, siccitatem, ab eadem avertunt: haec crines, et ex quibus nascuntur radices seu bulbos conservare, ac ammissos jam pilos resarcire, experientia confirmat. Hinc locorum, quae pilis ornantur, mundities; sudorum, pinguis, viscidaeque materiae, quae illos conglutinant, et acredinem conspicuam mox contrahunt, sollicita obstersio; ferri calidioris, quo crines crispantur, et farinae, quam his insperguut, corruptae, aut cum calce, vel oleis acrioribus copiosius remistae, fuga; frequens pectinis et levis frictionis, tum unguenti blandioris, cutemque subjectam lubricantis usus, pilorum jam nimis longorum, extenuatorum, aut in apice fissorum, recisio, commendari merentur. Nil melius est, quam novacula quotidie radere, quia, cum paulatim summa pellicula excica est, adaperiun-

tur pilorum radiculae. Neque ante oportet desistere, quam frequentem pilum nasci apparuerit. Labentes ob nutritionis necessariae defectum, vel ob debilitatem, — per alimenta facilia, frequentius subministrata, aut per roborantia restituimus pilos. Acre specificum, aut aliud, quod pellem infestat, remedia sibi propria alibique trahenda exposcit. Ab adstringentibus vix tanta exspectamus remediis.

ORD. II.

IMPETIGINES DEPASCENTES.

GEN. I.

PORRIGO.

§. 412. Inter eas impetiginum species, quae cutem non modo commaculant; sed superficiem simul depascuntur ac lambunt, *Porrigo*, hic primum spectanda est. Hanc vero ad capitis integumenta, non coeteram ad pellem, reducere, complures, non satis apte, ut videtur, maluerunt: ut quae ad illa quidem interque capillos, inprimis densiores, frequentius, — sed certe et ad supercilia, et ad barbam, ad alas, et pubem, et in omni, qua patet, superficie, corpus defoedat: nec ratio est, cur in ista, quod ad caput *porrigo* est: hoc, non diversum, nisi gradu ac loco, malum, *lichenem* appellemus; aut quod in pelle affecta *humiditatem* ostendit, hoc, ob istam, ad *herpetes* reducamus. Extensio.

Definitio. §. 413. *Porrigo* hinc erit, cum epidermis a cute aspera, nunc furfuris, nunc squamularum sub specie, praevio plerumque pruritu, citra manifesta vel phlogosin, vel papulas, vel vesiculas, vel ulcuscula, copiose resolvitur, et pellem, nunc siccam, nunc acri, vel et foetido humore madentem, subtumidam, nunc pallidam, nunc ex luteo rubescentem denudat.

Diversitas. §. 414. Ex his (§. 413.) apparet, non parvam hanc inter affectionem, et *Erythema* vel aliorum (§§. 280. 285.), vel nostrum (§§. 395. 396,), affinitatem subesse. Interim nec tam derepente porrigo invadit; nec rubor partis adeo in ista conspicuus, nec dolor ardens, aut calor magnus, ut in illo, separationem epidermidis praecedunt; sed modo pruritus, interdum vix ullus, aut tensio, ac levis dolor in cute affecta occurrunt: quae decidua modo cuticula, et cum frictio adhibetur, rubicundior apparet. Nunc ad parvam modo plagam porrigo, quasi *fixa*, limitatur; atque vel incertam vel *circularem* omnino, cum centro rubente, figuram assumit; nunc *volatica*, et inconstans est, aut ad vicina dilatatur ac *proserpit*,

nunc certis fere anni *periodis* recurrit; nunc *universalis* ac *congenita* a quibusdam scriptoribus, et. magno certe exemplo, in septem ejusdem et sanissimae familiae prolibus, a nobis observata est. *Internam* quoque dari porriginem, licet tunc furfures sub forma *sicca* separari non queant, complura nobis persuadent. Sub aphthis certe, quae stomachum, intestina obducunt, epidermis, nunc illarum sub habitu, nunc in squamulas et quasi fufures comminuta, per alvum secedit (§. 365.). In dysenteriis, ac drasticorum effectu, licet materia puriformis, coagulabilis alimentari a tubo morbose secreta, hic interdum solidescat, et membranae sub specie per anum ejiciatur; intestinorum tamen villosa interdum ab istis separari, ac furfuris levioris sub forma per alvum excerni videtur. Quod *scabiem vesicae* Antiquitas vocavit; hoc in furfure copioso ac levi in urinis suspenso, ab aegrotante hoc viscere excreto consistit. Sub catarrho tracheali, et sub specie illa cynanchis, quam *trachealem* appellavimus (§. 173.), nisi ipsa epidermis, similis saltem huic pseudomembrana, aut integra, aut squamularum furfurumque sub spe-

cie, in sputis comparet. Quodsi quidem haec a quavis, et plerumque ab erysipelacea, superficiei secernentis inflammatione leviori contingant; fateamur tamen, quod porriginis a causis, his locis admotis, non absimiles effectus oporteat oriri; et quod nunc herpes, nunc porrigo, pro externis, quas derelinquunt, internas, in trachea, in bronchiis, in vesica, etc. sibi sedes nonnunquam eligere videantur. Sed et causae ratione in porrigine diversitas occurrit: quod scilicet mali genus nunc cutis e vitio *primarium* existit; nunc indolem ab aliis distinctam, *symptomaticum*, ostendit, et significationem diversam assumit. Sic ipsam elephantiasin praevia haec quondam praesagiebat impetigo; nec rarum est venereae hoc signo prodi luis praesentiam; et in genere porrigo speciebus se aliis impetiginum frequenter adsociat.

Decursus. §. 415. Potissima porriginis sedes capillata pars capitis est, ac neonatis infantibus, quo tempore capilli emergunt, epidermis in densas ac duras saepe squamas elevatur, et sub intenso pruritu in furfures copiosos resolvitur. Gephalaea in adultis quibus-

dam vehementior, nonnunquam periodica, praecurrit, et furfure permulto inter capillos decedente terminatur. Post febres, praecipue nervosas, petechiarum sub decursu interdum, sese capitis manifestat porrigo: quam defluvium capillorum non raro comitatur, aut sequitur. Qui, pelle subtiliori instructi, rudiori verni temporis athmosphaerae se exponunt, aut, lota vix facie, sicciore frigidoque a vento perflantur; his epidermis sine pruritu in farinas dehiscens mox vultum deturpat. Ad tibias frequenter, ac fere sine pruritu aut rubore, epidermis in furfures secedit, et ad inguina scrotique confines similia cum scalpendi desiderio quibusdam contingunt. In ea, quam supra tetigimus (§. 414.), familia, epidermis in tribus ex pueris, continuo cutem asperem, duriorem, quercus cortici non multum absimilem, ac sulcis notatam, ex luteo rubescentem et siccam, sine quovis dolore, aut pruritu, in albidas farinas conversa, obsidebat. In tribus ex sororibus, non tanta, ac in quarta et juniore, cutis erat asperitas; sed frequens in parte nunc ista, nunc illa, porrigo. Una quidem ex illis, rachitide affecta, gib-

bosa, capite praegrandi ac informi, asthmate ac strumis, mente simul imbecilla, laborabat. Ex pueris, unus a phthisi pulmonali enectus est; ab asthmate alter, — ac tertius, hypochondriacis effectibus adhucdum tenentur.

Plerumque partes, quae porrigine laborant, siccescunt ac asperae tanguntur, saepe interim sub squamulis ichor paucus, lymphaticus, sub specie madoris, ex cute integra scaturit: quin diversa, ob id, mali utriusque natura sit, aut *lichenis* illinc, hic vero *porriginis* magis nomen conveniat. Vel in ea ipsa, quam *siccam* appellant, affectione, furfures tam copiosi apud multos secedunt: ut, nisi lymphaticus; qui hic continuo per morbum secernitur, et mox, ab aeris attactu, vel sponte, solidescit, liquor suppleret; epidermis non sufficiret. Quo loco squamulas, ne prompte decidant, capilli prohibent: eo, tenax, sub illis collectus, ichor hos conglutinat, corrumpitur, et acredine, quae subjectam saepe cutem arrodat, instruitur. Alibi, tenuis, et in furfures mox abitura, hoc ex liquore crusta generatur.

§. 416. Ex illis, quae (§§. 414. 415.) dicta sunt, jam plures porriginis causae elucent; et qui cutem inter et epidermidem nexus intercedit, hic certe ob rationem non unam aboletur. Nunc etenim liquida, vel ob vasculorum cutaneorum lacerationem, erosionem — ob infractam resistentiae potentiam, vel ob morbosam, ex haerente hic stimulo, secretionem, sub epidermide effusa, nec promptius resorpta, hanc ipsam a cute divellunt, et in punctis nunc minimis, nunc largas per plagas, aut in miliaris hydaditulas, phlyctaenas, aut in amplas vesicas ac bullas attollunt; quae difluente, vel denique consumpto humore, arescunt, ac tenuis, lataeque pelliculae, aut squamularum ac furfurum sub specie, a cute separantur; nunc vi morbi continuò uti arborum e cortice *gummata*, exsudans humor lymphaticus ad partis, quam inundat, superficiem dispersus, expanditur; in alteram novamque epidermidem, aut crustosum, informe operculum ab athmosphaerae attactu solidescit, inaequaliter siccatur, mox finditur, retrahitur, separatur, ac farinosum in pulverem fatiscit, Si nullus in porrigine *sicca* humor stillari di- Causae.

catur; potius intelligeudum est non satis extillari, ut cutem tactui madidam offerat: diflato prius, aut solidescente humore, quam cuticula decidat.

Quaecunque hinc causae in cutem, aut in rete mucosnm agentes, et istorum cum epidermide nexum dissolvunt, et, proprio in pellem stimulo, loco tenuis, subsalsi madoris, liquorem in coagulum proniorem, morbosum, acriorem, aut et foetidum excerni, aut aliunde huc deponi faciunt: eae *porriginis*, tum primariae, tum illius, quae coeteras impetigines, exanthemata non pauca comitatur, rationem largiuntur. Non igitur specifica hic materia, aut praevium semper in humoribus vitium, et criminis ubique veteribus damnata bilis; sed vel acre, nunc illud, nunc istud, — vel, mitior lentiorque erysipelate, ac herpete (§. 420.), aut pellis aut reticuli mucosi phlogosis, — vel glutinis nutrientis in cute aut copia, aut defectus, — vel morbosa in pellis contextu sensibilitas ac perversa secretio, — impedita cutis, ob pilos numerosos, aut spurcitiem, transpiratio, — pulveris cyprii acrioris, aromatici usus, radiorum solis actio in

cutem diuturna, porriginis ut causae praecipuae accusari merentur.

§. 317. Variae hinc porriginis, ejusque a causis repetenda, est prognosis; atque nec ubique sine aliquo vitio corporis nascitur, vel ex toto in omnibus inutilis est; nec solius modo pellis a culpa non interdum occurrit; aut majorem, quam ipsa sit, morbum subinde non indicat impetiginis haec species. **Prognosis.**

§. 418. Qui ad diversas porriginis causas (§. 416.) respexerit; is non unam, sed aliam aliamque, cuivis ex istis oppositam, curationis sibi eliget methodum. Hinc aliorum, ex quibus haec affectio pendet, morborum fomes in genere tollendus, et actio in cutem praevertenda sunt (§. 375.) In ea, quae istius modo culpa prodit, aut quae ab acri hic eleborato, aut collecto inducitur, porrigine, illa, quae pellis aut siccitatem, regiditatem, aut laxitatem, sensibilitatem perversam, aut plenitudinem corrigant, et quae stimulantem per poros cutaneos expellant materiam, conducunt. Summa hinc cutis puritas, et frequens pectinis ad sordes inter capillos removendas usus, indicantur. Densiorem forte, **Cura.**

importunamque comam, inprimis si tenax illam foetidusque ichor conglutinet, rescindere, — sed simul, ne capiti, resecto vix pilo, frigus obsit, cavere oportet. Ariditatem, rigiditatem pellis, decoctis seminum lini, herbae malvae, partium animalium et pinguium, lactis balneo, aut fotu, axungia recente, corrigimus. Laxitatem, frictio, frigidaeque usus, aut vini alcohol cum ista conjunctum, aut cortiqum quercus, vel chinae decoctum, solutio aluminis, salis saturni, aut fascia, tollunt. Perversam cutis sensibilitatem, ac pendentem forte ex hac ipsa secretionem morbosam, si praedictis, aut internis remediis non cedant; oleo hyosciami cum opii portione illito, — vel et stimulo contrario ex cantharidum tinctura, ex urina recente, sero lactis cum aceto remisto, moderamur. plenitudinem cutaneam scarificatio dispergit (§. 375.). Quo vero tempore externis porriginem primariam aggredimur auxiliis, excretionum naturalium, transpirationis scilicet, urinae atque alvi habenda est ratio; quae, si recte succedant, ac moderate augeantur, porriginis curationem eximine secundant.

ORD. II. GEN. II.

HERPES.

§. 419. Epidermidem modo *porrigo* (§. 415.), — mucoſum vero reticulum, et cutis ipſius ſuperficiem *herpetes*, arrodunt. Quam vero illa cum *erythemate* (§. 396.) formae affinitatem manifeſtat (§. 414.): hanc iſti, cum *eryſipelate* puſtuloſo (§. 282.), ejusque inprimis ſpecie, quam *zonam* appellavimus (§. 287.), febre tamen plerumque expertes, oſtendunt; et communiſſimum in civitatibus, lateque per familias expanſum cutis morbum nobis exhibent: qui propria non minus diuturnitate, quam natura rebelli, ac inſidiis, quas visceribus ſaepe ſtruit, infamis eſt. Affinitas.

§. 420. *Herpes* vero eſt ſpecies impetiginis, quae papulis exiguis, aut rubris, aut pellucidis, ſubflavis, aggregatis, cum pruritus, tenſionis, ac uſtionis quaſi ſenſu, ad cutem, ſubtumidam, ac ſubduram, effloreſcit; his vero vel ſponte, vel ſcalpendo Definitio.

disruptis, pertinaciter ulceratur, saniem-que acrem, vicinas saepe partes arrodentem plorat, ac squamis, vel crustis informibus obtectae in lemas atque furfures resolvitur.

Differentiae. §. 421. Herpetis solita in *miliarem, rodentem* ac *phagadenicum* divisio, formae potius, ac vehementiae, quam diversae hoc in morbo naturae: fundamento innititur. Nec alia, nunc temporis, *Mentagrae*, quam *herpetis*, nisi loci, quem illa occupat, differentiâ, est indoles; ac si propius haec singula describi nihilominus mereantur; non tamen ideo pro morbi speciebus distinctis, quae gradu violentiae, aut sede, modo differunt, declarari debuissent. Alia vero causarum (§. 423.), quae haec singula producunt, est ratio; ac ipsa medendi methodus hac a morbi tam multiformis divisione dirigitur: eo quod scilicet nunc cutis ipsa, injuriis occultis agitata, *primarium*, nec ab aliis pendentem, secretionis vitiosae effectu, sibi morbum elaboret (§. 416.); nunc vero ab acriquocunque ad superficiem *symptomatice* invadatur; ac illius magis, ut ab hoste liberetur, quam sui ipsius, nisi jam *complicata* morbi indole, curam exposcat. *Conge-*

niti in quibusdam, — *haereditarii* in aliis, — *epidemici* aliquando, exempla *herpetis* occurrunt; ac demum in aliis, hiemali hic tempore disparere, solis aestu redeunte, redire, et quas illinc in viscera furias exercuit, has ad pellem hinc, quadam fere *periodo*, ac *metestasi*, seu *crisi imperfecta*, converte observantur.

§. 422. Sed, qua sub forma herpes in cute compareant, et quas illa mutationes, eodem in morbo, patiatur, dicendum nunc est. Descript. herp.

In parte scilicet nunc hac, nunc illa, pruritus ingratus, ac sensus ardoris, tensionis percipitur; et mox papulae vel rubrae, vel flavae ac pellucidae, circa limbum rubellae, sat copiosae, sed dispersae, sine cutis intermediae phlogosi, ac sine febre, comparent; quae papulae vel sponte, vel unguibus disruptae, mox squamis obteguntur; quas latens sub eisdem superficiale ac urens ulcusculum mox adjicit, mox renovat; donec lento hoc ipsum decursu siccescat, ac in lemas, furfures, et albescentes quasifarinas, fatiscat. Ad faciem; praecipue pone aures, mentique confines, circa poplitem, et collum, ma- H. simplex.

nuum ad palmas, plantasque pedum, hi
simplex, vel et *farinosus*, ut appellant, *herpe*
frequenter occurrit, ac internos saepe par
tium dolores, et nervosos, ut vidimus
affectus hinc inde dispergit.

H. Miliaris. *Milarem herpetem*, pustularum seminibu
milii similium a forma, — ac si paulo ma
jores observarent vesiculas *phlyctaenoden*, vo
carunt illum; qui majori, quam *simplex*
pruritu, calore, tensione tumore parti
his a papulis copiosius obsessae, ac rubor
per interstitia extenso, incederet. Insigne
non raro, hoc sub statu, cruciatus. di
gestionis sub tempore, lautiores post epu
las, et ad noctem cum vigiliis crescentes
experiuntur aegroti, ac interdum, lice
rarius, febricitant. Tumor splendens a
ruber, ustionis quasi sensus, manifestam
hic phlogosin, ac magnam cum *circini* (§
287.) symptomatis similitudinem, sed lon
giorem as pertinacem magis decursum
ostendunt. Brevi tempore vesiculae, ad
fundum jam erosae, ad apicem subalbae
rumpuntur, ichor acris, qui effluit, saep
foetet, et partim in crustas sat tenues, in
aequales, scabrosas, colore nunc cinereas
nuuc luteas, nunc a sanguine commisto

vel ex fissa epidermide squamosa stillante, subatras, concrescit. Ad manus (facile utriusque) dorsum, ad brachia, crura non raro ad scrotum, perinaeum, vel quavis alia in parte, si forte faciem excipiamus, haec impetigo frequenter prorumpit, ac saepe per menses, et ut vidimus, per annos, renovato saepius pustularum reditu, moderato hinc inde furore, nunc eodem, nunc alio in loco, nunc in pluribus simul, ferocissima continuat.

Minori plerumque violentia *herpes rodens*, vel *serpigo* incedit; sed conspicua rapiditate extenditur, atque a crustis eodem sat densis obtecto, contentus sub istis ichor in vicinas sibi partes invehitur, ac faciem inprimis, aut partes quascunque, exulcerat quasi larva, obducit; atque cutis vestigia exesae hinc inde relinquit. H. rodens.

Huic ipsi herpetis varietati, vel et *leprae*, ubi mentum, aut vultum fere totum defoedabat, *Mentagrae*, si recte judicemus, et nomen impositum. Solius menti herpetem squamosum et quasi farinis conspersum, in *Clinico Instituto* observavimus, in eo certe singularem: quod viri ab eodem affecti Mentagra.

barba, pilos, prope cutem, penicilli in modum unitos, mox vero divergentes, crassiores ac asperos ubique exhibuerit.

H. phagaden. *Herpetis phagadenici* non alia, quam *h. rodentis*, ejusque pejoris, aut cutem, in tumorem elatam, profundius ac fere integram exulcerantis, nec ideo in vicina tam late serpentis, conditio est.

Quod vero hic adducta herpetum divisio non nisi varios ejusdem mali gradus nobis offerat: vel ex eo, quod illorum unus, in alterum saepe transeat, conjicere, licebit. Pro varia scilicet sensibilitatis cutaneae, ac pro rerum aliarum positione diversa, a causa prorsus eadem herpes, nunc simplex, nunc miliaris, nunc rodens, aut ulcus herpeticum, eodem in homine nascetur. Quo fortior irritatio hoc a malo inducitur: eo plura tum localia, tum a consensu derivanda, excitantur symptomata. Ad internas saepe partes, ut per nares, laryngem, etc., herpetes proserpunt; ac disparens, aut repulsum a cute malum, eventu non raro lethali, convertitur ad viscera. In eodem homine, ad iras effrenes proclivissimo, ac simul hypochondriaco, vertigines et salutis alia non pauca incom-

moda ab herpetis *simplicis* ad pedum plantas eruptione mox cessasse conspeximus. Hunc tamen spirituosis et acribus tractari aegrotanti placebat. Nascitur hydrocele: quo, per sectionem testiculi sanato! ex vulneris jam clausi superficie serum acre, ad plures in die uncias, per binas fere hebdomadas, cum emolumento, exsudat. Sed hunc quoque fontem vir consiliis rebellis exsiccat, et primum hepatitis, — hac vero persanata, maniaca per menses insequuntur deliria. Ipsa iterum ad scrotum cicatrix aperitur, ac humor acris effunditur: quo, fluere cessante, in manus utriusque dorso herpes *miliaris*, ac tandem *depascens* comparet, et immanes rebellis dolores producit. Externis iterum abacta impetigine, periculosa otitis se prodit: qua feliciter dissipata, ad tibias herpes, ac pristina cum illo valetudo revertitur. Ex venereo ad perinaeum herpete repercusso, dolorem in thorace punctorium, sputa sanguinis ac tandem purulenta, cum macie extrema et singulis pulmonalis phthiseos symptomatis, mercurialium virtute superare nobis licuit. Vel ad pulmones, vel uterum, vesicam, vel alia ad viscera aberrantis, vel

istius, ex illis, ad cutem, felici cum omine, transvecti, copiosa occurrunt exempla: quae singula herpetem ad internas non minus laete, quam externas ad superficies florere, ac symptomata pro sede mali diversa excitare, luculenter ostendunt.

Causae. §. 423. Ipsius certe cutis extremis in oris, ac reticulo mucoso, sicut *porriginis* (§. 416.), ita et *herpetis primarii*, praeparatur, aut nascitur, ac fovetur, incognitae licet naturae, materies. Nec forte magna inter illam, cum pellem pertinaciter, quasi arborem lichenes, deturbat, — ac herpetem nisi majoris ac fere causticae in ista acredinis, differentia est. Quid vel *sola* in vasculis cutaneis *secretio mutata* in mutantis humoribus valeat; hoc, simplicioris ex vulneris, pus inodorum ac blandum fundentis, — sed forte neglecti aut stimulati, ac in *ulcus* conversi, ichorem foetidissimum ac vicina rodentem, ex sanguine sanissimo, separantis, historia elucet. Forsitan non tam male diceremus: herpeticam, vel aliam, specificam, atque acrem, tunc in cute, sanguinis sine culpa, generari materiam; cum ejus vascula, per causam peculiarem, mo-

Secretio morb.

do sic, modo aliter, incitata, prout vasa *melois vesicatorii* sponte ac sine morbo pro aliis, — ita rodentem atque crusticum sibi ipsis, liquorem secernant. Hujus certe sic, humorum sine vitio, praeparate fomes materiae, modo cutem, ex qua stillat, ac vicinias arrodit, exulcerat; modo copiâ adauctus, et ad sanguinem resorptus, — aut forte in isto non mutatus, aut transpirationis urinaeque per vias non rejectus, perpetuam herpetis causam constituit; quae, nisi ad cutem expulsa, febres nunc lentas, sive hecticas, — nunc glandularum, viscerumque infarctus, — ad pellem vero delata, propriam in ista, irritationem, secretionem morbosam, ac impetiginem analogam, vix tamen, ut nobis videtur, in alios contagio, nisi forte symptomaticus, ut venerus, sit herpes, transituram, constituit. Quid hominis integumenta, fluidorum sine vitio, ut herpeticum ichorem, loco blandi madoris, secernant, inducat: hoc equidem determinari non potest; sed vix *unum*, vel, ut vocant, *specificum*, hoc esse; causarum aliarum, quae similem in cute impetiginem producunt, effectus commonstrat.

In *bile* praecipuam herpetis causam antiquitas quaesivit: et negari non potest, hoc fluidum, aut exuberans, aut mora, vel aliter corruptum, in cute, tum ex hepate regurgitans ac resorptum, tum solo abdominis in pellem consensu, istus integritati non parum obesse (§§. 274. 373.). Major forstian herpetum in iracundis, quam aliis in hominibus, frequentia occurrit; in ictero rebelli tum pustulae cutaneae, tum insignis pruritus comparent; et quae de chronico ae habituali jam dicta sunt erysipelate (§§. 288. 290.), haec, sectio pathologica de herpetibus aliquando confirmat. Sed reticendum simul non est. Veteres ex flavo magis contenti in pustulis liquoris aspectu, ac insana de *quatuor humoribus* theoria, quam ex alio fundamento, herpetum, aliorumque affectuum, qui cutem defoedant, originem a bile derivasse. Nec etiam, cum abdomini consensus in cutem conceditur: hic idem est isti, in illud, negandus est, — nec detecta post mortem in hepate labes, pro causa magis, quam pro effectu herpetis, ubique declaranda fuisset: cum vel ipsa sub psora, seu scabie, quam ex hepate nemo jam derivat, jecinoris ob-

structio, quae impetiginis inveteratae aut male tractatae effectus est, subinde occurrat.

Nil interim aptiorem generandis herpetibus materiam, quam longa in cibis, aut rancidis, corruptis, aut aromate acriori conditis, ac potu spirituoso intemperantia, largiri videtur: cui, si otia, animique curae graviores superaccedant; nascitur singularis illa in lympha hominum aulicorum vel procerum ad herpetem, ut altera, in podagram, huic coetui, prae alio, fere propria, dispositio. **Diaerae vitia.**

Illud ipsum vero, quod vel affectibus rheumaticis, vel scrophulis, vel scorbuto, lui venereae, vel crisibus imperfectis; subest, — herpetis non raro in pelle condit principium. Ex acri inierim *veneres degenerante, herpeticum* oriri, non minus, quam pomorum e semine prunos exspectare, absurdum videtur. Ex parentibus herpetes, vel fluidorum, vel solidorum ex culpa, in filios, haereditatis sub specie, transire, experientia confirmat. Quid excretionum naturalium, vel illarum, quibus jam absuevimus, suppressio in pellem queat, jam satis expositum est (§. 274.), et **Acria diversa.**

copiosa mulierum, quibus aut menstrua, aut fluor albus, multorum, quibus haemorrhoides, aut sudor pedum solitus, aut ulcus artificiale, vetustum, inprimis senum, quibus et urinae et cutanea simul excretio, aut languent, aut suppressa sunt, exempla, herpetis originem ex uberrimo hoc fonte non parum illuttrant.

Sed quod frequentes herpetis ex locali cutis stimulo natales demonstrat; illius, vel a simplici foeminarum *collari*, ex pilo humano, — vel a praesbyterorum illo, ex lino scilicet confecto, oriundi, exemplum est. Jam solae, quas oculus inflammatus cystillat, lacrymae, et genas arrodunt, et phlyctaenas in illis quasi herpeticas attollunt; quid igitur mirum est, si cutis, quocunque demum modo, stimulata, humorem, quem continuo expirat, insonte licet sanguinis massa, in acrem ac fere causticum ichorem convertat?

Coeterum et cutis immundities, et lanarum, pannorum, vel oleo impuro ac rancido, vel rebus acribus imbutorum, tinctorum, tractatio, sartoribus, textoribus, atque aliis, qui impura et uliginosa

simul loca inhabitant, hanc foedam impetiginem hinc inde communicant.

§. 424. Sicut varia herpetis natura et origo, ita diversa quoque prognosis hujus mali est. In genere, herpes gentilitius, congenitus, pubertatis post epocham continuans, inveteratus, difficulter, si unquam, superatur. Quae alterius symptoma et morbi, aut istius quasi crisin constituit, herpetica affectio, illius, nisi vitii primarii recisa radice, vel certum aegrotantis in damnum, vel sine magno successu, suscipitur curatio. Nec symptomaticus quidem herpes, ablata licet causa principali, si natura jam ulceri adsueverit, sine quovis respectu, derepente per externa suffocandus est; ac majora plerumque sanationis perversae, quam ipsius externi herpetis, pericula cernuntur. Quo tempore menstrua apud mulieres suspenditur, aboletur excretio: eo, herpes non raro malignam, et carcinomaticam quasi, naturam assumit. Qui recens est, et a solo cutis vitio exoritur herpes; hic non modo facilius, et sinc noxa, externis tractari, sanari mox potest; sed internae infectionis ob Prognosis.

metum, extirpari celeriter debet. Qu
major coeterum herpetis in cutem et im
petus, quo magis hanc penetrare, exedere
ac crnstis defoedare cernitur: eo majo
plerumque in eodem sanando difficultas
et factae retrocessionis fortiora timend
sunt pericula.

Cura. §. 425. Sub cura herpetis, ad illa inpri
mis, qua alibi (§§. 375. 418.) jam dicta sunt
respiciatur; — mox vero, num primaria
vel secundaria, num recens, vel antiqu
impetiginis sit indoles – et qua ex origin
haec fluat, inquiratur necesse est. Prim
igitur et hic erit regula: ut quae causa in
terna herpetem pro effectu agnoscat: haec
oportuno regimine, ac remediis huic ips
oppositis corrigatur. His vero peractis
aut etiam, si cutis modo vitium subesse
videatur, ommissis, sub debito habitudi-
nis jam fortisan contractae, respectu, ad
externa mox subsidia (§. 375.) recurren-
dum est.

Quam sibi *herpes secundarius* curandi ratio-
nem exposcat; hoc aliis hujus operis ex
locis eruendem relinquimus. Cum vero
non una, sed alia aliaque sit herpetis ma-

teria, quin vera ejusdem indoles ex clariori, quam solius cutaneae affectionis, signo ubique eluceat, atque hinc multa in corrigendo incognito hoc fomite difficultas nos premat hinc generales saltem in eo curationis amplectimur regulas: ut, habita causarum ratione, cutis potissimum natuturalem excretionem, ac stimulantis exhalationem materiae, per summam illius munditiem, debitumque athmosphaerae regimen promoveamus. Frequentior herpetum origo ex eorum, quae per cutem vel renes excernenda fuissent, retentione derivanda videtur; vel saltem illa, quae urinas, cutaneam transpirationem adaugent, ab experientia hoc in morbo proficua esse docentur. Hinc corporis exercitia, frictionis, balnea, indusia quidquam aspera, ex lana puriori confecta, et ea, quae prae aliis in cutem agere videntur, medimenta, antimonialia inprimis refracta dosi porrecta, autimonium erudum, aethiops antimonialis, vinum antimoniatum, sulphur antimonii auratum, cum gummi resina guajaci vel mercurio dulci conjunctum, flores sulphuris, cum successu nonnunquem adhibentur.

Qui vero acre herpeticum sui gener supponunt, hi certis, ac specificis ut v cant, hoc ipsum medicamentis corriger ac subjugare studuerunt: atque tum stip tes dulcamare, seu *solani scandentis*, tum co ticem *ulmi campestris* internum, pulsatillar nigricantem, seu *anemonem pratensem jacean* seu violam tricolorem, vel et *alcali volati causticum*, in auxilium vocarunt. Laus du camarae ad magnas satis doses in decoct (N. XLIV.) vel in debiliori hoc ipso extract porrectae, a sat multis hucusque corfir mata est, et sub forma pilularum cum alii (N. XLIV.) remista medicina tentari mere tur. Fatemur interim, frequenter in va num haec singula praescribi; nec majo est virtus illorum, quae ad acre, ut sibi persuadent, involvendum, dulcificandum, ut sarsaparillae, saponariae, chinaeque radicum, aut viperarum, aut testudinum, ranarum decocta, aliquando per menses aegrotantibus ingeruntur. Seri lactis, vel solius, vel cum succis plantarum, fumariae, cichorei, rumicis acuti, seu lapathi, menyanthes trifoliatae, seu trifolii fibrini, remisti effectus haud magnos in herpete conspeximus; interim, si viscerum ob-

ſtructio huic anſam porrigere, aut bilioſa
colluvies, aut ſcorbutica diſpoſitio ſubeſſe
videantur: tum ad iſta, tum ad alia, quae
iis cauſis opponantur, confugere licebit.
Quibusdam rebellem ſalis acidum marini
herpetem profligavit.

His vero, atque aliis, pro morbi cauſa,
vel adhibitis vel ommiſſis remediis niſi
herpes ſuperetur, ad externa veniendum
eſt auxilia. Suc diuturna ac in habitudi-
nem jam converſa impetigine, huic ipſi
vicinus non ſine fundamento, priusquam
illa perſanetur, excitabitur fonticulus. Sub
fortiore herpetis phlogoſi, tenſione, do-
lore, aut ſi cruſtae denſiores hunc effor-
mant: emollientia et anodina, vaper te-
pidae, cataplaſma ex lacte cum pane, oleum,
butyrum recens, fomentatio cum malvae
decocto, adhibeantur neceſſe eſt. Si febris,
quod rarum eſt, urgeat; venaeſectio, vel
ſopiens dolores ex opio remedium, con-
ducunt. Sedata vero quidquam irritatione;
ad illa, quae ſecretionem morboſam vel
exſiccent, vel protinus immutent, venien-
dum eſt. Extractum ſaturni liquidum cum
aqua remiſtum, vel cataplaſma ex iſta, et
pane confectum, vel ungentum ſaturnium,

hic multis auxilio sunt; atque damna, qu
a plumbo derivantur, praeposterae herp
tis sanationi non raro tribuenda fuisser
Quibusdam interim in casibus tensioner
ac dolores hac a methodo adauctos obse
vavimus. Similia de usu externo mercu
sublimati in aqua soluti nunc summope
proficuo, nunc nimis irritante, dicen
sunt. Unguentum mercuriale album (
XLVI.) vel citrinum (N. XX.), bis in die
pisi magnitudinem herpeti illitum, v
aliud ex zinco (N. XLVII.), hunc saepi
dissipavit. Sed haec singula tam a suc
Nicotianae tabaci, emplastri sub form
(N. XLVIII.) applicito, quam inprimis
aceti distillati fortioris usu, superari co
speximus. Corticis quoque nucum jugla
dium viridis, sed prius siccati, decoctu
(N. XLIX.) ad ulcera herpetica laudatu
est. Interdum rebellem aliis herpeten
vesicans ex cantharidibus emplastrum hu
ipsi impositum radicitus exstirpavit; n
aliter Antiquitas, quam urendo, suppu
rationem, et tandem cicatricem induce
do, hoc mali genus obstinati pertractaba
Summos non raro in dissipandis herpet
bus effectus maris balneum habuisse o

servavimus; nec minora eosdem in thermis sulphureis subsidia exspectant. Sed quocunque demum externo remedio herpetem dispellere conemur: opus est, ut secretionis cutaneae ac renalis simul ratio habeatur; atque multis, nisi aliter forte iubeat dibilitas, lenis ac repetita per alvum evacuatio conducit.

ORD. II. GEN. III.

HIDROA.

Definitio. §. 426. Non absimile forma herpeti simplici cutis vitium *hidroa*, seu phlyctaenae grano milii plerumque aequales, interdum majores confertae, vix cohaerentes, levioribus ex causis derepente cum pruritu oriundae, fugaces, aut brevi mora in squamulas aut furfures resolvendae, nobis sistunt.

Diversitas. §. 427. Aliae vero ex istis (§. 427.), pellucidam, sphaericamque hydatitulam praesentant: quae, nunc diaphana, ut cutis ipsa albescit, — nunc figurae magis conicae, levi phlogosi ad basin suam cincta est, ad apicem subturbido, flavescente liquore turget, et, originis ratione, *hidroa sudamen* vocatur. Aliae sub febribus tum acutis, ut illa, quae peripneumoniam comitatur (§. 193.), tum in ipsis intermittentibus, ad pectus, labra, vel alias ad partes, nunc

H. [sud]amen.

evidenti cum fructu, nunc sine isto, cum pruritu et ardore, copiose prorumpunt, et sponte disruptae, herpetum adinstar, in crustas exsiccatae; brevi tempore in squamulas resolvuntur: *hidroa febrile* dicendae. Vel a solo terrore, oris circa ambitum, phlyctaenae prodierunt, et apud hystericas, chloroticasque virgines, apud hypochondriacos, similia hinc inde sine causa manifesta occurrunt. Ipsa demum foeminis delicatulis miliaria, quae febris sine impetu per menses in cute teneriori florescunt (§. 312.), — atque illa, quae ex tendinum laesione, ex ossium fractura, vulneribus, hinc inde oriuntur (§, 324.); huc spectant; ac singula nervosae prosapiae phaenomenon nobis offerunt: quod *hidroa nervosum* appellabimus. Alia phlyctaenarum, rariorque est species; quae, coloris nunc albi nunc lividi aut subnigri, circa limbum inflammata, ac in vesiculis lenticulae, vel et fabae magnitudinem aequantibus consistens, vel *noctis* modo tempore ad cutem erumpit, vel eodem dolores acerbos, diluculo remittentes inducit, et *Epinyctidis* sibi nomen a veteribus obtinuit (hidroa Epinictis). Ipse forte *pemphigus* (§. 357.

H. febrile.

H. nervosum.

H. Epynictis.

359.), cum sine febre comparet, hoc ad genus morborum referri meretur.

Decursus. §. 428. *Hidroa sudamen* aestivam atque calidis regionibus magis propriam, levioris momenti, cutis affectionem constituit. Frequentior sudaminum, sub aere simul calido ac humido proventus est, et, qui huic necdum absueverunt, coeli frigidioris incolae; hi prae aliis a pruriente hoc pellis affectu per annos bene multos, sub quavis aestate, tenentur. Infantes prae adultis, et ex istis, illi, qui cute teneriore obteguntur, sudamina patiuntur: quae in facie non minus, quam ad manus, totamque superficiem, sub forma descripta (§. 427.), nunc alba, nunc rubra, cum summo, et ad noctem praecipue crescente pruritu, efflorescunt, et a quovis corporis exercitio, vel frigidioris ab aquae potu, mox numero augentur. Saepe qui sub fervida aestate undae frigidae solatia sibi quaerunt, mox a balneo ad cutem copiose his a pustulis obsidentur. Quemadmodum vero hae phlyctaenae ad pellis superficiem quam citissime erumpunt; sic a moderato athmosphaerae calore ex eadem

promptissime disparent; ac licet ab istis plerumque nil damni observetur; non tamen desunt exempla illorum, qui, pruritus ad cutem impatientes, sudores salutares arcendo, vel flumina petendo, in febres, diarrhoeas ac alia incommoda non pauca inciderunt. Post paucas modo dies sudamina arescunt ac in squamulas resolvuntur; sec donec solis aestus dissipetur, in cute mox nova succrescunt, ac somnum vix ullum sic effectis sub stragulis concedunt.

Hidroa febrile, morbi primarii, cujus comes est, decursum vel totum obsolvit; vel, ut crisis salutaris, huic finem imponit.

Similia de *hidroa nervoso*, alterius plerumque morbi symptomate, dicenda sunt.

Epinyctis hidroa, nisi *circinum* aut *zosterem* (§. 287.), aut *pemphigum* (§. 395.), pro ista, Auctores, ut dubitamus, describant, perraram, nec visam nobis, forte eandem cum *termintho* Graecorum, aegritudinem constituit: sine sexus, aetatis aut roboris ratione, nunc praeviis, nunc exclusis, torpore, lassitudine, anxietate, pallore, anorexia, ex cute tenera vel transparentes et albae, vel lividi, aut atri coloris phlyctae-

nae, nunc discretae, innumerae, nunc largam cutis plagam occupantes; ad lentis, sive fabae magnitudinem, raro magis, extensae, ad noctem, plerumque cum febre, erumpunt; vel, si solis ab ortu nascantur; sub illa tamen vehementius, et supra magnitudinem ulceris, aegrotum torquent. Singulas phlyctaenas rubor urens circumdat; atque dum illa rumpitur, humor plerumque transparens, et cui lividum vel atrum fundus ulceris latentis colorem impertiverat, effluit. Spoliata humore contento epidermis collabitur, atque cum ipso demum ulceris fundo post paucos jam dies arescit, et in squamas, non sine cutis erosae vestigio, resolvitur.

Causae. §. 429. Non sanguinis certe, sed sudoris, calidiori sub coele copiosioris, foetidioris, acrioris, et ad pellem sensiliorem a causis minoribus retenti ex vitio, sudamina nascuntur. Contractis scilicet a frigore incaute admisso cutis spiraculis, impulsus his ipsis liquor transpirabilis, lateraliter, rete inter mucosum ac epidermidem, transudat, hanc ipsam ab illo divellit, vesicula miliformi inclusus, tensionem, stimulum-

que hic concitat, ac specifica acredine a morbosa secretione, vel propria natura, instructus, subjectae pellis nervulos, ut cantharidum huic impositum acre, irritat istamque exulcerat, vel in sanguinem cum violentia et in copia revectus, nunc in canalem intestinalem, nunc alias in partes invehitur, ac choleras, diarrhoeas, aut febres, anxietates, catarrhos, ac rheumata inducit. Nullibi certe major ex suppressa transpiratione, quam illinc morborum est cumulus: ubi fervidae athmosphaerae aestus ac humiditas continua affluxum humorum ad cutem laxiorum simulque magis sensilem, perpetuo invitat, et ubi major coeli inconstantia maceratae pellis opus suspectum interioribus frequentius ac cum impetu transmittit. Non alia phlyctaenarum ex terrore, ex affectu quovis nervoso, qui vasa cutis impetuose constringunt, ac majorem in cute sensibilitatem inducendo, secretiones in eadem morbosas inducunt (§§. 276. 359.), origo videtur. In *hidroa febrili*, ac *epinyctide*, eas ipsas, quae nunc miliaria (§. 324.) nunc erysipelas (§. 288.), nunc pemphigum (§. 360.) progenerant, ratione subesse arbitramur. Quid in se-

cundo ex illis, tam graves noctu dolores excitet; hoc non magis, quam venerorum ad ossa dolorum augmentum nocturnum, intelligimus.

Prognosis. §. 430. Sudaminum nulla, nisi, quae diximus (§. 428.), retrocessionis subitaneae, discrimina existunt. Qui plures per annos coeli calidioris in cutem actioni assueverunt, hi tandem sudamina, quam advenae, pauciora patiuntur. Phlyctaenae febriles nervosae, ex morbis, quos ut crisis, vel symptoma sequuntur, judicium desumunt. Epinyctidis, ut naturam, sic et prognosin ex propriis observationibus indicare nequimus.

Cura. §. 431. Ab adversis modo rebus in sudaminibus abstinendum est; et qui causas hujus incommodae magis, quam morbosae affectionis evitare non potest; hic, ne talis demum haec fiat, sudorum non impatiens, a subitaneo corporis refrigerio, et frigidis a balneis, atque illis, quae cutis poros obturent, sibi caveat. Sub majori puritu, quies corporis, atque regimen, ut vocant, antiphlogisticum, conducunt. Si

post subitaneum phlyctaenarum retorcessionem internae irritationis symptomata sequantur: in robustis interdum venaesectio, utplurimum vero balneum, quod cutem reaperiat, tepidum, infusum sambuci cum oxymelle, ac similia indicantur.

In *febrili hidroa*, et in illo, quod *nervosum* est, remedia primario, unde pendent, morbo adaptanda sunt. Si crisin istius effecisse videantur; ab externis, nisi fotu emolliente si dolor urgeat, abstinendum est.

Epinyctidis nos curam, experientia destituti, hic tradere abstinemus. Fortiorem interim, si nobis occurreret, phlyctaenae dolorem, tum anodino cataplasmate, tum opii externo, internoque ad noctem usu moderato, atque illis, quae nimiam in pelle irritationem sopirent, tractandum fore crederemus.

ORD. II. GEN. IV.

PSORA.

Nominis ratio. §. 432. *Scabiem* Latini nominarunt morbos fere omnes cutaneos, qui, ob majorem pruritum, ad *scabendum* invitarent aut cogerent infectos. Graecorum *psora* non minus vagam, ipsique *leprae* subinde concessam; significationem agnovit; sed quod a tam communi, tantasque impetigines comitante scalpendi pruritu derivationem non sumat; hoc nobis nomen ad morbum, de quo nunc sermo erit, designandum, prae illo scabiei, arridet.

Definitio. §. 433. *Psora* vero impetiginis est species, quae, vel proprio, et contagioso a fomite, vel potius ab *acaro*, humanae cuti infesto, contagii praemissi sub aspectu, sed sensim sensimque, et ex parte in partem, productu, in pustulis exiguis, miliaribus, hinc illinc majoribus, solitariis, ad fundum duris ac rubellis, ad apicem pelluci-

dis, albescentibus, excepta fere facie, ubique, — sed manuum inter digitos et ad carpos praecipue; conspicuis, super cute elevatis, voluptuose sub modu aestuque corporis, et ad noctem inprimis, prurientibus, ac disrupta cuticula, crustosis, ulcerosis, in squamulas abeuntibus consistit.

§. 434. Impetiginum haud paucae (§. 439.), externo quidem habitu, cum *psora* conveniunt, et confundi cum ista perfacile queunt; sed, sicut origo: ita species hujus morbi videtur *una*; et quae pustularum, ab habitu nunc arido, nunc puriformi, in *siccam* et *humidam* suscepto est divisio: haec, licet illa, prae ista, magis pruriat; rem protinus eandem et modo forma diversam, scientiae sine fructu, bipartit. Cum aliis quidem psora affectibus hinc inde *complicatur:* et a scrophulis, scorbuto, a venereae, aut rheumaticae materiae, vel ab epidermicae constitutionis plenitudinis cutaneae, aliorumque effectu, exasperari, mutari observatur; sed ex istis, modo *acarus* si desit, non illa, sed similis huic aspectu morbus, generatur. Quae *erisin* hinc inde constituisse refertur psora; ea vel haec Diversitas.

ipsa impetigo haud fuit; vel ab homini infecti, aut rei ab eodem tractatae contactu clandestine profecta est, vel ut quaevi alia cutis, non specifica, exulceratio ae grotanti conduxit. A febribus non raro, u aliae impetigines, sic et psora, e cute dis paret; vel quod morbi causa, *insectum*, ae grotante in solo incrementum viresqu non habeat, et febriciantis superficiem, u morituri caput hominis pediculi, mox de serat; vel quod stimulus a latente sub cu ticula animalculo, ob totius laborem, non ut sana in pelle, respondeat. Ut vero rebus inanimatis quibusvis, — sic et corpori aegrotantis, diutius haec insecta interdum adhaerere, — vix autem a succo animali sustentari videntur: quo tandem, sub restitutae valetudinis conditione, ut prius, et cum pristinae exulcerationis, et quasi *crisios* effectu, uberrime fruantur. De *psora epidemica*, observationes (non interim sine magna alterius impetiginis cum illae confusae suspicione), testantur; sed ut vermes intestinales, atque varia in campis insecta, hac sub anni constitutione longe melius, ac sub alia, sobolescunt: sic et *acarus exulcerans* non minori, quam ista, pri-

vileligeo gaudebit. Sub certis athmosphaerae constitutionibus, psora non aliter *epidemice* grassari videtur; quam quod pauperum familiae, a frigore vel pulviis in augustis tuguriis longo tempore in unum coacervatae, morbi fomitem ab infectis facilius suscipiant. *Endemica* certe *psora*, in civitatibus populo refertis, in pistrinis, nosocomiis, orphanotrophiis, monasteriis, castris, novo fomite vivente continuo infectis, dicenda est. Interim saepe alia est impetiginis, quae pro *psora endemica* declaratur, natura.

§. 435. Ad partes primum infectas, prima pustularum (§. 433.) rudimenta comparent, ac sensim sensimque propagantur in alias, et volumen acquirunt. Praecipuum in psora symptoma, crescens ad noctem, a calore, et a cibis acrioribus *pruritus* est: ex quo, pro varia pellis affectae sensibilitate, plenitudine, ac pro ipsa infecti hominis constitutione, aut sana, aut morbosa, diversa pustularum forma, exulceratio aut minor, aut major ac latius extensa, inquietudo nocturna; anorexia, pallor, macies, ac interdum febricula, curaeque **Symptomata.**

difficultas dependent. A frigore, et a quo vis cutis spasmo, psora; nisi multa, sul ista nascondi videtur. Plures aliquando vicinae sibi pustulae inter se confluunt, a satis amplum in cute ulcus, aut omnem fere pellem erosam, et crustis defoedatam ostendunt. Hoc a totius peripheriae af fectu, transpiratio non parum cohibetur ac licet pruritus ad recentes et exiguas modo pustulas longe major, quam ad am plas has plagas sentiatur; latens tamen ac istas et sub crustis ichor, vix *acaris*, qu illinc modo resident, onustos, ut sanies quaevis in cutem subjectam operatur pars ejus resorpta cum sanguine miscetur visceribus tandem et glandulis, nisi a sanis expulsa, separata, insidias structura. Apud alios in toto fere corpore nascuntur parvi rubicundi et rodentes furunculi: qui mox purulenta materia repleti, circa basin quasi circulo inflammato cinguntur, ac sponte aperti, in latas, densasque crustas exsiccantur. Interim tempore sat longo *psora non nisi cutis solius aegritudinem et affectionem prorsus,* ut vocant, *localem constituit*; et quaecunque demum erosionis in ista indicia compareant; vix tamen pellis celeriter de his

quidquam cum internis participat. Sat lentos scabies incipiens progressus in multis agnoscit, ac interdum extremitatibus per menses contenta videtur. In aliis celerior impetiginis istius expansio, ac citior pustularum in ulcera transitus est: quae diutius nutrita, vel a psorae causa jam abacta, cum iisdem, quam ista, remediis persanari vix queunt. Non quaevis pellis ab eodem contactu, facilitate eâdem a psora invaditur; sed neque pediculos fert quaevis caesaries; et ipsa contagia, ob rationem non minus obscuram, non quovis tempore in omnes agunt. Qui farinas tractent, aut inter equos ac in stabulis versantur, vel spirituosos liquores destillant, hi psorae minus subjecti videntur. Juvenilis aetas, teneraque cutis, huic morbo, qui plnries hominem eundem non raro invadit, prae aliis favent.

§. 436. Ex dictis (§. 433.), quae causa psoram inducat, jam satis elucet. Haec vulgo prius, quam ipsis innotuit medicis, et ex amplissima *acarorum* familia descendit. Distinctus scilicet ab illis, qui farinam caseumque inhabitant, *acarus humanus*, aut Causae

acarus exulcerans, non maturas ac pure jam plenas vesiculas, sed pustulas vix cutem egressas, limpidoque sero recenter impletas inhabitat, ac epidermide tectus, ad vicinas sub hac ipsa partes, quasi perfodinam, macularum, striarumque rubrarum filiformium aspectu detegendam, divagatur. Incognitum hoc extra corporis humani confines insectum, in aliis, quam psorae, vesiculis nequaquam reperiundum nec fortuito hic nascitur, nec eandem quam forte larvae muscarum in ulcere neglecto ac vetusto, originem agnoscit; sed ab aegrotante, aut re quavis ab isto infecta, in sanos transfertur, et pustulas, quas inhabitat *fecisse* credendum est. A calore externo, interno, pruritus augetur; a frigore, cum imminuta insecti agitatione, hic idem imminuitur, febrisque ipsa saepe pustulas exsiccat. Ab immundis difficilius, facilius ab illis, qui puritati magis student, haec viva morbi causa, quod cum *contagio* non liceret a cute avertitur. *Pthiriasis* vero historia hanc ultro confirmat de *acaris* theoriam Hic de *contagio*, ut pruritus, pustularum, ulcerumque causa, cum *pediculum humanum*, aut *pubis*, sub cuticula detegimus, a

nemine cogitatur: cur de *acari* in *psora* mox ob istius principio non minori domicilii jure habitantis, ac hanc ipsam *praecedentis* potentia aequali dubitemus, vix ratio superesse videtur. Celeritate aequali tum pediculus uterque, tum acarus, cum interna vix curent, ab *externis*, ejusdem fere indolis remediis, extemplò, et actione longinqua, enecantur; ac psora, quo citius, eo facilius, aufertur: felices, qui talia, tamque multa, tam certa, pro *unico contagio* possiderent antidota, Mortales! A psora, ut vocant, *retropressa*, non pauca certe mala derivantur; sed praeterquod saepius *effectum*, cum morbi *causa*, a medicis confundi, nimis constet; non specificum ad psorae vetustae, aut complicatae, celerius aut incaute sanatae, noxas explicandas, requiritur contagium; nec ipsa, quae pediculi ad caput produxerunt, ulcera, si diutius jam fluxerint, — nec innocens, cui sani licet, *jam assuevimus*, fonticulus, sine damno ubique, celerius exsiccantur. De psorae, quam *criticam* appellant, fallaciis jam supra (§. 434.) mentionem injecimus. Quae *sartoribus*, quam aliis opificibus, communior esse dicitur, et ex *lanae* infectae

contactu derivatur, psora, ea vel aliam impetiginem symptomaticam (§. 440.) constituit; vel ex *vestibus* laceratis, quas renorant atque consuunt, *jam infectis*, non ex lana, originem agnoscit.

Prognosis. §. 437. A spora, nisi cum aliis affectibus complicata, aut diutius neglecta, aut hoc tandem sub statu incaute suppressa, periculum haud imminat. Difficultas curationis apud pauperes, in nosodochiis, aut in castris, a necessariae puritatis defectu, et continua cum infectis societate, derivetur oportet. Exempla psorae, quae *sponte* in totum disparuerit, perpauca habentur; sed licet haec existant, si *contagium* aliquando sic deleri dicamus, cur *acaros* ob causas ignotas aliquando disparere, aut in pelle mutationem, quae istorum actioni resistat contingere, negemus, ratio non apparet. Post psoram longiorem, interdum abcessus glandularum, viscerumque infarctus succedunt: quae singula non tam exspecifica morbi causa, quam ex ichore, diutius, vel copiosius resorpto, vel ex vitio alterius naturae in corpore praeexistente, ac per psorae stimulum evoluto, derivanda esse censemus. Interdum alios psora dissi-

pavit effectus morbosos, et eosdem suo stimulo ad cutem invitando, visceribus imunitatem restituit. Interdum morbos alios, cum spora hic accedit, quamplurimum exasperat haec ipsa.

§. 438. Primum certe curationis momentum in vera hujus morbi diagnosi consistit. Si psora (vel a *contagio specifico*, vel ab *acaris* haec pendeat) et *recens*; ad externorum mox usum, cum interna nil possint, sine temporis jactura recurrendum est. Si hominem infirmum ac allo affectu detentum haec impetigo corripuerit; tunc videudum est, an per stimulum et ulcus superficiale tam late a psora in cute excitatum, natu prior affectio emolumentum habuerit; et antequam hic psorae medeamur; artificialis in cute exulceratio, quae illius virtutem suppleat, excitanda est. Si per longam jam moram a psora cutis male affecta est, et aegrotus cum hac, morbosa licet, excretione habitudinem contraxisse videtur; tunc lentior et cautior morbi cura esse debet; ac iterum artificialem fontem, quae internis minarentur, mala, ab istis derivanda sunt. Si cum alia impetigine, interno forte ex vitio pendente, psora Cura.

complicetur: tunc illi per interna occurrendum, et istius per externa, sanatio differenda est. Sub eorum vero, quae ad psoram simplicem conducunt, usu, non alia, quam ea, quae sanum in aliis hominem decet, vivendi ratio requiritur; nec ulla, quae, si balnea rerumque infectarum depositionem excipiamus, ad curam praeparent, vel psorae retrocessionem impediant, indicantur auxilia.

Insignis eorum, quae ad psoram laudentur, est numerus; sed, praeter summam munditiem: pauca in malo simplici sufficiunt, interque ea, *sulphur* et *mercurius* praeferri merentur. Primum igitur totius corporis superficies ope balnei vel communis, vel sapone remisti, ab immunditie ichorosa et a crustis depuranda, aut prope saltem cum spongia abluenda, et ad istas, donec decidant, fovenda est. Nil juvat, prius, quam adhibitis per aliquot jam dies remediis, apud pauperes, quibus copia vestimentorum non est, tum haec, tum lintea mutare; quod tamen post tres, quatourve frictiones necessario suscipitur. Sic et omne cum infectis commercium, rerumque ab istis tractarum usus fugiantur opor-

tet. Sub cutis plenitudine majori, ac ardore, pruritu ex eodem insigni, scarificatio praemissa conducit.

Ipsum vero *sulphur*, tum vaporis, tum balnei, tum unguenti sub forma, aequali cum successu adhibetur. Non parva interim ab hoc ultimo, ex foetore, et maculis ad lintea relictis incommodo sunt. Vapor sulphuris sub ipso psorae principio, et cum pustulae exiguae ad partem comparent, cum debita cautela, aliquoties in die adhibitus, ulteriorem hujus morbi progressum praescindit. Pauperiorum vestimenta ac lintea in acre aperto hoc fumo impraegnata ac furno demum calidori commissa, egregie durgantur. Sub thermarum sulphurearum defectu, vel hepar pulphuris ad uncias fere duas, — vel calcis aeque ac sulphuris libra una, in aquae fluviatilis mensuris septem vel octo decocta, pro balneo, adhibentur. Unguentum ex pulvere florum sulphuris uncia una cum axungiae recentis quantitate sufficiente, vel si pinguis cuti non conducat materia, cum ovi vitello, praeparatur. Sunt, qui huic unguento salis ammoniaci, vel hellebori albi drachmam unam aut alteram adjiciant; sed in

multis ab usu istorum in cute irritatio excitatur, ac solum jam sulphur bene tritum hic sufficit, si pars quarta, aut minor unguenti, prope ignem, quotidie ad noctem, nunc digitorum interstitiis, nunc carpo, nunc alias ad partes, illinitur. Tanta vero est sulphuris in viventem psorae causam potentia: ut corporis vel unam modo partem cum eodem frequentius unxisse, jam sufficiat. Hinc magnam sibi famam unguentum (N. L.), quod soli manus volae, ad nucis avellanae magnitudinem, affrictum, non parvo certe commodo, jam scabiem non raro dispergit, acquisivit. Vix interim nisi *sulphur* hic agere, ac vanae laudes, quod hoc unguentum psoram et *expellat*, et *dissipet*, nobis esse videntur,

Mercurius, sub quavis demum forma, aut cum adipe remistus, aut, salis sub specie, in aqua solutus, in psora causam, exterius admotus, cum aequali, ac sulpbur, nisi forsitan majori, potentia operatur. Interius, ad ipsam licet salivationem usque, porracto huic remedio, psorae (si modo haec, et non alia impetigo, suhfuerit), causa reluctari et visa; sed pauca hidrargyri portio exterius admota, uti *pediculos*,

tum capitis, tum pubis, sic et *acaros* in psora, veneni adinstar, mox trucidat. Ad meliora praeparata *unguentum album* (N, LVI.) omnino pertinet, quod ad fabae, vel avellanae magnitudinem quotidie ad loca indicata ilinitur; ac, salivationis sine metu, vel psora jam disparente (quod de aliis quoque auxiliis retinendum est) per quasdam adhuc dies subministrari oportet. Non absimiles et unguentum *citrinum* (N. XX,) et solutio marcurialis vel simplex (N.LI.), vel *phagadenica* (N. LII.) cum qua partes infectae semel, aut his quotidie laventur, in psoram effectus exercent.

Sed praeter sulphur ac mercurium, quamplurima, cum successu interim non semper aequali, contra sporam adhibentur. Huc inprimis pertinent decoctum vel succus tabaci nicotianae, balneum ex reliquiis a distillatione spiritus frumenti aqua vegeto mineralis, aqua maris, lixivium, decoctum rumicis acuti, inulae helenii, cum unguente ex eadem radice ac butyro parato, et alia; a quibus tamen, nt magis incertis, melioribus instructi, lubenter abstinemus. Observandum vero hic est, quod unguentorum sulphureorum sub

usu interdum novae ad cutem pustulae, quae ad psoram non pertinent, sed ab ipso unguento nascuntur, prorumpant. Has, unguento suspenso, balneum ex tepida dispellit. Interim non mox a psora exsiccata, medicamenta cito nimis seponenda, sed aliquamdiu post illam continuanda, — aut, si ex morbi semine ad cutem non integre destructo nova series pustularum eflorescat, resumenda sunt.

Si hominem, ut vocant, cachecticum, aut vitio quocunque alio laborantem, *psora recens* invaserit: non ideo in istius, ut quae *critica* non est, curatione cunctandum, ac summa malorum in eodem augenda est. Aliter se res habebit, si alia impetigo, psorae aspectu modo similis, sed indolis diversae (§§. 439. 440.), — aut si haec ipsa jam diutius in cute haerens, fonticuli aut ulceris artificialis quasi vices cum emolumento aegroti assumpserit; — aut si ipsius psorae stimulus, forte latens in corpore vitium scrophulosum, aut aliud, excitaverit: quo in casu, ut monuimus, vel symptomatica affectio cum remediis internis corrigenda, — vel psora ipsius effectus non specificus, sed fortuitus, per artificialem exulcerationem,

ac interdum per auctas alibi secretiones, supplendus est. Similia de ea, quae sanum alias hominem diuturuo jam tempore afflixit, psorâ dicenda sunt: ut quae, materiae suae, non ut specificae, sed ut ichorosae, ex pelle continuo resorptae, actione internis simul obest, ac simul. suscepto jam habitudinis jugo, ad illam derepente sanari sine damno non potest, quin praedictas sibi curationis cauteles exposcat.

Ex his vero artis praeceptis aut non satis observatis, aut prorsus neglectis, non pauciora, nec minus, ac ab impetiginum aliarum incauta tractatione, lethalia incommoda propullulant: quibus iteram ad regulas jam satis alibi (§§. 290. 326.) expositas occurrendum est. Cum vero morbi a psora male tractata et praepostere exsiccata oriundi, non ex ipsa psorae causa *specifica* ad interiora repercussa, sed ex repentina ichoris, habitudinis ad legas fluentis, suppressione nascantur: hinc nulla est ratio, cur *sporam*, foeditate, ac transitu in alios tam facili infamem, per *insitionem* aegrotanti communicemus; sed illa certe, quae sub exanthematum, impetiginumque aliarum infausta dissipatione commendavimus, sufficiunt.

ORD. II. GEN. V.

PSYDRACIA.

Definitio. §. 439. *Psydraciae* sub nomine, diversae apud Graecos affectiones cutaneae veniebant. Nos eodem pro significandis variae originis pnstulis, psorae (§. 433.) modo habitu externo, vix non similibus (§. 434) contagio plerumque carentibus, solitariis, ad basin rubris ac duris, in apice pellucidis, serosis, albescentibus, prurientibus, utemur.

Diversitas. §. 440. Numerosa; et distinctu difficilis hujus impetiginis familia est.

Nunc etenim non modo, communi psydraciis sorte, cum psora quoad formam conveniunt; sed a causis etiam viventibus, mox acri, quem vulnusculo inflicto instillant, succo, — mox ovulis, quae huc deponunt, — mox stimulo mechanico, tum plantis, tum animalibus summopere infensis, ad partes nudas, teneriores oriuntur: ut scilicet pustulae prurientes, ardentes, quas *culex*, tum *pipiens*, tum *reptans*, quas

pulex penetrans, tropicorum incola, vel et *cimex lectularius*, ac alia, non satis nota calidarum humidarumque regionum insecta inducunt; et quae pustulae dum, scabendo irritatae, sat largos primum ac elevatos tumores praesentant, post paucas modo dies in papulas vix a psora distinguendas mutantur.

Nunc acre *venereum* in cute psoram ae- **P. venerea.** mulatur, ac pustulas non tam prurientes, quam, noctis potissimum tempore, dolentes, universo in corpore, nec facie quidem excepta, producit.

Alias *hypochondriacis* solemne est pruritum **P. hypoch.** in cute, et maculas, et pustulas, a scabie vix abludentes, cum coeterorum symptomatum levamine, experiri.

Sed interdum post febres, sub morbo- **P. critica.** rum chronicorum decursu similia cum insigni aegrotantis emolumento contingunt: quae *psorae criticae* ideam frequenter dederunt.

In *scorbuto*, apud illos, qui carceribus, aut **P. scorbutica.** navibus angustis detinentur, aut in locis uliginosis, impuris, vitam ducunt, ad cutem pustulae oriuntur, quae, etsi psorae figuram ac pruritum habentes, non tamen a methodo in psora laudata superantur.

P. period. Interdum *periodice* ad pellem pustulae comparent: quae, sub imagine psorae, apud illas, quibus menstrua sistunter istorum quasi vices ac decursum absolvunt.

P. Artificum. Qui lanas impuras rancidoque oleo imbutas; *textores, sartores*, tractant; hi ad manus digitosque, — vel ad corpus universum, abdominali, aut scorbutico, aut alio ex vitio, impetiginem a *psora* diversam patiuntur (§. 436.)

P. ab immund. A cutis *immunditie*, et apud illos, qui lintea ob miseriorem conditionem cum aliis mutare non queunt, nec minus ab unguentis acriori cum oleo paratis, non raro pustulae, quae psoram fere referunt, ad cutem efflorescunt.

P. infant. *Infantes* non raro, vel a primis jam mensibus, vel dentitionis sub opere, universum per corpus, nec facie quidem excepta, a pustulis prurientibus, ac psorae aspectu, non indole similibus obteguntur.

P. plethor. Juvenibus, pubertatis sub principio, plethoricis, aut cursu luctaque exercitatis, — puellis, quibus menstrua aut instant, aut fluere recusant, rubentes saepe pustulae ad cutem, ac inprimis ad faciem, erumpunt.

Qui *Venere* abutuntur, hos ad cutem su- P. Neogamor.
)inde quasi psorae effectus ac pustulas ex-
)eriri ex observationibus constat.

In *senibus* interdum, ut herpes (§. 423.), P. senilis.
ic et psorae simillima impetigo observa-
ur: quae, remediis plerumque rebellis,
d mortem usque sub immani cruciatu
:ontinuat, atque indolem longissime a
)sora distantem manifestat.

In *thermis* forte calidioribus, ad omnem P. thermalis.
uperficiem pruritum ac pustulas, quae
)soram inexpertis referre videbantur, vel
n illis adeo, quibus nulla cutis vitia praei-
/erant, frequenter conspeximus.

Nec tam rarnm est, apud homines, vel P. ab acri.
crophulis, vel *rheumate*, vel alio demum acri
aborantes, similia in cute, vel ad certas
nodo partes, quasi vitio *locali*, vel ubique,
ıt in hypochondriacis, melancholicisque
ıegrotis, contingere.

§. 441. Vel ex sola jam specierum *psydra-* Causae.
iae (§. 440.) expositione, diversa illarum
um a *psora*, tum inter se ipsas; natura ac
)rigo intelligitur; ac plurimae ex illis,
quas omnes hic adducere vix licet, aliorum
)otius morborum *symptoma*, quam morbum

primarium constituunt. Neglectum interim causarum, quae talia in cute producun (§§.273.–276.373.), studium, ac affectuun qui, vel internorum, vel istius ex viti ad corporis superficiem se produnt, no observata distinctio, fecerunt, ut saepiu pro *psora* haberentur, et cum externis sin quovis respectu tractarentur impetigine quae, fontem *internum* agnoscentes, non p tuerunt non a tanto Medicorum errore fr quenter exacerbari, repelli; et quae m thodum ad psoram propositam (§. 438.) tam male sibi ipsis adhibitam, toties inf mem reddiderunt.

Prognosis. §. 442. Morborum, ex quibus suam tr hunt originem, psydraciae symptomatica sequuntur prognosin. Pauciores illae, qua ex primaria cutis affectione oriuntur, vi periculum agnoscunt. Quas interim pellen a multo jam tempore defoedavit, psydra cia; haec, remediis externis derepente sup pressa, sanitatem periculosa subvertit. E omnibus fere pejor est quae exsucca senun corpora consumit.

Cura. §. 443. Pro tam diversis origine mali (§. 441.), non una, sed multiplex medend

est ratio. Quae causam internam non gnoscit, et modo *localcm* in pelle affectionem constituit psydracia: haec externis olum tractanda est auxiliis, et pro originis differentia, sibi alia, aliaque exposcit. Molestos insectorum ausus, tum Africae, um Americae meridionalis populi averunt igne per nemora ac domos accenso, umoque tabaci, nec minus oleo, succisue plantarum diversis, quibus corpora uotidie inungunt. Praesentem ab ictu inecti dolorem, extracto vesparum apumue aculeo, cum aceto, limonum succo, leo, linimento volatili, theriaca, impoitis moderamur. *Penetrantem culicem* (§.440.), ub tropicis, cum acu solicite effodiunt, ac ineres tabaci ulceribus inspergunt. Quas utis impuritas induxit psydracias: has alnea tepida, cum sapone, vel hepate ulphuris remista dispellunt. Psydraciae *mptomaticae*, ut venerae, scorbuticae, etc. x aliis hujus operis locis repetenda est ura.

ORD. II. GEN. VI.

TINEA.

Nominum diversitas.

§. 444. Herpeti (§. 420.) affinis fere, sed a partem capitis capillatam, vel ad facien defixus, ac aetate infantili magis propriu est morbus, quem Veteres, *achorum fav rum, ulcerum capitis manantium,* — posterior vero tempora, *lactuminis, crustae lactae, scabie leprae capitis,* ac *tineae,* magis barbaro adhu nomine salutarunt.

Definitio.

§. 445. Interim hoc ultimum, seu *tinea* civitate jam potitum nomen pro impet gine retinemus: quae in ulcusculis pru rientibus, serpentibus aut capitis, aut fa ciei, humorem viscidum, copiosum a foetidum, in coagulum fere mellenm pro perantem, fundentibus, mox crusta fria bili, granosa ac molli, mox duro, cras siore, cinereo quasi cortice, abductis consistit.

§. 446. Capillatae partis ad caput affectio, **Divisio.**
tenuissimis foraminibus cutem perforans
unde glutinosus humor excernitur, *achor* **Achores.**
Graecis dicebatur.

Favus autem vocabatur simile fere *achori-* **Favi.**
ous vitium: cum foramina meatuum, unde
humor manabat, majora, *apum favis* respon-
lebant.

Tineam adesse docebant, cum sanies ex **Tinea.**
cute cranii capillata exstillans, ad pilorum
radices, in crustas friabiles, aut tenaces,
ac albas coiret.

Si, qua ubera sugunt pueri, aetate, ad **Crusta lacteas.**
genas istorum prius calentes, rubentes, **tinea faciei.**
splendentes, vesiculae nascerentur pru-
rientes, ac flavae, quibus disruptis ichor
effluens in crustas friabilis, ex flavo luteas
cum pruritu ac dolore cogeretur, *lactumen*,
crustam lacteam appellarunt.

Rebellem magis *tineam*, et quae ad ossis **Tinea maligna.**
usque substantiam descenderet, cariemque
excitaret, *malignam*, — quae plurimum
ichores effunderet, *humidam*, et quae duras **Humida.**
ac fere saxeas modo crustas offerret, hanc
siccam nominarunt. Non interim tam di- **Sicca.**
versa mali, quam nominum natura est;
ac sede magis, aut aspectu, atque gradu,

quam indolis ratiene, in illo nascitur differentia.

Symptomata. §. 447. Qui achoribus aut favis subjiciuntur pueri, his pruritus inter capillos mo-
Achor. fav. lestus, cutis tensio et ardor, vel et porrigo praecedit; nec rarum est, glandulas lymphaticas circa collum et occiput his tumere, ac tensionem, dolorem ab attactu, inferre, Apud alios cephalalgia hos affectus annunciat. Augetur jam pruritus et scabendi necessitas: quo sub opere a digito aegrotantis aut *tumor* latus, calescens a tensus, aut *papula*, seu *pustula* inter capillos percipitur. In illo, vix ulcus, sed dilatat quasi canaliculi, seu ductus folliculos ostiolum, ex quo humor glutinosus lent distillat, conspicitur, in ista, quae tuberculum super cute elevatum, circumscriptum folliculosum, pisiforme, vel conicum, ad basin satis durum, cum apice molliore, albescente constituit, liquor albidus, flavesceus continetur: quem foramine ampliori, aut exeso, aut exilibus, subrotundis excrescentiis obsesso, inaequali, foetentem, ac pigrum eructat. Hic ichor vicinos inter capillos effusus, impura quas

palude eosdem inundat; mox ab aeris attactu coagulatur, ac pilos, quos amplectitur, conglutinans, mox tubera crustosa, exterius squamosa et sicca, interius molliore, granosa, quasi cerea, putrescente materia repleta; ac securum fertilissimumque pediculorum nidum efformat.

Si plures ac sibi vicinae, aut confluentes forte pustulae capillitium defoedent: tunc uberiori ex fonte destillans ichor vicinas plagas sub tecto crustoso abcondit, aut, picis liquefactae super cranio effusae adinstar, qua late patet, capillatam, et frontis adeo vicini regionem obducit; ichoris unda, quae sequitur, primam, jam solidescentem, secundam, tertia, repellit, findit, ichore novo fissionem replet, incrustat, ac singula in durum, squamosum, interjectâ capillorum substantia horridum, crassumque coperculum compingit. Interea latens sub isto sanies subjectam pellem aggreditur, capillorum radices hinc inde effodit; vix tamen bulbos istorum, sed cellulosam magis telam vicinam erodit, consumit ac, si forte virus venereum accedat, sub dolole atroci, nocturno, vel ipsis calvariae ossibus perniciem minatur. Hinc major Tineae.

hoc sub vitio inquietudo, ac pendens ab ista nutritionis defectus maciesque, — apud alios: vix magna salutis laesae symptomata occurrunt. Interdum locum vix tinea mutat; sed in situ eodem aut sicca, aut humida, vix aucta, persistit, seceduntque pili, quos alba in quibusdam lanugo restituit.

Tinea faciei. *Tinea faciei*, seu, ut male satis vocant, *crusta lactea*, in pueris sextum vix aetatis mensem adeptis, vel ultra annum haud natis, — interdum, licet raro, et tardius, occurrit. Infantes haec affectio prehendit, qui, *dentitionis* sub opere versantes, albidiori, subrotunda, ac pingui simul facie, genisque profunde, aut ex flavo rubris instruuntur; qui scrophulosis ex parentibus descendunt; qui lautius et lacte crassiori nutriuntur. Utplurimum ad genas, non raro ad frontem, species haec tineae principium sumit, et sese calore, rubore, splendore, ac partis pruritu manifestat. Mox pustulae, parvaeque, nunc latae, nunc acutae vesiculae, liquore pellucido, ex albo flavescente repletae, efflorescunt. Hae, vel sponte, vel scabendo disruptae, tenacem, flavum, et in crustas ex luteo

subrubras, friabiles abiturum liquorem effundunt. Interea novus mox ichor primo succedit: qui mollem fissumque jam corticem penetrans, ac per loca declivia decurrens, haec ipsa obducit, ex alio propinquae pustulae impuro fomite augmentum sumit, et in larvam, hinc flavam, obscuram illinc, densumque in corticem mutatus, modo genas ac mentum, modo faciem, exceptis oculis, universam, sub insigni infantis pruritu, inquietudine, ac non sine corporis pendente ex istis macie, defoedat. Nec tamen palpebris ubique parcit hic morbus; aut ad partes longe alias, ad aures, ad artus, vel ad truncum non divertitur: quin ideo vel minimam aut in facie aut alibi cicatricem relinquat. Cum aliqua *periodo*, tum eruptio, tum exsiccatio pustularum in multis contingit, atque tot fere dies ad primum, quam ad secundum hoc opus consumuntur. Eruptionis sub stadio, vegetior ac hilarior puer esse, — cum pustulae siccantur, languere, observatur. Eundem infantem *bis* haec ipsa affectio tenuiſse observata est; sed tandem, sub urinis, ut febis illae, foetentibus, copiosis, sponte, licet tardius, disparet.

Causae. §. 448. Aegritudinis tam late inter primae aetatis homines extensae causas vix satsi perspicimus. Nec etenim parentum, nutricum hic vitia vel ubique praecurrunt; vel tam certe prolis sanguinem, ut vulgus credit, inficiunt. Nec in ipso hoc vitae exordio, sub victu tam simplici, ac mente a pathemate fortiori tam libera, humorum tanta, ac volunt, acredo supponitur prudenter. Contagia in tinea tum capitis, tum faciei, si veneream illius aliquando originem excipiamus, non firmo satis argumento nituntur. Accedit, quod tinea faciei, dentitionis vix absoluto negotio, vel sponte dispareat; quod illa capitis, modo paucis adultis pubertatis a tempore, nisi lue venerea detentis, adhaereat; et quod tinea communis externis, plerumque sine damno, remediis, quod interna vix unquam possunt, tollatur auxiliis. Veteres, ut ubique, sic et in chorum favorumque explicatione, ad *bilem*, — Recentiores ad *mucosos, acidos, acresve humores*, pro more saeculi confugerunt; sed quo subtilius his in rebus ratio cinari, — co minus ad lectulum feccisse videbantur: ut tandem ipsis a medicis, difficultatum curandae tineae

pertaesis hic labor vetulis ac empyricis hominibus committi debuerit. Istorum ausibus instructi, non pauci morbum, de quo agimus, non ex fluidis, ut pridem, sed solius corii capillati ex vitio locali, curationis externae melioris successu suffulti, derivarunt.

Jam solus hic experientiae sermo, seu rerum eventus pristinae lopuacitatem theoriae abunde refellit; sed cur demum vix gremio emissus puer tot morbis ad caput inprimis laboret, et cur tinea tum istius, tum faciei, ad certos fere vitae humanae annos limitetur: hoc, sicut obscurum, ita perscrutatione medentis indignum non est. Major capitis neonati ad corpus coeterum proportio, vasotum cerebri, calvariae totius, majora lumina, hanc supremam hominis partem prae aliis eo celerius, quo vicinior est ortui, nutriri, ac humorum quantitate uberiori perfundi, demonstrant. Hanc naturalem capitis plenitudinem in prole jam utero exclusa saepe augent tum velamenta, quibus illud obruitur calidiora, tum fasciae, quibus pueri corpusculum etartus tam stricte involvunt, at alia circulationi humorum per ista, op-

posita obstacula. Accedit magna parvulorum multorum voracitas, ac lactis uberioris et nutriente principio ditioris sat felix digestio: quae specialem vasorum capitis repletionem in multis augere, ac ad morbos ex ista, praedisponere valebnnt. Quo vero tempore dentitionis ingruunt molestiae, nemo est, qui ex capitis calore aucto, ex rubore genarum, ex salivae ac muci uberioris effluxu, ad majorem hac in parte irritationem, et humorum ex ista pendentem derivationem concludere recuset. Quid vel sola partium sensibilitas adaucta in producendis ad cutem morbosis secretionibus valeat, jam satis evicimus (§§. 228. 274. 276. 359. 373. 386. 394.); ac illa, cum indicata jam vasorum capitis repletione, istorum vires excedente, tum frequentes encephali sub aetate infantili hydropes, tum innumeros aurium, oculorum, oris nariumque affectus, tum denique singularem systematis lymphatici hac in parte irritationem, ac secretionis in cute, tum capillata, tum ipsius faciei, vitia, ad certam modo aetatem restricta, non parum illustrat.

Interim non unam ideo ac eandem semper istorum originem subesse dicamus; Venereae, quae adultos, vel et ipsos infantes divexat, tineae exempla, — causarum, quae porriginem inducunt (§. 416.) auctoritas, — pediculorum noti effectus, materiae morbosae facta ad caput metastaſis, — scrophulos a haereditaria dispositio, diversam impetiginis, de qua agimus, scaturiginem abunde demonstrant; sed hoc unum, communem scilicet tineae tum capitis tum faciei, causam plerumque non internam, sed universo nunc capiti, nunc corio capillato, nunc dentium viciniis fere propriam ac *localem* esse, ex dictis eruimus. Quae ex retropressis, ut ajunt, vel proficuis forte alio sub morbo tineis, ad comprobandum causae illarum *internam* originem afferuntur, exempla: ea non aliam plerumque, ac de psora vetusta, vel complicata, praepostere topicis remediis exsiccata attulimus (§. 436.), explicationem admittunt, ac fallaci nimis argumento superstruuntur. Forsitan haud aliter sensilioris, pinguesve infantes ac pueri, qui lautius nutriuntur, ad caput, lymphaticum, concrescentem ichorem, — qaam

arbores junioris solo fertili commissi ad corticem sua *gummata*, plorant; et accedens his succi nutritii divitiis, dentitionis ab opere, irritatio, in tineris pusionibus ad faciem vesiculas crustasve, — in pueris sub immunditie, pediculorum inter capillos stimulo. nisi narium haemorrhagiae, coryza. aliique fluxus, aut citius forte corporis incrementum, materiam divertant, achores, favosque producit. Si pauperum non minus, quam divitum progeniem hi morbi invadant; cogitetur oportet ex pane secalino non pauciorem, quam ex tritico nutrientis copiam materiae a sanis hauriri; nec egestas parentum, quod sibi, hoc parvulis dilectis, miseriarum ac laborum adhucdum ignaris, detrahere consuescit. Lac igitur nutricis adultae vel crassum, copiosius ingurgitatum, si a pueri sugentis ventriculo superetur; non ob viscidum: aut acidum, quem sanguini abhinc induci contendunt, mucum, sed ob nutrientis, quo abundat, principii exuberantiam, ad crustam quam lacteam appellant, infantem disponere dicendum est. Urinae, hujus morbi sub fine excretae foetor nec ubique se manifestat, nec

magis de mali causa per has vias ejecta, quam de turburam praegressarum effectu testimonium largitur, ac in genere tum sudorum, tum urinae, ut alterius, morborum sub fine secedentis materiae vel odor, vel alia conditio, de morborum causis sat aequum ferri non sinit judicium (§. 7.)

§. 449. Ad secundam valetudinem puerorum, capitis impetigines plerumque contribuere, opinio est vulgi. Nec vulgus tam saepe, ac medici opinantur, de morborum successibus judicando, a vero aberrat. Non quidem in eo, qui sanus est, ut sic esse continuet, requiritur morbus; sed talis est *multorum* infantum voracium, succiplenorum conditio ac vitae modus: ut a nutrientis principii copia, nisi corporis incremento sat rapido, vel aurium, vel narium alvique fluxu dissipetur interdum; cellularis tela omnis subcutanea, inprimis ad collum ac faciem mire turgeat, et succis, a vero adipe distinctis, infarcta, cruoris motui per laxa vascula potenter resistat; aut data quavis occasione, vel sponte, contentos humores, ac humana quasi gummata regurgitet. Quod si talia contingant: Prognosis.

mox major in pueris hilaritas, ac functionum oppressarum libertas observatur; quae singula, dum salutari huic exuberantis principii nutrientis stillicidio per artem, vel repente nimis, vel sine quovis ad causam respectu, resistitur; cum damno — non ob retentam, quae corrupta sit, materiam, sed ob luxuriantem, quae consumi omnis a corpusculo sat cito non possit, nutrientem materiam, languebunt. Si aliam et complicatam magis originem, ut veneream, metastaticam etc. haec impetigo agnoscat; tunc utique, sicut topica remedia non sufficiunt: ita, donec ipsa morbi causa superetur, periculosus eorum usus esse potest. Sed vel communissima, simplexque tinea, si diutius persistat, ob continuos pruritus ob vigilias, inquietudines protractas, interdum vero ob nimiam succi nutritii per larga haec ulcera jacturam, debilitatem ac maciem, vel et lentam febriculam inducit; qui tamen ipsi effectus, licet aperte morbosi, ob contractam jam forte habitudinem, sine damno derepente auferri non queunt; vel, si hoc ipsum tentetur: tum asthmata, hydropes, tum viscerum glandularum infarctus, suppurationes, metastases, coecitates, ac tabem ipsam relinquunt.

§. 450. Hinc primus hujus morbi signis Cura.
ccurri, causasque illius latentes investi-
ari oportet. Si venereae, scrophulosae,
ut alterius symptomaticae affectionis in-
icia compareant: ad primarii curationem
norbi veniendum est. Si ex lactis cras-
ioris, voracitatis ac plenitudinis effectu
aec vitia oriantur: tunc ubera mutanda,
ıctis copia gradatim restringenda, trauspi-
atio promovenda sunt.

Quibus caput ab ulceribus manantibus, Tineae cap.
ut a tinea affectum est: his primum,
ictus moderatus, corporis exercitium, ac
umma capitis mundities imperanda, ca-
illi, quin frigus repentinum noceat, re-
cindendi, radendi, ac pediculi, si abun-
ent, cum axungia, vel sapone molli ac
lbo, cui olei distillati, vel anisi, vel la-
endulae guttae aliquot adduntur, — cum
utyro, seminibus apii petrosellini, in
ormam unguenti, remisto, — aut cum
emine sabadillae, cucuphâ, quae caput
rcte circumdet, recepto, per noctem ali-
uoties impositis necandi sunt. Jam vero
rustae, quae curam ulceris manantis im-
ediunt, emolliri, ac, ut decidant, prae-

parandae sunt. Favorum achorumque illa difficultatem non afferunt; sed vel prae dictis unguentis, vel decoctis emollienti bus jam cedunt. Ast crustas tineae rebell fere saxeas ac profundas, unguenta so vix penetrant; et pars exterior ac duri illarum cum novacula caute radenda, a ferenda est. His praestitis, cataplasm (N. LIII.) molle, ac tepidum continuo in ponimus, et quotidie, donec omnes fe crustae deciderint, renovamus. Alii, s lutione mercurii sublimaticum pane in c taplasmatis formam redacta, alii, arcan quondam, ex bufonibus calcinatis pulver hoc scopo utuntur: quorum primum, gl tinosum nimis, — alterum, nullius vi tutis esse remedium, experientia aliorur testatur.

Patentia nunc ulcera cum urina recent ac sana quotidie lavantur, ac mox unguen to populeo, vel unguento *albo* (N. XLVI. aut *rubro* (N. XLIII.), aut demum citrin (N. XX.) mercuriali, obtecta, tali method simplicissima ad sanationem perducuntur Aliis, solutio phagadaenica (N. LII.), au simplex mercurialis (N. LI.), vel decoctum tabaci, rebelle ulcus depurat. Si dura quae

lam locà his auxiliis domari non possint:
iaec ipsa, vel unguento simplici, cui octa-
a pars pulveris cantharidum remista sit,
el caustico interdum remedio, ut butyro
ntimonii, cum aequali spiritus sulphuris
ortione, vel et lapide infernali pruden-
er tangenda, et mox carptis filamentis,
uibus butyrum simplex illitum sit, obte-
enda, — cum vero eschara deciderit, cum
ngunto Egyptiaco, vel mercuriali albo,
el rubro, depuranda, ac tandem ad cica-
ricem perducenda sunt. Totius ulceris
xsiccationem aqua saturni, vel calcis tan-
em sine damno coadjuvat.

Non tamen omnis sic tinea sine crudeli
iliorum evulsione ad finem constantem
erducitur; ac in casu mali pertinacioris,
d hoc demum recurrendum est subsidum.
i paucas modo capitis plagas occupat ti-
ea: tunc volsella capillis prope radiccs
pposita, hi ipsi cum bulbis extrahendi
unt. Si nimis extensa est affectio: tunc
x pice alba, ad ignem liquefacta, cum
auxillo farinae secalinae, ac olei oliva-
um, emplastrum paratur: quod linteis,
ligito vix latioribus, sat longis, hinc plu-
ibus, commissum, ac leviter calefactum,

tineae, resectis prius capillis, imponitu
et post horam sine impetu, ac lente, cu
sat multis, qui huic adhaerent, solutis ja
a morbo, capillis detrahitur, ac pro
nota iterum aliquoties imponitur. Ali
emplastrum ex pice nigra plures per di
his crustis imponunt, atque illud cum isti
ac pilis repente detrahendo, caput omn
cum impetu quasi decorticant. Hanc m
thodum non parva saepe partium insequ
tur inflammatio: quam butyro; betae f
liis inuncto, sedare contendunt, et qua
interdum venaesectione ac aliis indigeb
auxiliis.

Alia quidem, ut diximus, in tinea pr
maria vix indicantur, qum *localia* remedi
Interim in adulto jam malo vel fonticulu
vel alia, per emplastrum vesicans ad nu
cham, ad brachia, vel per corticem thime
lae inducta exulceratio, vel et alvum pur
gans hinc inde remedium, ac pulvis ant
monialis ex aethiope (N. LIV.), aut alte
ex sulphure antimonii (N. LV.) ad securi
tatem majorem, commendari merentur.

T. faciei. Ad *tineam faciei* quod spectat, ea quidem
quod vel sponte tandem dispareat, a
damna vix habeat, remediis, ut illa capi

tis, violentis non indiget. Interim cum
continuus pruritus, ac vigiliae infantem
disturbent ac emacient: in causis hujus in-
commodi (§. 448.) auferendis, et ad citio-
rem, quam quae a natura praestetur, mor-
bi curam obtinendam, auxilia requiruntur.
Experti et clari in arte Viri consilio, a
multis jam annis hoc rerum in statn con-
firmato nos quoque *jaceam*, seu *violam tri-
colorem* hoc in morbo tentavimus, ab variis
in casibus haec planta spem nostram im-
plevit; in aliis, vix tantum praestitisse est
visa. Exhibetur vel *recens*, in lacte decocta
(N. LVI.), quod mane ac vespera infanti
porrigitur; vel *sicca*, in pulvere, ad drach-
mam dimidiam quotidie: quo sub usu tum
alvus non raro, tum inprimis urina, cum
foetore, qualem jam descripsimus apud
varios cum fructu, moventur. Foliorum
quoque *farfarae tussilaginis* decoctum, omni
bihorio ad unciam dimidiam per menses
porrectum, alterius sibi Viri laudem, quam
in scrophulis jam dederant, promeruit; ac
de primulae veris saturato decocto similia,
a nobis necdum tentata, referuntur. Plura
interim, quae, tempore *longiori* porrecta,
hoc in morbo utilia dicuntur, an hic ipse

vel sponte vel per artem recesserit, nobis
dubium relinquunt. Externis hac in tinea
remediis vix locus est; et quae illam exsic-
cant, cum damno admoventur. Fortiori
tamen a crustis durioribus tormento vel
malvae decocto, vel lactis cremore dulci
occurrimus, ac simul alvum cum syrupo
cichorei cum rheo, vel cum manna, sine
stimulo movemus. Si utriusque sub ti-
neae decursu, vel ob incautam medelam,
vel ob alias rationes, alterius forte mali
pejoris symptomata occurrant, et ab illius
suppressione pendere videantur: tunc ha-
bita tum causae supprimentis, tum prae-
sentis affectus ratione, ex traditis in casu
simili praeceptis (§§. 290. 326.) consilium
petendum est.

ORD. II. GEN. VII.

LEPRA.

§. 451. Vix una ex descriptis hucusque impetiginis peciebus existit, quam Veteres, et aevi medii Scriptores, non modo cum fortius urgeret, sed et mitiori sub habitu, interdum non declarassent pro morbo, quem nunc veris ac distinctis coloribus depingere, ob hujus raritatem, tam ardui res laboris est. Etsi vero haec ipsa difficultas in sermonis apud Antiques de *lepra* obscuritate, in *Arabum* garrulitate taediosa, ac in *Arabistarum* hos coeca fide excribendi consuetudine fundamentum agnoscat; insignis tamen symptomatum, quae illam, vel ut futuri *indicium* morbi, comitabantur, vel ut frequentior effectus, circumfluebant, copia, — ut in altera nunc *lue*, quae *lepram* in Europa paulatim excepit, ad imaginis manu Veterum delineatae ambiguitatem summopere contribuit. Vel sola cutis macula, vel pilorm defluvium, vel porrigo, vitiligo inprimis, herpes siccus, vel Notio.

squamis, tuberculis, ulceribus obsessae pellis conditio, quin solae in cruribus varices, suspicionem de *lepra* apud eos movebant: apud quos, vel ob contagii perpetui, vel ob causae communioris ac in plurimos eundem ad ſinem conspirantis rationem, impetigo leprosa cutaneorum et principium et ſinem morborum formare solebat.

Interim vix tanta rerum confusio ex Veterum hoc de morbo doctrina nasceretur; nisi infelix eorundem de *quatuor humoribus* theoria, et insignis Doctorum in morbo prorsus eodem, nunc ex formae, nunc ex solius coloris diversitate, subtilius distinguendo pruritius accessissent. Sed et illud non parum hujus morbi historiam obscurat; quod, sicut semina vegetabilium diversa, hoc sub coelo, plantam inermem, — in illo, fruticem altiorem, effingunt: ita *leprae* contagium, aut fomes, hac terrarum in parte, sub ista, — alibi, sub alia magis, forma excreverit; quin verus atque constans morbosi floris character ex Veterum laboribus sat tuto ad nos usque pervenisset. Sic *venereae* quoque luis symptomata, sub coelo multum di-

verso, insigniter inter se differunt, ac morbos observatori incauto, ac originis primariae ignaro, fere quosvis mentiuntur. Quo vero tempore ultima haec lues Europam invasit, non mirum est, si tum istius, tum declinantis tunc *leprosae* affectionis, quae plurimum inter se conspirant, symptomata, a multis commisceri, et aegritudine ab una, ad alteram transferri videantur: quae singula sine dubio morbi apud nos quasi dispersi ac cessantis reliquias cnm temporum obscurorum descriptionibus conferre, opns perdifficile nobis redderent; nisi Viri eximii susceptus nuder, *de lepra Occidentis*, utilissimus labor hoc sibi pensum assumere felici cum ausu voluisset. Nos quidem morbum, quem *Elephantiasin* Graeci dixerunt, semel ipsum, — sed oculo juvenili, in Veterum monumentis necdum satis versato, ac brevi temporis concessa mora, conspeximus; quam vero *lepram* hi proprie vocarunt, hanc pluribus exemplis inpressam mente tenemus.

§. 452. Morbum tam proteiformem angustis definitionis cancellis circumscribere, res ardua est nimis. Nec enim natura, sed re vehementiae modo gradu sedisque Definitio.

ratione, *Arabum, Graecorumque lepras* inter se differre putamus; et innumera symptomata, quae diversos apud Populos, atque sub coelo eodem, aegritudinem eandem, alia aliaque, circumdant, constantiam vix ullam, — sed cujusvis fere morbi atrocis phoenomena, ordine nunc isto, nunc illo disposita, in hac una ostendunt.

Quodsi tamen ad praecipua hujus tetrae affectionis signa diagnostica sub variis *leprae* formis respiciamus: hanc dicemus atrocissimum impetiginis genus, cute aut *vitiligine* (§§. 402. 403.) *diffusa*, — aut *piscium* quasi *squamis, ulceribusque crustosis, orbiculatis, pertinacibus*, — aut demum *tuberculis nodosis*, ad faciem inprimis, ad manus ac pedes, inquinata, insigniter pruriente, aspera, rugosa, unctuosa, lividaque, cum dispnoea, voce rauca, nasali, morositate, anaesthesia ac stupore: salacitatae morbosa, alvo sicca, pedis deformitate, tumore alephantino, ulceribus profundis, ad ossa, articulos, sub pauco dolore, extensis, haec ipsa separantibus, foetore, ac aspectu totius horrendis.

Differentiae. §. 453. Haec vero (§. 452.) totius aegritudinis tum lenta primordia; tum limitatos

ad cutem quasi solam progressus, tum summos ex ista in universum systema furores generatim concernunt; nec ubique tam atrox erat leprae natura, quin illam, quae *psorae* ferocioris in modum incederet, pro morbo ab *Elephantiasi* diverso complures declararent. Qui interim considerat, morborum incrementa, tam coeli, victus. quam diversae apud homines constitutionis ratione, quamplurimum differre, ac in ipsa *Graecorum Elephantiasi* saepe cutem non aliter, ac *Arabum* in *lepra*, ulceribus foedari: non difficulter hic sibi persuadebit, inter morbum utrumque non aliam, quam vehementiae in *Elephantiasi* majoris differentiam intercedere (§. 452.).

Non tamen ideo vana est *leprae* divisio, qua hunc morbum diuturnum tum in diversa sua stadia, — tum in praecipuas varietates, quibus corporis aut modo partem (*L. localis*), aut omnem compagem (*L. universalis*), aggreditur; — aut superficiem commaculat, exasperat, obtundit (*L. alba, s. Leuke Graecorum*); — aut eandem exulcerat, ac crustis squamisque defoedat (*L. squamoso, L. Graecorum*); — aut pellis omnem, cum subjecta adiposa, substantiam in tubera

nodosque attollit, corrugat, enervat (*L. Elephantiasis. L. Arabum*); — aut, ad manuum, pedumque articulos conversa, ea in crassas ac informes columnas infarcit, stupefacit, corrumpit, ac separat (*L. Elephantia*); — aut denique in simplicem, vel cum aliis affectibus complicatam (*L. rubra*), distinguimus.

Morbi historia. §. 454. Ut impetiginum, quas novimus, crudelissima, sic inter omnes antiquissima, ac coeli ardentioris, Indiarum, Aethiopiae, Arabiae, Aegypti, primogenita quasi morborum filia, est *lepra*. Hic etenim locorum, quod Scriptoris tum sacri, tum profani, ex vetustissimis, indicarunt — sed forte et ad frigidioris septentrionalis oceani litera, exstructum primitus, et ad nostra usque tempora intactum, figitur dirissimae hujus luis habitaculum. Ex Aegypto haec in Asiam ac Graeciam, ob mutui commercii rationes forte prius, quam alias ad gentes, migravit: sed quo sibi tempore Romani Orientem Victores submiserunt, per Italiam haec pestis ac per omnem Europam propagata est. Vix interim temperatum hoc orbis solum peregrino morborum semine diutius favere, sed et ipsum

in illo, nisi alio, recenti, suffultum, languere ac suffocari videbatur: cum primum pietatis ambiguae instinctu Orientem visitandi, ac demum hac parte terrarum potiendi commune Europaeis desiderium, hanc stragem Populorum, donec, altera, non minus peregrina, eandem imperio expelleret, vevocasset. Eo scilicet à tempore, si modo pauca, quibus infaustum illud leprae seminium adhucdum adhaeret, loca excipimus, vix multa hujus morbi provecti exempla in Europa occurrunt; sed novae infectionis pericula ex incauto cum populis hac ac lue notatis commercio instare, infelici parentum nostrorum sorte admoniti; veremur.

§. 455. Stadia hujus morbi (§. 453.) ex symptomatum successione, ac leprae tum principio, tum incremento manifesto, tum summo fastigio, divisionem admittunt. **Signa prodroma.**

Quae a fomite hujus luis suscepto contingant; non minus ea, hoc ipso, ac viis, per quas corpus ingreditur (§. 460.), obscura sunt et dubia. Lassitudinem generalem, morositatem, horrores cum caloribus ac *aestu interno* commistos, aut interdum *quar-*

tanae quasi typum observantes, *formicationis* inter cutem carnesque, inprimis *faciei*, *sensum*, et locales adeo affectus, hic plures accusarunt; sed morbi tam lenti sub decursu, forte plura, quae ad ipsum non spectent, contingunt; nec leprosus a febribus, aut ab alio contagio prorsus immunis videtur. Interim recens adhuc morbi virus febrem interdum accendisse, et per hanc ipsam subinde cum impetu ad cutis superficiem mox depositum fuisse, observationes tum aliorum, inprimis de lepra *elephantia locali* (§. 458.), — tum propria de lepra *squamosa* (§. 457.), testantur.

L. acutae hist. Sic, elapso vix anno, foeminam triginta circiter annorum hoc ad *Clinicum Institutum* suscepimus: quae duarum licet jam prolium mater, nec tamen in vita fluxum experta erat menstruum, et lochia paucissima post partus excreverat. Haec, per quadraginta quinque jam dies, a febre, ac simul ab impetigine crustosa, squamosa, universam ad cutem, correpta, nosocomium petierat. Faciei rubor insignis, ac plurimae tum in ista, tum ad partem capitis capillatam, ad collum, pectus, abdomen, dorsum, extremitares, crustae, tum fla-

vae, tum subnigrae. Inter istas, cutis undique sulcata, aridissima, hinc inde fissa, a squamis majoribus, cinereis obtecta. Dolor ingens, et calor ad attactum tam insignis, ut similem nobis nunquam in aegrotante alio observare contigerit; tumor pedum, ac genum inprimis, dolentissimus; arteriae centum et triginta ictus, minuto primo, interdum plures, durissimosque et contractos obsolvebant. Tres igitur venaesectioues brevi temporis intervallo instituae, nobis sanguinem denso corio obtectum obtulerunt. Ingens squamarum copia quotidie in lecto reperiebatur, et quo loco cutem deseruerant: eo rubor ac cruda quasi caro, non ulcus, subjacebat, humorque tenax ac foetidus stillabat. Quamplurima hos ad aesius extinguendos porrecta sunt, quae hic omittimus, tum interna, tum externá remedia, ac in balneum aegrotam demisimus frequenter, hoc effectu: ut trium fere mensium, a quo Clinicum petierat, intervallo, ab atroci hoc morbo restituta, sine ullo pellis vitio, ad suos redierit laetabunda.

Plerumque febris nulla hunc morbum aut praecedit, aut, si finem excipiamus,

comitari videtur. Incipientis vero tunc morbi signa ab aegrotantibus celata, vel, ad partes obtectas istorum collocata, vel nimis exigua, vel pro varis aut naevis declarata, ac saepius nullo aegritudinis sensu sociata, medicorum haud raro cognitioni subtrahuntur. Altera judicii difficultas huic primae, ex ipsa signorum multitudine, et significatione ambigua aliquando accedebant. Nunc etenim lentigines, nunc panni, nunc macula rotunda vel alba, vel rubra, subflava, vel et nigra, pruritus expertes, — nunc porrigo alopecia, aut ulcus, aut alia, hanc labem, — in aliis, modo simplicem benignumque cutis morbum indicabant.

Praecipue vero macula, plerumque una, vel et plures, figurae potissimum rotundae, aut parum, aut nihil elevatae, ad faciem, axillas, pel pubem, vel ubique sub descripto colore, — ac vitiligines (§. 403.), extensionis nunc minimae, nunc lenticularis, aut interdum amplioris, — dum ambitus earundem vel in latum, vel in profundum, nunc citius, tardius augeretur, — dum pili, si quos fundus macularum haberet, aut subtiliores, breviores, rariores,

lanuginosi, aut albi redderentur, vel et protinus defluerent, — ac demum cum locus hic inaequalis, depressus, aut, acu perfossus, vel igne tractatus, nequidem *sensu* consueto gauderet, negritudinis latentis testimonium dederunt.

Color igitur in cute, aut partis, aut corporis totius, mutatus, ac *sensus* in macula recenti, *decrementum* — in adulta, atque profunda, *abolitio*, si adsint: potissimam in lepra diagnosin constituunt. An deficiens aut macula, aut anaesthesia, lepram semper excludat? hoc major, ac nobis esse potest, experientia docebit; nec in lepris, quas vidimus, tam scrupulose ac forte decuisset, cutis omnem superficiem examinavimus.

Interim et aliorum signornm, simul scilicet collectorum, cum aliam originem non agnoscere viderentur, suo tempore non parva habebatur auctoritas. Ipsae certe *maculae* nunc a cute recedebant, atque, iterum iterumque redeuntes, superficiem, in parte vel ista, vel illa, jam interdum majores, elevatiores, magisque obscurae (panni), foedabant; nunc cum majori constantia sedem sibi vel unam, vel ad plura

simul loca defixam eligebant. Interdum non tam maculae, quampustulae, aut siccus ac orbiculatus herpes praecedere lepram solebat. Animi corporisque segnities insolita; morositas, facilis iracundia, vel in dolos, suspicionem, dispositio, — insomnia tristissima, terrifica, ephialtes, — lascivia insueta, ac major viribus coeundi potentia, — oculorum albedo obfuscata, turbata, vel rubra, aut livida, ac in nigrum declinans; figura oculi rotunda, *leonina*, — vox rauca, vel, rarius, acuta et subtilis cum anhelitus, foetentis; strictura, — narium, exterius rubrarum, livescentium, interna angustatio, vel ulcus, frequens sternutatio, et privatio olfactus, — faciei inflatio, cum magna validaque rubedine, ac pelle super fronte quasi tensa, et lucente, nodosa, aspectu torvo, — capitus, supèrciliorum ac menti porrigo, pilus rarior, mutatus alopecia, — sudoris foetor, alvi tarditas; eructatio perpetua; lotium subjugala, ac turbidum, interdum tenue, a quosum, — pulsus parvi ac lenti, — praecipua venientis leprae symptomata constituebant. Alia superadidit insulsa hoc de morbo ejusque ex choleranigra origine,

theoria: quae singula ex Veteribus referre, humanae mentis esset satyram conscribere.

Per longos saepe annos hic morbus, vix uno alterove signo stipatus, mediam quasi per salutem, translucebat, ac hominem, ad extremas jam miserias damnatum, quascunque functiones, illibatae ibertatis fraudulento sub aspectu, exercere sinebat: donec vel in pueris pubertas, vel in adultis, alia rerum mutatio, latentem sub cineribus ignem, attonito aegrotante, rapaces in flammas eveheret, ac lepram vel in parte, vel universo in corpore diffusam ostenderet.

Hunc igitur jam provectae aegritudinis statum sequentia, sub quibus utpote leprosum a Populo separari curabant, in genere comitari solebant. Vitiligo incrementum jam sumit, ac in profundum latumque, nunc citius, nunc lentius diffusa, sensum omnem ammittit. Nunc singula, quae morbum hucusque obscurius indicaverant, augentur phoenomena: increscunt segnities motuumque difficultas; insomnia terribilia, morositas raucedo, faciei circa nasum rubor, livido, ac inflatio, turgescunt, dilatantur exterius, angustantur L. confirmat

interius, nares; tument genae, labia, protuberant supercilia, ac tubercula cinnabarino, subflavo, vel et livido, colore notata, has partes non minus, quam aures, frontem ipsumque interdum palatum, exasperant, defoedant. Intermedia his cutis crassescit, et in plicas rugasque unctuosas contrahitur: unde facies, ut vocant, *leonina* efformatur, nigrescit, ac humanae imaginis delentur vestigia. In pluribus cutis undique ulceribus foetidissimis, crustosis; albis, et squamosis, cum pruritu ac ardore, dolore, cum tactu licet obtuso, insignibus, obtegitur. Corpus integrum, si modo partium dictarum tumores excipiamus, tabescit.

Summum vastigium. Atque nunc fere hic morbus ad summum fastigium (§. 458.) ascendit. Vox penitus extinguitur, foetorque animae et corporis, cum spirandi labore continuo increscit; sub lingua grandinosa, raninarum venarum varices, quae et alibi, ad pectus, ad tibias oriuntur, subnigrae comparent: secedunt pili vix non omnes, et caput, et supercilia praetumida, liminaque palpebrarum, et mentum, et axillae, et pubes, tibiaeque glabrescunt; findun-

tur, incurvantur, et corrupti labuntur ungues; musculorum torositas omnis disparet, inprimis illorum, qui inter pollicem et indicem digitum sunt positi; ciborum digestio prava, ac flatuum incommoda, vel et fames in quibusdam canina, augentur; vix faeces alvus, — ac jumentosam continuo vesica urinam, expellunt; infausta veneris cupido ac tentigines in consumpto ac morituro jam homine intenduntur; extremitatum articulos, phalanges, a carie latente erosa, tumores iusensiles, alii juxta alios, circumdant; vet et ulcera sicca, profunda, sensuque vix praedita, deturpant; et cutis, hinc in plicas crassiores, nodosas elevata, — in sulcos ac rugas asperas, profundas, aut fissas alibi contracta, *elephantini* magis, quam humani pedis figuram aemulatur; interdum nares, intermedia cartilagine erosa, collabuntur; aut prorsus, ut digitorum phalanges, aut integra quoque membra, a vivis, vel sponte, ac sine dolore separantur.

Haec fere morbi truculenti, pront diversis in locis comparet, ac *leprae* inprimis *nodosae* (§. 458.), horrenda est facies. Interim non ubique haec singula in omnibus

leprosis occurrunt symptomata; sed in aliis, ut dictum est, superficiem, in aliis, cutem integram, extremitates et articulos in aliis, pro sede sibi eligit furorum. Hinc ob varios ejusdem aegritudinis aspectus, interdum ob solas theoriae de *quatuor humoribus* rationes, in quator tere species (§.453.), aut in illas, ac aspectu impetiginis, desumptas ab Auctortbus distincta est lepra: quas morbi varietates, modo paucis coloribus depictas, trademus.

L. alba. §. 456. *Lepra alba*, *zaraab* Haebraeorum *Baras* Orientis, *Leuke* Graecorum. Antiquior longe aliarum leprarum notione, atque clarissima istius *plagae* in Sacris paginis descriptio est. *Morphaea alba* (§. 403.) frequentissimum hujus principium fuit, et sicut ista, modo cutis superficiem maculare, — sic *lepra alba* profundius per cutem, carnes, et ad ossa usque descendere, hasque partes immutare, ac se ipsam dilatare consuevit. In vitiligine morphaea, quam *albam* vocavimus, si qui pili ad plagam, quam illa occupabat, aut sanam prius, aut cicatrice ab igne aut alia laesione violenta foedatam, haersebant: hi colorem non mox a principio, sed tardius mutare, — et

macula rotunda, plerumque depressa, albescens, nec sensu iu totum privari, nec incrementum habere solebant. Quodsi vero lepra his e signis prodibat; tunc ex lacteo, color niveus ac splendens morphaeae, ipsique pili albedine, tenuitate distincti, asperitas, porrigo, stupor, anaesthesia, dilatatio macularum manifesta cernebantur. Interdum et pustulae, nunc rubrae nunc citrinae, nunc durae ac lividae, nunc albae, molles, ac cito puriformes, vel et maculae coloris non albi, hanc lepram praecurrebant. Cum magno aegritudinis augmento morphaea, dum locus fricaretur, ruborem non contrahere, aut ferro punctus, hic nonsanguinem, sed humorem albescentem, sine sensu, ex profundo plorare, pilosque canescentes, aut albos, vix non omnes dimittere cernebantur. Aliquando universa hominis leprosi cutis nunc ulceribus pustulisque obtegebatur: quae in crustas albescentes, et squamas conversa, si modo carnes fungosae sub istis non laterent, *leprae* quasi *crisin* constituere videbantur. Cum vero sub laxiore solidorum contextu, ac facie inflata, morphaea, hucusque depressa, autplana,

cum cute ipsa, pallida, subtumida, molli, sed et sicca et aspera, in altum surgebat, ac furfures, vel squamas, ut pellem ser-
L. tyria. pens (*L. tyria*), deponebat; et rhagades, et ulcera viscosa et caro luxurians hac in parte nascebantur; cum glandulae, sub cute alba, in mollem tumorem adauctae, oculi lacrymantes ac fatui, gingivarum, labiorum erosio, fungositas, palpebrarum inversio, narium oppilatio, emunctio frequens, salivae effluxus copiosus, venter laxus, urinae albae, crassiores, pingues, et saniosi quid habentes, unguium corruptio, pilorum defluvium, pedumque tumor hydropicus, in conspectum prodibant: tunc summum jam fastigium haec lepra attigisse, ac plura nunc morbi universalis symptomata communia huic ipsi conjungi videbantur.

L. squamosa. §. 457. *Lepra squamosa, L. Graecorum* Difficilis et fallax hujus varietatis leprosae a *psora* inveterata (§. 435.), — a *psydraciis* diversis (§. 440.), inprimis a venerea, scorbutica, scrophulosa, senili, — et ab *herpete rodente, phagadenoio* (§. 422.), diagnosis est; et sicut lepram haec mala interdum mentiuntur: sic ista hinc inde originem, alte-

rius impetiginis sub aspectu, leprosam agnoscunt. Nullum certe, quod satis constans esset, hanc ad lepram Graecorum signum perducit, et si *morphaeam nigram* lubentius ac frequentius in istam, quam in aliam, abivisse dicendum sit; nulla tamen cutis defoedatio, aut porriginosa, aut pustulosa, occurrit, quae vitii illius praecursorem non saepius egisse videatur. Quae interim ad pellem crassam, coriaceam, inflexilem, tensam, asperam, aridam, inaequalem, sulcatam, ardentem, ac insigniter prurientem, nec facie excepta, crustae, pertinaces, vix non callosae, verrucosae, nunc cinerei aut obscure albescentis coloris, nunc ex flavo subrubrae, vel subnigrae, ad corpus modo integrum, modo crura vel brachia potissimum, vel et partem quamcunque, sine causis alterius impetiginis manifestis, nascuntur, ac in piscium quasi squamas majores, ratundas, siccas, copiosas, vel et corticum testarumque, quasi nive aut farina conspersarum, sub forma, a cute subtus aut cruda, rubente, aut fissa, sanguinolenta, aut erosa, resolvuntur, ac iterum iterumque redeuntes, dilatantur, — inprimis quae junctum hinc inde vel in con-

finiis stuporem, tactusque sensum obtusum, articulorum rigiditatem, unguium corruptionem ac lapsum, et pilorum ex parte affecta defluvium, aut colorem mutatum agnoscunt, — quae cum sudore nocturno et cum macie extrema incedunt: hae ad *lepram Graecorum* non immerito referuntur, et nunc solae, nunc ipsius morphaeae, vel elephantiasis sociae, incedunt. Si, malo prorsus locali, vel coxae tibiaeque, vel brachia crustae densiores, elevatae, aridae, variique, saepe nigri, coloris, cum pauca sanie ulcus lividescens cum partis stupore, subinde cum inguinalium glandularum tumore, obtegerent: tunc *mali mortui* sub nomine veniebat. Interdum et haec species impetiginis, si copiose ad pellem efflloresceret, *leprae crisin* constituere credebatur.

L. Eleph. §. 458. *Lepra tuberculosa, nodosa universalis, Elephantiasis* Graecorum. Haec morbum, de quo agimus, in summo gradu constituit, ac aliarum varietatum symptomata, una cum illis, quae supra (§. 455.) indicavimus, fere singula complectitur. Non quidem haec lepra, *Aegypto* endemia, sub tropicis nec nostris temporibus rara, in Europa

vix unquam tam frequens, nec prorsus tamen exul, ut in homine se prodat, aliarum varietatum decursum, aut formas illarum absolvat, necesse est; nec prodroma ei signa, nobis quidem nota, habentur, ex *Elephantiasin*, non lepram aliam, futuram esse, sat tuto concludatur; sed praeviis, modo febre, inprimis vero maculis, vitiligine morphaea, erythemate varicode (gutta rosea), modo pustulis, herpete sicco, orbiculato, jam cutis, ad faciem plerumque, sed et alias ad partes, potissimum ad articulos, ad manus atque pedes, nodosa, tuberosa, cum descripto istorum *elephantino* tumore, aliisque jam satis (§. cit.) enarratis phoenomenis, segnitie totius corporis spontanea, mentis ignavia, proclivitate in somnum, per insomnia turbatâ, stupore anaesthesia, atque squamis pertinaciter adhaerentibus, ulceribus nunc aridis, nunc rodentibus, subflavis, vultuque nodoso, rugoso, terribili (*L. leonina*), comparet. L. Leonin.

Interdum lepra nodosa *localem* magis, quam universalem, ut diximus, affectionem constituit, morbique materia cum totius emolumento ad articulos, manuum, L. elephantia.

inprimis pedum crurumque, vel ad ungues, abinde foedos et *globosos*, deponi videtur. In plurimis, sub morbi principio, ſebris maniſesta, cum rigore, calore, deliriis, inguinisque dolore, tumore glanduloso, occurrit. Mox cruris hac in parte, aut utriusque, inflatio, rubedo, ac dolor; interdum cum stria rubra, sat lata, vasorum lymphaticorum decursum indicante insequuntur: quo tempore et febris et tumor glandularum inguinalium subsidere observantur. Saepius, sed tempore incerto, haec febris revertitur; et in crure, post quemvis insultum, incrementum tumoris, oedemati consimilis, sed magis renitentis, conspicitur: donec, sub melioris valetudinis, si modo *sitim* in quibusdam intensam excipiamus, aspectu, pedis elephantini figura, nunc aequalis, nunc per sulcos plicasque divisa, emergat; et sub pelle crassiori, squamosa, humor tenax, glutinosus cellulosa dilatata, tenaciori, ac varicibus depicta circumseptus, in substantiam lardaceam concrescat; vel ex cute disrupta, per fissiones, per ulcera impura, fungosa distillet; aut pars ipsa, sine sensu, post longos modo annos, a vicinis separe-

tur, Interdum localis hic tumor nunc manus, nunc brachium, nunc aures, vel nucham, nunc dorsum, vel lumbos, nunc ipsa pudenda, occupasse est visus; sed frequentior ad pedem ejns sedes est; ac tandem se ex isto, universum per corpus dilatasse describitur.

§. 459. *Lepra alopecia. L. rubra. L. complicata, L. scorbutica.* Hujus varietatis ab *erythemate varicode*, s. gutta rosea (§§. 397. 399.), principium desumi, est veterum doctrina. Hoc, insons plerumque nunc temris, faciei nariumque vitium, nunc leve, nunc pustulis, aut siccis, aut saniosis, crustosis distinctum, interdum non dissimiles aliis in partibus rubores, — ut *lepram elephantiasin* (§. 458.), sic et eam, de qua nunc sermo est, varietatem, praecedunt aut pessumdant. Facies hic, et genae, et nares. a tumore profunde rubicundo, pruriente, pustuloso, crustisque saniosis defoedantur; macnlae aut flavae ad cutem comparent, ac sponte receduut: gingivae fungosae ab attactu leviori mox cruorem emittunt, halitusque ac sudor, ac urinae subpingues, aut crassae et rubrae, vel et sanguine com- L. rubra.

mistae, foetorem exspirant; ulcera saniosa et rubra superficiem inquinant; supercilia ciliaque pilos in totum amittunt, inflantur, et oculos rubentes lacrymantes nascondunt. Quod nisi facies potissimam hujus morbi sedem formare videretur; nisi tumor superciliorum pilorumque ex istis defluvium accederent; non tam *leprae*, quam *veri scorbuti*, hac in descriptione ex Veteribus deprompta imaginem haberemus. Interim et suam leprae cum scorbuto, venerea cum lue, cum scrophulis, etc., *complicationem* concedimus lubenter; quin ideo aut *rosam*, aut appellant *Asturiensem*, aut endemicam Nostratibus *Pellagram* huic leprae varietati pro argumento esse, hucnsque ex rationibus, suo tempore referendis, opinemur.

Causae. §. 460. Quid lepram in homine producat; hoc, nis principium esse dicatur, quod ex parentibus per haereditatem in proles, aut ex infecto quovis, ut contagium, in sanum se transfundat, difficulter eruitur. Vel ex victu perverso atque piscium corruptorum ex usu, vel aquarum locorumque ex infausto imperio, vel ex

terrore majori, ac fortunae adversitatibus hunc morbum popularem derivari, vetant rerum earundem, sub eadem positione, in gentes diversas ac plurimas effectus non idem, et causarum tam communium non expectanda tam singularis in paucas modo tribus operatio. Ipsa interim contagia, ut ad alius propagentur, certas sibi rerum conditiones omnino exposcunt: atque sic coeli, tum calidioris, tum frigidioris ac humidi constitutio haec ipsa fovere, atque cutem habitantium hoc pro semine recipiendo disponere videtur. De *haereditario* leprae ex genitoribus in prolem, aut saltem in ipsos nepotes, transitu: copiosa, et hodierna adeo, exempla sine dubio testantur. Non eadem de *contagio* certitudo habetur, et innumeri leprosi cum sanis uxoribus, insatiabili quidem cum libidine, sed sine damno istarum manifesto, concumbunt. Mulierem a Idpra *squamosa* jam multos per annos insigniter affectam, ac non modo *prolium*, hoc a tempore genitarum *sanissimarum* matrem, sed cum proprio marito, eodem in lecto sine noxa istius, cubantem, nos ipsi conspeximus. Non vanae interim sunt leges, quas ad lepram

Hebraeorum (§. 456.) Legislator antiquissimus tanta cum sapientia, — et quas Populi vix non omnes, ad horrendam hanc luem a civibus avertendam, ubique tam solicite tulerunt: et vel ipsa, quo hic morbus Europam repetito invasit, modus, — tristissima sc recens insularum variarum inter tropicos positarum historia, ac infaustum cum infectis *Africae* incolis in servitutem conductis commercium, nec minus complura leprae ex longa, atque intimiori cum infectis consuetudine contractae exempla, abunde docent: *contagium* huic morbo, licet *lentum*, ac modo paucis praedispositis nunc quidem infestum, subesse; nec ob insons hodie apud plures cum *leprosis* commercium, posse leges, quas quondam neglexisse Europam non semel poenituit, sub tam incertis rerum mutationibus, humanitatis sine damno aboleri. Quo tamen modo, et per quas demum vias hoc ipsum contagium suscipiatnr a sanis — quas partes id primum invadat et inficiat; hoc non minus, quam ipsius virus natura ac indoles; nos protinus latet. Infantes hoc minus foeminasque: ac viros, infestasse, — et quibus *testes* ex istis resecti

uissent, hos aut nunquem, aut mitius
ffecisse contenditur (§. 462.). An, quod
ninora infectionis pericula, quam alii sub
oitu, incurrerent *Eunuchi?* an ob rationem
andem, qua lepra *haereditaria* pubertis sub
empore potissimum, — nec sine insigni
c fere proprio partium genitalium, atque
eneris nervosi stimulo, prorumpit? . . .
gnoramus; sed certe et *impuberes*, a paren-
ibus leprosis oriundi, leprae signis ma-
ulati incedunt: *Blennorrhoeam* ex *lepra sola*
pud quosdam venisse, ob utriusque anti-
uitatem mali suspicio esse potest; certi-
udo non habitur. Ab *insectis*, quae uti-
ue sua ova aut larvas ulceribus, quae
atent, quibusvis non raro committunt,
epram derivari, vix certa satis observatio
oncedit; nec illa, quae impetiginum ori-
ini adversantur, haec, ut psoram, sic et
epram, seu *albam*, seu *nodosam*, dispellunt.
nterim non minus tumores in *lepra Elephan-*
iasi sub cute conspicui, quam *porcorum* in
norbo proprio cutaneo, ut experimenta
ecentia, praeter ullam veritatis suspicio-
nem, docuerunt, *causam* agnoscere *viventem*
ossent. Quae ex unico sub cute nidulante
ordio, inprimis disrupto, symptomata ner-

vosa oriantur, experientia pernoscimus Quaevis sibi *taeniae*, nec cerebro excepto pro sede viscera certe eligunt: an in *tela cellulosa subcutanea* apud *leprosos* similia contingunt? an potius *glandulosam* tumor originem agnoscit, et *systematis lymphatici* lepra morbus est? experimenta illorum, quibus occasio se offeret, docebunt.

Prognosis. §. 461. Vix quidam Medicinam in leprae curatione praestitisse, vulgaris est opinio cui, quotquot hanc artem vel quondam exercuerent, vel hodiedum profitentur si de morbo jam provecto loquamur, non difficulter accedunt. Aequivoca signorum quae hanc luem praecedunt, natura (§. 451. 455.), solicita eorundem ab aegrotantibus occultatio, causarum ignorantia, et singularis, quo nervosum systema hic laborat stupor, hanc artis impotentiam excusant. Incipientis tamen leprae, ac morbi jam satis manifesti cum successu dissipati, aut saltem mitigati exempla non prorsus deficiunt, ac in genere, *squamosae*, quam aliarum leprarum, facilior, aut saltem minus ardua est curatio Vitiligo morphaea, in quantum nec numero, nec in latum, nec

n profundum crescebat, nec latentem in
uo ambitu pilum aut colore immutabat;
ut graciliorem, breviorem, lanuginosum
eddebat, aut prorsus emortuum expelle-
at, nec sensu vel calore carebat, sed à
rictione rubebat, et ab acu perfossa, do-
oris non expers, cruorem fundebat: le-
rae metum praesentis deponi, ac morbi,
isi nimis jam adulti, sanationem sperari
oncedebat. Contraria, de morbi augmen-
o, ac de fomitis morbosi dilatatione ple-
umque funesta testimonium exhibebant.
Iorphaeam *albam*, ad lepram hoc a colore
ocatam (§. 456.), — morphaeam *nigram*,
d *squamosam* (§.457.) plerumque conducere,
xperientia suffulti, praedicebant. Hinc
lbam prae nigra infamem declarabant, si
iutius praesisteret, morphaeam. Quid
pram nodosam (§.458.) signorum praecedat?
n quasi ex improviso, ac sub dubiis mo-
o indiciis prorumpat; hoc, ut verisimile
ix est; ita maximis adhucdum tenebris
nvolvitur. Interdum universalis ad cutem
fflorescentia, leprae, ut diximus, quasi
risin constituisse videtur.

§. 462. Nemo est, qui pro morbo nunc emporis tam raro occurrente, et suas **De methodo med. L.**

quoad causas tam obscuro, medendi methodum ab experientia, quod magis interest, desumptam, a nobis tradendam expectet. Juvat interim, quam tum ali[i] ingressi sint, tum nos ipsi hoc in morbo tentaverimus sanandi, viam hic brevibus indicare. Ad *lepram squamosam* (§. 457.) quod pertinet, hanc eadem, quam ad *herpetem ro[...]dentem* proposuimus (§. 425.), ratione, aliquoties sanavimus; ac potissimum, in athmosphaera puriori ac tepida, pro internis antimonialia, hepar sulphuris cum acidis porrectum (N. LVII.), decocta rumicis seu lapathi acuti, dulcamarae, ulmi campestris ligni guajaci, cum lacte copiosius haurienda, — aut, quae causae forte cognitae vel complicationem facienti, potissimum opponantur, tentari merentur. Interdum venaesectio, scarificatio, aut purgans medicamentum, praemittenda sunt. Jnterim spes major in externa et hic ponenda est auxilia; atque balnea tum sulphurea, tum ex aqua marina, — vel, sub majori ardore, ex lacte, emollientibus, vel ex partibus animalium pinguioribus cum aqua decoctis parata, pro virium ratione subministranda, — unguenta, linimenta, vel ex

simplici butyro, aut oleo, aut cremore lactis dulci, vel, cum certa, ob mercurium contentum, cautela, alia, jam in aliis cutis vitiis laudata (NN. XLIII. XLVI.), vel cum succo nicotianae tabaci, aut cum acido muriatico conſecta, aut linimentum saponaceum (N.LVIII.), in opem vocanda sunt. Mercurialia vix unquam cum fructu, sed saepius manifesto cum damno, in lepra *interius* foerunt porrecta.

Qui lepram elephantiasin aut et albam tractandi quotitiana quondam occasione fruebantur, hi, pro temporis hoc de morbo theoria, ex quo humore aegritudinem generatam esse credidissent, hunc, victu, ac remediis contrariis aggressi sunt; aut potissimam in cute condecoranda, ac in maculis, per *cosmetica*, vel adeo per *caustica* remedia, delendis operam collocarunt. Inprimis vero omnem, quam potuerunt, in *diaeta* ordinanda solicitudinem posuerunt, et a carnibus diversis, leporina, asinina inprimis, atque porcina, quam ultimam *Legislator Divinus*, ut impuram, rejecerat, — et a cibis crassioribus, flatuleutis, viscosis, a piscibus, qui squamis destituerentur, in genere ab alimentis aut sale, aut aromate

acriori conditis, — sed a Venere quam maxime, abstinendum, — corpus vero pro viribus exercendum esse docebant. In cura morphaeae, quae antiqua non esset, ut nostro nos tempore, mox a suscepto a sanis contagio faceremus (§. 94.), et vomitum frequentem, et sudores in balneo, theriacam, et frictiones commendarunt. Nec sanguini (quod demorbo, cui febris fere deest, miremur) licet multum non mitterent, parcebant; ac, praeter sacrificationes, cauteria, *varices* in *elephantia* (§. 458.) comparentes incidebant, extrahebant, eradicabant; reprimentia, atque ipsas demum fascias, a calcaneo usque ad genu, vel ad inguinem, appicari curabant; atque alvum nunc fortioribus, si phlegma, aut melancholiam supponerent, stimulare, nunc blandis, ut sero lactis, remediis, movere studebant. Nec ad ipsam *castrationem*, ut hunc morbum aut averterent, aut ejusdem progressus praepedirent, descendere verebantur. Quas interim laudes haec operatio mereatur, recentiorum, nisi contrariis, experimentis destitui, ignoramus. Ipsa in *elephantia*, suscepta cruris tumefacti amputatio, quin labes ad alteram mox tibiam

verteretur, ut recentior experientia monstravit, non potuit impedire; sed profuit ab initio, et cum febris quasi *intermittentis, anomalae*, natura subesset, peruviani usus corticis, qui sequentes insultus, pedisque tumorem monstrosum impedivisse videbatur. *Viperinae* quoque carnes, et decoctum ex iisdem paratum. Veterum medicorum omni potita sunt fiducia. Ad *arsenicum*, cum *piperis* sex partibus remistum, apud *Indos* jam pridem medici Sacerdotes confugerunt, et adhucdum his ipsis, ut referunt, cum successu utuntur. *Cusculae* quoque (*americanae?*) in aqua infusae, maceratae, contusae, cum succo limonum remistae, maculisque leprosis, tuberculis ac nodis quotidie illitae, — *ledique palustris* saturatum infusum ulceribus impositum, quo rundam hoc in morbo sibi laudes promeruerunt. Nos nostrum his de rebus, donec certior experientia loquatur, suspendimus judicium.

FORMULAE MEDICAE

IN. §§. ERAECEDENTIBUS CITATAE.

Num XXXIX.

Massa pro cute depuranda.

Recipe amygdalarum amararum uncias
novem,
Pineârum uncias tres.
Terantur in pollinem subtiliorem, cui
adde Vitellos ovorum sex.
Misce.

N. XL.

Vinum camphoratum.

℞. Camphorae rasae drachmas duas,
Terantur cum aliquot alcoholis guttulis,
Adde succum Citri unius recenter ex-
pressum,
Vini optimi libram unam.
Coletur.

N. XLI.

Linimentum Camphoratum.

℞. Camphorae drachmam unam,
Nitri puri drachmas duas,
Mellis quantum sufficit, ut fiat linimentum.

N. XLII.

Unguentum cum sinape.

℞. Pulveris seminum sinapis subtilissimi uncias tres,
Olei amygdalarum unciam dimidiam,
Succi Citri acidi quantum satis est, ut fiat unguentum.

N. XLIII.

Unguentum mercuriale rubrum.

℞. Butyri recentis uncias duas.
Cerae albae, liquefactae drachmas tres,
Mercurii praecipitati rubri,
Camphorae, ana drachmam unam cum dimidia.

M.

N. XLIV.

Decoctum dulcamarae.

℞. Stipites dulcamare a drachmis duabus usque ad sex.

Concisos infunde cum aquae libra una cum dimidia, et in Vase clauso leniter ebulliant, refrigerata colentur.

N. XLV.

Pilulae antimoniales.

℞. Aethiopis antimonialis,

Gummi-resinae guajaci, ana drachmam unam,

Extracti stipitum dulcamarae drachmas duas,

Misce fiant cum syrupo simplici pilulae granorum duorum.

N. XLVI.

Unguentum mercuriale album.

℞. Mercurii praecipitati albi drachmam unam,

Axungiae porcinae unciam unam.

M.

N. XLVII.

Unguentum zinci.

℞. Pulveris zinci calcinati drachmas duas,
Axungiae porcinae drachmas ſex.
M.

N. XLVIII.

Ceratum tabacinum.

℞. Succi nicotianae tabaci,
Cerae flavae, ana uncias tres.
Reſinae unciam unam cum dimidia,
Terebinthinae unciam unam,
Olei myrrhae quantum ſatis, ut fiat ceratum.

N. XLIX.

Decoctum corticum nucis juglandis.

℞. Corticum viridium nucis juglandis unciam unam,
Infunde cum aquae libra una,
Poſt tres horas, infuſio ebulliat per horae quadrantem; refrigerata colentur.

N. L.

Unguentum Jassori.

℞. Pulveris subtilioris florum sulphuris,
Vitrioli albi,
Bacarum lauri, ana partes aequales.

Misce, fiat cum oleo lini, vel olivarum, unguentum.

N. LI.

Solutio mercurialis simplex.

℞. Mercurii sublimati albi grana sexaginta,
Solve in aquae distillatae libris duabus.

Misce *pro usu externo.*

N, LII.

Solutio phagadaenica.

℞. Aquae calcis recenter paratae uncias octo,
Mercurii sublimati,
Dulcis, ana grana viginti.

Misce *pro usu externo.*

N. LIII.

Cataplasma ad tineam.

℞. Pulveris herbae malvae uncias quatuor,
Coque cum lacte; sub finem adde
Pulveris herbae cicutae, unciam unam,
Butyri recentis uncias tres.
Misce, fiat cataplasma molle.

N. LIV.

Pulvis aethiopicus.

℞. Aethiopis antimonialis grana tria,
Sacchari scrupulum unum.
M.

N. LV.

Pulvis antimonialis.

℞. Sulphuris aurati antimonii tertiae praecipitationis granum unum,
Sacchari scrupulum unum.
Misce fiat pulvis.

N. LVI,

Decoctum jacea.

℞. Herbae jaceae, seu violae tricoloris, recentis manipulum unum.
Coque in lactis vaccini libra una.
Post brevem ebullitionem coletur.

N. LVII.

Hepar sulphuris calcareum.

℞. Ostrearum,
Sulphuris, ana partes aequales,
Per strata committantur crucibulo, et per horae quadrantem candefiant. Massa refrigerada minutim contundatur, et in vitro epistomio munitio servetur.

N. LVIII.

Linimentum saponaceum.

℞. Olei tartari per deliquium,
Olei amygdalarum recentis, ana partes aequales.
M.

Finis Lib. IV.

MANCHESTER MEDICAL SOCIETY